

**Masterproef
Politieke Communicatie**

Vrouwelijke politici in de media: beeld zonder klank
Een kwantitatief onderzoek naar de aanwezigheid van vrouwelijke
politici in de Vlaamse journaals

Debby Vos

Promotor: Prof. Dr. Stefaan Walgrave
Verslaggever: Prof. Dr. Christ'l De Landtsheer

Master Politieke Communicatie (www.politiekecommunicatie.be)
Rolnummer studente: 20102811
Faculteit Politieke en Sociale Wetenschappen
Academiejaar 2010-2011

Inhoudstafel

Inhoudstafel	1
Lijst van tabellen	3
Lijst van figuren	4
Abstract	5
Voorwoord	6
INLEIDING	7
1. Onderwerp en probleemstelling	7
2. Relevantie van het onderzoek	7
2.1. Maatschappelijke relevantie	7
2.2. Wetenschappelijke relevantie	9
3. Opbouw	9
THEORETISCH KADER: VROUWELIJKE POLITICI IN DE MEDIA	11
1. Evolutie van vrouwen in de politiek	11
2. Ook een evolutie van media-aandacht voor vrouwen?	12
2.1. Eerder onderzoek	12
2.2. Mogelijke oorzaken van de <i>gender bias</i>	17
2.2.1. Eigenschappen van politici	18
2.2.2. Kenmerken van nieuwsmedia	22
ONDERZOEKSOPZET: KWANTITATIEVE ANALYSE	26
1. Inleiding	26
2. Steekproef	26
3. Variabelen en operationalisering	27
3.1. Media-aandacht	28
3.2. Geslacht	28
3.3. Leeftijd	28
3.4. Niet-politieke bekendheid	28
3.5. Regeringspartij	29
3.6. Vrouwen in een partij	29
3.7. Politieke functie	29
3.8. Politieke ervaring	30
3.9. Plaats op de kieslijst	30
3.10. Kandidaatstelling voor de Senaat	30
3.11. Thema van het nieuwsitem	30
3.12. Zender	31
3.13. Geslacht van de journalist	31

3.14. Periode	32
4. Dataverzameling	32
5. Kwantitatieve analyse	33
5.1. Analyse van de eigenschappen van de politici: lineaire regressieanalyse	33
5.2. Analyse van de kenmerken van de nieuwsitems: multilevel regressieanalyse	35
RESULTATEN	37
1. Media-aandacht voor vrouwelijke politici	37
2. Resultaten van de eigenschappen van politici	38
2.1. Leeftijd	38
2.2. Niet-politieke bekendheid	40
2.3. Regeringspartij	41
2.4. Vrouwen in een partij	43
2.5. Politieke functie	44
2.6. Politieke ervaring	45
2.7. Plaats op de kieslijst	47
2.8. Kandidaatstelling voor de Senaat	48
2.9. Alle factoren: regressieanalyse	50
2.9.1. Afhankelijke variabele: actor	51
2.9.2. Afhankelijke variabele: spreektijd	52
3. Resultaten van de kenmerken van de nieuwsitems	54
3.1. Thema van het nieuwsitem	54
3.2. Zender	57
3.3. Geslacht van de journalist	59
3.4. Periode	61
BESLUIT	64
DISCUSSIE	66
1. Relevantie van de resultaten	66
2. Beperkingen van het onderzoek en vervolgonderzoek	67
Referentielijst	69

Lijst van tabellen

Tabel 1: Overzicht onderzoeken	14
Tabel 2: Overzicht mogelijke oorzaken	25
Tabel 3: Opdeling thema's	31
Tabel 4: Overzicht correlaties per factor	50
Tabel 5: Regressieanalyse met actor als afhankelijke variabele	51
Tabel 6: Regressieanalyse met spreektijd als afhankelijke variabele	52
Tabel 7: Multilevel analyse van actor en thema van het nieuwsitem	55
Tabel 8: Multilevel analyse van spreektijd en thema van het nieuwsitem	56
Tabel 9: Multilevel analyse van actor en zender	58
Tabel 10: Multilevel analyse van spreektijd en zender	59
Tabel 11: Multilevel analyse van actor en geslacht van de journalist	60
Tabel 12: Multilevel analyse van spreektijd en geslacht van de journalist	61
Tabel 13: Multilevel analyse van actor en periode	62
Tabel 14: Multilevel analyse van spreektijd en periode	63

Lijst van figuren

Figuur 1: Aantal keer actor volgens geslacht	37
Figuur 2: Spreektijd volgens geslacht	38
Figuur 3: Aantal keer actor volgens geslacht en leeftijd	39
Figuur 4: Spreektijd volgens geslacht en leeftijd	39
Figuur 5: Aantal keer actor volgens geslacht en niet-politieke bekendheid	40
Figuur 6: Spreektijd volgens geslacht en niet-politieke bekendheid	41
Figuur 7: Aantal keer actor volgens geslacht en regeringspartij	42
Figuur 8: Spreektijd volgens geslacht en regeringspartij	42
Figuur 9: Aantal keer actor volgens geslacht en vrouwen in een partij	43
Figuur 10: Spreektijd volgens geslacht en vrouwen in een partij	44
Figuur 11: Aantal keer actor volgens geslacht en functie	45
Figuur 12: Spreektijd volgens geslacht en functie	45
Figuur 13: Aantal keer actor volgens geslacht en ervaring	46
Figuur 14: Spreektijd volgens geslacht en ervaring	47
Figuur 15: Aantal keer actor volgens geslacht en plaats op de kieslijst	47
Figuur 16: Spreektijd volgens geslacht en plaats op de kieslijst	48
Figuur 17: Aantal keer actor volgens geslacht en kandidaatstelling voor de Senaat	49
Figuur 18: Spreektijd volgens geslacht en kandidaatstelling voor de Senaat	49
Figuur 19: Aantal keer actor volgens geslacht en thema van het nieuwsitem	55
Figuur 20: Spreektijd volgens geslacht en thema van het nieuwsitem	56
Figuur 21: Aantal keer actor volgens geslacht en zender	57
Figuur 22: Spreektijd volgens geslacht en zender	58
Figuur 23: Aantal keer actor volgens geslacht en geslacht van de journalist	60
Figuur 24: Spreektijd volgens geslacht en geslacht van de journalist	61
Figuur 25: Aantal keer actor volgens geslacht en periode	62
Figuur 26: Spreektijd volgens geslacht en periode	63

Abstract

Dit onderzoek bevat een kwantitatieve analyse van de aanwezigheid van vrouwelijke politici in de Vlaamse televisiejournals. We gaan na of de ondervertegenwoordiging van vrouwelijke politici verklaard kan worden door externe factoren of dat er sprake is van een reële *gender bias*. Hiertoe onderzoeken we de invloed van twaalf mogelijke verklaringen. Deze verklaringen bestaan enerzijds uit eigenschappen van de politici zoals hun functie, hun partij en hun leeftijd en anderzijds uit kenmerken van de nieuwsitems zoals de zender en het thema. De resultaten tonen aan dat voornamelijk de politieke functie bepaalt hoeveel media-aandacht een politica krijgt en niet haar geslacht. Ook de leeftijd, de politieke ervaring, het thema van de nieuwsitems en het geslacht van de journalist van het nieuwsitem verkleinen de *gender bias*. Toch is het opmerkelijk dat ondanks alle gecontroleerde factoren, vrouwelijke politici nog steeds significant minder spreektijd krijgen. Vrouwelijke politici zijn echter niet meer significant minder vaak een nieuwsbron wanneer we controleren voor de mogelijke oorzaken. We kunnen dus besluiten dat er een reële *gender bias* aanwezig is in de Vlaamse journals wat de spreektijd van vrouwelijke politici betreft.

Sleutelbegrippen: *gender bias*, vrouwelijke politici, media-aandacht, journals, Vlaanderen

Voorwoord

Rome is niet op één dag gebouwd. Cliché, maar toch zeker waar voor deze masterproef. Een masterproef schrijven is een werk van dagen, weken en maanden. Productieve en minder productieve. Na het denken, analyseren, schrijven, nalezen, herschrijven en nog eens alles overlopen is dit het resultaat. Deze masterproef is het sluitstuk van mijn Master Politieke Communicatie. Het was een boeiend en leuk jaar om mijn studententijd af te sluiten.

Net zoals Rome niet op één dag gebouwd werd, is dit ook niet gebeurd door één persoon. Ik wil drie personen in het bijzonder bedanken. Zonder hen had deze masterproef een kleinere omvang en zeker minder diepgang gehad. Eerst en vooral wil ik graag Stefaan Walgrave bedanken, voor zijn tijd, moeite en interessant bedenkingen. Steeds zette hij mij aan tot mijn beste werk, door mijn werk in vraag te stellen en me zelf te laten denken over mogelijke aanpassingen. Verder wil ik ook graag Jonas Lefevere bedanken. Hij leerde mij de basistechnieken van Stata en hielp me bovendien met de databestanden in de juiste vorm te zetten. Dankzij hem heb ik mijn analyse niet moeten halveren en toch alle analyses kunnen uitvoeren die ik wilde doen. Ik wil ook Katrien Wittemans kort vermelden en haar bedanken om mijn masterproef te controleren op grammaticale blunders.

Naast deze personen, wil ik in het algemeen nog enkele belangrijke personen bedanken. Eerst en vooral mijn ouders, want zonder hun sponsoring had ik deze Master Politieke Communicatie niet kunnen volgen. Maar ook hun steun en aanmoediging zijn zeer belangrijk geweest dit jaar. Ik wil ook mijn vriend, mijn broer en zus, mijn vrienden en mijn klasgenoten bedanken om regelmatig voor de nodige ontspanning te zorgen en om naar me te luisteren op die minder productieve dagen.

Bedankt!

Debby

Inleiding

---

1. Onderwerp en probleemstelling

“Ik zetel in het federaal Parlement. Een mannenwereld. Als politica mag je niet te vrouwelijk voor de dag komen. Draag je een te diep decolleté dan ben je een babe, draag je anderzijds wat klassieker kleding, dan ben je een non. Je wordt als vrouw altijd op je uiterlijk beoordeeld (Detiège, 06.06.2008).” Deze quote lezen we op de persoonlijke website van sp.a-politica Maya Detiège en vat het onderwerp van deze masterproef samen: vrouwelijke politici en hun plaats in de politieke wereld.

Deze masterproef handelt niet enkel over vrouwelijke politici, maar evenzeer over de media. De representatie van vrouwelijke politici in de media staat centraal. Dit onderwerp is interessant omdat deze representatie mogelijk niet correct is: vrouwelijke politici blijken minder en ook andere media-aandacht te krijgen dan hun mannelijke collega's, wat aangeduid wordt met de term *gender bias*. Met dit onderzoek gaan we na hoeveel media-aandacht vrouwen krijgen en vooral waarom dit zo is. Het onderwerp en de onderzoeksvraag worden nog uitgebreid besproken in het theoretisch kader.

Dit onderwerp is niet geïnspireerd vanuit feministische doeleinden, maar eerder vanuit nieuwsgierigheid en interesse. Tijdens de lessen Media & Politiek in het eerste trimester, werd mijn aandacht getrokken door een artikel waarin beschreven stond dat vrouwelijke politici minder in het nieuws verschijnen, ook wanneer gecontroleerd wordt voor politieke functie. Deze opmerkelijke bevinding wordt bevestigd in andere onderzoeken, ook in Vlaanderen. Ik vond dat een interessant thema waar ik rond wou werken voor deze masterproef, waarvan u nu het resultaat leest. Het onderzoek heeft echter niet enkel mijn persoonlijke interesse gewekt, het heeft zeker ook een maatschappelijke en wetenschappelijke relevantie.

2. Relevantie van het onderzoek

2.1. Maatschappelijke relevantie

Ook al zijn feministische motieven niet de drijfveer achter deze masterproef, toch is een achteruitstelling van vrouwen moeilijk goed te keuren. In onze huidige democratie zijn gelijke kansen en rechten belangrijk, ongeacht huidskleur, geslacht of handicap. Een onderzoek naar de oorzaken van de ondervertegenwoordiging van vrouwelijke politici in de media is dus zeker maatschappelijk relevant. Wanneer duidelijk wordt waarom de media-aandacht voor mannelijke en vrouwelijke politici verschilt, is er ook ruimte om dat onderscheid proberen op te lossen. Het bestaan van de *gender bias* heeft namelijk enkele negatieve gevolgen voor de politica zelf, de kiezers en de

maatschappij als geheel. Zowel de hoeveelheid media-aandacht voor vrouwelijke politici als de inhoud ervan kunnen problematisch zijn.

Niven (2005) vermeldt drie problemen die voortvloeien uit een onevenwichtige berichtgeving. Ten eerste focussen de media te veel op de persoonlijke kenmerken van een politica en schenken ze te weinig aandacht haar kwaliteiten. De kiezers krijgen niet de nodige informatie over de bekwaamheid van de politica en kunnen dus geen goed onderbouwde keuze maken. Ten tweede hebben de nieuwsmedia een invloed op het aantal stemmen voor een politicus. Politici hebben de media nodig om positieve boodschappen over hun verwezenlijkingen te communiceren naar de kiezers. Media-aandacht beïnvloedt de herkenbaarheid en evaluatie van een politicus en dus ook het aantal stemmen. Het is duidelijk dat vrouwelijke politici minder positief beoordeeld worden wanneer ze minder in het nieuws verschijnen en bovendien vooral bekend staan als moeder of *babe*. Ten slotte bevestigen de media de bestaande genderstereotypes. De onevenwichtige verslaggeving versterkt de traditionele identiteitspatronen en ondersteunt bovendien de traditie waarbij een stem op een mannelijke politicus de relevante en geschikte politieke stem is (Niven 2005: 264-267).

Irwin (2009) stelt dat het grootste probleem het gebrek aan een volledige berichtgeving is. Mannen krijgen voornamelijk aandacht wat betreft hun ervaring, kwaliteiten en standpunten. Deze elementen worden bij vrouwen minder vaak vermeld, waardoor de kiezers zich geen algemeen beeld kunnen vormen over de kwaliteiten van de vrouw als politica, wat kan resulteren in minder stemmen. Het politieke discours in de nieuwsmedia creëert voor vrouwen een gebrek aan legitimiteit dat noodzakelijk is om op gelijke voet deel te kunnen nemen aan de politiek (Irwin 2009: 13).

Karen Ross (2004) is van mening dat de *gender bias* problematisch is voor de democratie. Vrouwelijke politici die zeer bekwaam zijn voor het vervullen van een politiek mandaat, raken misschien niet verkozen door hun benadeelde positie in de media. De povere berichtgeving over vrouwelijke politici is op zich al een slechte zaak voor de democratie. Nieuwsmedia spelen een belangrijke rol in een democratie, aangezien ze een vierde macht moeten zijn die de wetgevende, uitvoerende en rechterlijke macht controleert (Ross 2004: 68).

Los van de politieke wereld, kan de ongelijke media-aandacht een slechte invloed hebben op het persoonlijke welzijn van een politica. Frederickson en Roberts (1997) ontwikkelden de *objectification theory*. De theorie stelt dat vrouwelijke politici geobjectiveerd worden wanneer de media de nadruk leggen op hun verschijning. De politici kunnen het perspectief van de observeerder op hun lichaam internaliseren, waarbij we spreken van *self-objectivation*. Dit proces heeft een negatieve invloed op het welzijn van de politica en begrenst haar potentieel. Ook Heflick en Goldenberg (2009) spreken van de objectivering van vrouwelijke politici, waarbij de media vrouwen tonen als minder menselijk

en minder mannelijk. De nadruk op het persoonlijke imago kan zowel de persoonlijke als de sociale perceptie van hun competentie reduceren (Irwin 2009: 18).

2.2. Wetenschappelijke relevantie

Een masterproef moet niet enkel een maatschappelijke bijdrage leveren, maar moet ook wetenschappelijk relevant zijn. Dit onderzoek levert ten eerste een wetenschappelijke bijdrage omdat het een overzicht biedt van alle voorgaande onderzoeken over vrouwelijke politici in de media. De meest relevante onderzoeken worden samengenomen om een globaal beeld te geven van de wetenschappelijke vooruitgang binnen dit onderzoeksdomein. Ten tweede bevat de masterproef een geïntegreerde analyse op basis van deze literatuurstudie. Uit elk besproken onderzoek hebben we de mogelijke verklaringen voor de *gender bias* weerhouden. In onze analyse worden al deze factoren samen geanalyseerd om hun invloed te bepalen, ook bij controle van de andere factoren. Voor het eerst ondernemen we dus een analyse van de media-aandacht voor vrouwelijke politici waarin alle elementen samen worden onderzocht. Dit is wetenschappelijk relevant omdat op deze manier interacties tussen de verschillende oorzaken gevonden kunnen worden. Sommige elementen kunnen irrelevant blijken, terwijl andere toch een duidelijk effect hebben op de *gender bias*. Deze analyse maakt het mogelijk om een volledig beeld te krijgen van de *gender bias* en de mogelijke oorzaken ervan.

Het onderzoek is niet enkel een innovatie, maar ook een vertrekpunt voor verder onderzoek. We focussen in dit onderzoek op Vlaamse vrouwelijke politici in televisiejournals, waarover meer in de methodologie. De conclusies uit dit onderzoek kunnen nadien getest worden in andere landen en met betrekking tot andere media, zoals bijvoorbeeld kranten en radio. Zo wordt duidelijk of de oorzaken van de *gender bias* ook gelden in andere omstandigheden. Over de mate van generalisatie van het onderzoek volgt meer verduidelijking in de discussie.

3. Opbouw

De masterproef bestaat uit vijf delen: (1) het theoretisch kader, (2) het onderzoeksopzet, (3) een overzicht van de resultaten, (4) het besluit en (5) de discussie.

Het theoretisch kader bevat ten eerste een literatuurstudie van de onderzoeken naar de media-aandacht voor vrouwelijke politici in de afgelopen tien jaar. De keuze om enkel onderzoeken vanaf 2000 op te nemen, is bewust gemaakt. Enkel de recente onderzoeken zijn relevant voor dit onderzoek. Vanaf de jaren '90 en in de jaren '00 zijn verschillende landen steeds meer quota en wetten beginnen opleggen om het aandeel vrouwelijke politici te vergroten, zoals ook besproken zal worden in het theoretisch kader. Dit heeft tot gevolg dat het laatste decennium steeds meer

vrouwen aanwezig zijn in de politieke wereld, wat hun verschijningen in de media beïnvloedt. De politieke wereld van de jaren '80 en '90 zag er anders uit dan die van het laatste decennium en enkel de recente onderzoeken zijn dus relevant om een adequaat beeld te kunnen vormen van de media-aandacht voor vrouwelijk politici. Na het overzicht volgt een bespreking van de mogelijke oorzaken van de *gender bias* die in de onderzoeken vastgesteld worden.

Het tweede deel omvat het onderzoeksopzet. Voor deze masterproef ondernamen we een kwantitatieve analyse, waarvan we het verloop en de praktische keuzes verduidelijken in dit methodologisch onderdeel. We geven uitleg over de steekproef, de operationalisering van de variabelen, de dataverzameling en de uitgevoerde analyses.

Nadat we verduidelijkt hebben hoe het onderzoek gevoerd is, bespreken we de resultaten van het onderzoek. Per mogelijke oorzaak geven we eerst een overzicht van de belangrijkste bevindingen en daarna worden de resultaten van de analyse van alle variabelen samen besproken zodat duidelijk wordt hoe de *gender bias* verklaard kan worden.

Het vierde en vijfde deel zijn het besluit en de discussie. Eerst worden de belangrijkste resultaten besproken en wordt een antwoord geformuleerd op de onderzoeksvraag. Daarna worden de belangrijkste resultaten ruimer gekaderd en bespreken we de aanvaardbaarheid en de relevantie van de resultaten. We besluiten met de beperkingen van het onderzoek en suggesties voor vervolgonderzoek.

Theoretisch kader: vrouwelijke politici in de media

---

1. Evolutie van vrouwen in de politiek

Vrouwen hebben lang moeten strijden om aanwezig te zijn in de politieke wereld. Ten eerste duurde het tot 1929 vooraleer het eerste vrouwelijke Kamerlid verkozen werd en ten tweede hebben Belgische vrouwen tot 1948 moeten wachten vooraleer ze stemrecht kregen. Vanaf 1929 tot de Tweede Wereldoorlog waren er slechts drie vrouwen met een politiek mandaat. Ook daarna nam de vrouwelijke aanwezigheid in de Kamer maar heel geleidelijk toe. Van 1831 tot 2002 waren er slechts 118 van de 2570 Kamerleden vrouwelijk, wat overeenkomt met 4,6%. Er is dus sprake van een zeer duidelijke ondervertegenwoordiging (Fiers, Gerard & Van Uytven 2006: 97).

Om deze ondervertegenwoordiging tegen te gaan, hebben veel landen politieke quota ingevoerd. Deze quota kunnen drie vormen aannemen. Ze kunnen constitutioneel verankerd zijn, onderwerp zijn van de wetgeving of vrijwillig worden ingevoerd door partijen. Verder kunnen quota vastgelegd worden met betrekking tot kandidaten of tot gewaarborgde zetels in representatieve organen. Ook in België bestaan die quota al een geruime tijd. De Vlaamse Christendemocraten waren de eerste om vrijwillig quota in te voeren in 1974, waarna de andere partijen hun voorbeeld volgden. In 1990 werden de eerste wettelijk opgelegde quota geïmplementeerd. Voor elk mandaat in een adviesorgaan moest voortaan zowel een mannelijke als een vrouwelijke kandidaat voorgedragen worden. In 1997 werd de wet strenger en sindsdien mag maximaal twee derde van de leden van eenzelfde geslacht zijn. Ook wat de verkiezingen betreft, zijn quota ingevoerd met betrekking tot de kandidaten op de lijst. De wet Smet-Tobback van 1994 bepaalt dat niet meer dan twee derde van de plaatsen op de kieslijsten naar personen van hetzelfde geslacht mag gaan. In 2002 werd dit aandeel opgetrokken tot de helft van de plaatsen. Volgens het ritsprincipe moeten de eerste twee plaatsen op de lijst bovendien bekleed worden door een mannelijke en een vrouwelijke kandidaat en de rest van de lijst moet ook voldoende variatie vertonen. Deze laatste wet van 2002 is niet van toepassing op de lokale en provinciale verkiezingen (Devos 2006: 507-508).

De wetten wierpen hun vruchten af: op 1 juli 2005 zetelden er 53 vrouwen in de Kamer of 35,5%. De laatste jaren vullen vrouwen dus iets meer dan een derde van de Kamerposities in. Maar vrouwen zijn niet enkel nog steeds in aantal ondervertegenwoordigd, ze blijven bovendien ook minder lang in de Kamer. Tijdens de periode 1831-2002 duurde de gemiddelde carrière van een vrouw 6,6 jaar ten opzichte van 10,9 jaar in het algemeen (Fiers, Gerard & Van Uytven 2006: 97).

Net als in de Kamer, zijn vrouwen ook ondervertegenwoordigd in de Senaat. Van 1946 tot 1995 legden slechts 81 vrouwen de eed af als senator. Meer dan de helft van de vrouwelijke senatoren

kon geen vijf jaar in de Senaat zetelen en slechts vijf vrouwelijke senatoren slaagden erin om meer dan vijftien jaar hun plaats in de Senaat te behouden (Fiers, Gerard & Van Uytven 2006: 100).

Ten slotte zijn vrouwen ook ondervertegenwoordigd in de federale regering. Tussen 1946 en 1986 waren er slechts drie vrouwen federaal minister, wat overeenkomt met 1,6%. De laatste decennia is echter een vooruitgang merkbaar, waarbij in de periode 1985-2005 de federale regering bestond uit 18,7% vrouwen (Fiers, Gerard & Van Uytven 2006: 122). De federale regering Letermé II bestaat uit tien mannelijke en vijf vrouwelijke ministers, wat leidt tot de huidige vertegenwoordiging van ongeveer een derde vrouwen in de federale regering. De zes Staatssecretarissen zijn daarentegen wel allemaal mannen (Belgische Federale Overheidsdiensten, 2010).

2. Ook een evolutie van media-aandacht voor vrouwelijke politici?

De aanwezigheid van vrouwen in de politiek is de laatste decennia dus geleidelijk aan gestegen. In deze masterproef staat de vraag centraal of ook de media-aandacht voor vrouwelijke politici toegenomen is. Uit onderzoeken blijkt namelijk dat er een *gender bias* in de nieuwsmedia bestaat, waarbij vrouwen niet op een evenredige manier aan bod komen in het nieuws ten opzichte van hun mannelijke collega's. Ten eerste verschijnen vrouwelijke politici *minder* in het nieuws. Ten tweede komen vrouwelijke politici ook *anders* aan bod in het nieuws: meer aandacht voor hun leeftijd, uiterlijk en familiale situatie, meer negatieve berichtgeving en voornamelijk met betrekking tot 'zachte' thema's.

2.1. Eerder onderzoek

Global Media Monitoring Project (GMMP) deed in 2000 een grote internationale studie naar het aantal vrouwen in het nieuws, waaronder ook in berichtgeving over politieke kwesties. GMMP ging in 70 landen na hoeveel vrouwen op 1 februari 2000 verschenen in politieke berichtgeving. Het resultaat van 18% toont aan dat vrouwelijke politici ondervertegenwoordigd zijn ten opzichte van het aandeel dat ze innemen in de politieke wereld (Fountaine & McGregor 2002: 1). In 2005 herhaalde GMMP haar studie in 76 landen. Uit de resultaten bleek dat er slechts 14% vrouwen voorkwamen in nieuws over politiek en overheid (Gallagher 2005: 17). Andere onderzoeken in verschillende landen en met betrekking tot verschillende media bevestigen deze resultaten (zie Niven & Zilber 2001; Everitt 2003; Spee 2004; Niven 2005; Spee & De Swert 2005; Van Aelst 2006; Hooghe & De Swert 2007; Van Aelst, Maddens, Noppe & Fiers 2008; Hooghe & De Swert 2009; Vandenhende 2010).

Onderzoeken tonen dus aan dat vrouwelijke politici *minder* media-aandacht krijgen. Bovendien blijkt dat ze ook *anders* verschijnen in nieuwsmedia. Berichtgeving over vrouwelijke politici gebeurt regelmatig volgens de traditionele stereotypes. Ten eerste worden vrouwen vaker beschreven

volgens hun geslacht. De berichten leggen de nadruk op het feit dat ze *vrouwelijke* politici zijn (zie Niven & Zilber 2002; Banwart, Bystrom & Robertson 2003; Niven 2005; Irwin 2009). Ten tweede benadrukken journalisten vaker het gezinsleven en de familiale context van een politica. Vrouwelijke politici worden geassocieerd met hun rol als moeder, die afgewogen wordt tegenover hun job in de politieke wereld. Ook de burgerlijke staat van een politica wordt vaker vermeld in nieuwsberichten (zie Everitt 2000; Niven & Zilber 2002; Banwart, Bystrom & Robertson 2003; Spee 2004; Irwin 2009). Ten derde zullen journalisten vaker de leeftijd en het uiterlijk van vrouwelijke politici vermelden. Bij vrouwen wordt nadrukkelijker gekeken naar hun kledingstijl, make-up en kapsel (zie Ross 2002; Spee 2004; Niven 2005; Irwin 2009).

Vrouwelijke politici worden stereotiep weergegeven, maar ook hun politieke standpunten en ambities worden op een andere manier weergegeven. Zo blijkt uit onderzoeken dat journalisten minder berichten over de thema's van een politica en meer over haar persoonlijke leven dan bij mannelijke politici. Ook worden de verwezenlijkingen en bekwaamheid van mannelijke politici vaker vermeld dan bij vrouwen. Dit heeft tot gevolg dat de kiezers niet voldoende geïnformeerd worden over de standpunten en politieke vaardigheden van de vrouwelijke politici (zie Aday & Devitt 2001; Devitt 2002; Niven 2005). Over de mate van negatieve media-aandacht voor vrouwelijke politici bestaat er onenigheid. Banwart, Bystrom en Robertson (2003) concluderen dat vrouwen minder negatieve aandacht krijgen dan mannen (Bystrom 2004: 444). Gidengil & Everitt (2003) vinden daarentegen dat vrouwelijke politici op een meer negatieve en agressieve manier weergegeven worden. Journalisten zouden ook op een meer interpretatieve manier berichten over een politica (Gidengil & Everitt 2003: 227). De tegengestelde resultaten kunnen een gevolg zijn van de verschillende methoden die de onderzoekers toegepast hebben. Banwart en haar collega's onderzochten kranten in de VS, terwijl Gidengil en Everitt televisienieuws in Canada bestudeerden en bovendien ook een experiment uitvoerden.

Enkele onderzoekers deden diepte-interviews met vrouwelijke politici en hun medewerkers om te achterhalen hoe zij hun verschijningen in de nieuwsmedia beoordelen. Niven en Zilber (2001) bevroegen de persverantwoordelijken van mannelijke en vrouwelijke leden in het Huis van Afgevaardigden. De persverantwoordelijken van vrouwelijke leden klaagden meer over oneerlijke berichtgeving: terwijl 90% van de persverantwoordelijken van mannen vonden dat de media hun politicus eerlijk behandelen, deelden slechts 34% van de persverantwoordelijken van vrouwen die mening. De persverantwoordelijken van vrouwelijke parlementsleden waren vooral ontevreden over het gebrek aan media-aandacht, wat volgens hen leidt tot een gebrek aan respect. Ook hebben ze problemen met de stereotiepe weergave volgens *gender* en familiesituatie (Niven 2005: 266). Karen Ross (2002) deed een vergelijkende studie van vrouwelijke parlementairen in Groot-Brittannië, Zuid-

Afrika en Australië om hun visie op de media-aandacht te achterhalen. Deze vrouwen vinden dat de media geobsedeerd zijn door hun uiterlijk. Vrouwelijke politici doen hun beklag dat ze “steeds te oud of te jong zijn” of “steeds te veel of net te weinig make-up dragen” (Gill 2007: 118-119).

De bovenstaande onderzoeken tonen aan dat vrouwelijke politici nog steeds kampen met een *gender bias* in de media, ondanks hun toegenomen aanwezigheid in de politieke wereld. Deze *gender bias* resulteert zowel in *minder* als in *andere* media-aandacht voor vrouwelijke politici. De onderzoeksresultaten hebben echter wel enige nuancering nodig. De media-aandacht voor vrouwen verschilt wat betreft het land, het soort medium en het niveau van de verkiezingen dat onderzocht wordt. Enkele onderzoekers concluderen dat vrouwen evenveel of zelfs meer media-aandacht krijgen in bepaalde gevallen (zie Aday & Devitt 2001; Devitt 2002; Banwart, Bystrom & Robertson 2003). Zoals uit tabel 1 blijkt, is de *gender bias* vooral kleiner bij kranten in de VS wat de hoeveelheid media-aandacht betreft. Alle onderzoeken bewijzen wel de stereotiepe manier waarop vrouwelijke politici weergegeven worden.

Tabel 1 toont een overzicht van alle onderzoeken, eerst gerangschikt per land en vervolgens chronologisch. Per onderzoek worden telkens ook de mogelijke oorzaken voor *de gender bias* vermeld. Het zijn deze oorzaken die in de volgende paragraaf besproken worden.

Auteur	Land	Media	Periode	Methode	Resultaten	Mogelijke oorzaken
GMMP	Tientallen landen	Radio TV Kranten Websites	18/01/1995 01/02/2000 16/02/2005 10/11/ 2009	Cross-sectioneel	*Vrouwen minder aandacht *Vrouwen meer aandacht bij vrouwelijke journalist	*Geslacht journalist
Niven & Zilber (2001)	VS	Websites	Juni-September 1998	Inhoudsanalyse websites van politici	*Mannen schrijven meer over privéleven *Vrouwen schrijven iets meer over vrouwelijke thema's	*Eigen communicatie
Aday & Devitt (2001)	VS	Kranten	01/08/1999 – 20/10/1999	Inhoudsanalyse artikels	*Evenveel aandacht voor mannelijke en vrouwelijke presidentskandidaten *Vrouwen minder aandacht over thema's en meer over privéleven	*Eigen Communicatie *Geslacht journalist

Niven & Zilber (2002)	VS	/	Juni-augustus 1998	Diepte-interviews met persverantwoord elijken van politici	*Vrouwen minder aandacht *Vrouwen meer stereotiep obv geslacht en familie	
Devitt (2002)	VS	Kranten	01/09/1998 – 03/11/1998	Inhoudsanalyse artikels	*Evenveel aandacht *Vrouwen minder aandacht over thema's en meer over privéleven *Mannelijke journalisten schrijven meer over privéleven van vrouwen	*Politieke functie *Aantal jaren in politiek *Geslacht journalist
Banwart, Bystrom & Robertson (2003)	VS	Kranten	2000	Inhoudsanalyse artikels	*Vrouwen meer aandacht *Vrouwen meer stereotiep obv geslacht, burgerlijke staat en kinderen *Vrouwen minder negatieve aandacht *Vrouwen meer aandacht bij vrouwelijke thema's	*Thema
Banwart (2004)	VS	Websites	2004	Inhoudsanalyse websites van politici	*Websites van mannen en vrouwen gelijkend	*Eigen communicatie
Niven (2005)	VS	Kranten	Mei 2001 – april 2003	Inhoudsanalyse artikels	*Vrouwen minder aandacht *Vrouwen minder aandacht over thema's en bekwaamheid *Vrouwen meer stereotiep obv geslacht, leeftijd en uiterlijk	
Irwin (2009)	VS	Kranten	01/09/2008 – 31/10/2008	Inhoudsanalyse artikels	*Vrouwen meer stereotiep obv persoonlijke kenmerken *Vrouwen meer aandacht bij vrouwelijke thema's	*Journalist *Thema
Ross (2002)	Groot-Brittannië Zuid-Afrika Australië	/	1995-2000	Diepte-interviews met vrouwelijke politici	*Vrouwen meer stereotiep obv uiterlijk en leeftijd	

Gidengil & Everitt (2003)	Canada	TV	1993 1997	Inhoudsanalyse Experiment	*Vrouwen worden beschreven op een meer negatieve, interpretatieve en agressieve manier	*Dominante nieuwsframes
Everitt (2003)	Canada	Kranten	1999-2000	Inhoudsanalyse artikels	*Vrouwen minder aandacht *Vrouwen meer stereotiep obv familie en persoonlijke kenmerken (afhankelijk per regionale krant)	*Politieke functie *Geslacht journalist
Spee (2004)	België	Kranten	Januari 2003	Inhoudsanalyse artikels	*Vrouwen minder aandacht *Vrouwen meer stereotiep obv gezin en uiterlijk	
Spee & De Swert (2005)	België	TV	2003	Inhoudsanalyse nieuwsitems	*Vrouwen minder aandacht en spreektijd *Vrouwen minder aandacht en spreektijd op VRT tov VTM *Oudere vrouwelijke politici meer aandacht *Vrouwen niet meer aandacht in verkiezingsperiode	*Politieke functie *Thema *Zender *Leeftijd *Periode: verkiezingen vs. niet-verkiezingen
Van Aelst (2006)	België	Kranten TV	07/04/2003 – 18/05/2003	Inhoudsanalyse artikels en nieuwsitems	*Vrouwen minder aandacht *Vrouwen minder spreektijd	*Partij *Kandidaatstelling Senaat *Politieke functie *Niet-politieke bekendheid *Plaats op de lijst *Campagne-uitgaven
Hooghe & De Swert (2007)	België	TV	Januari 2003 – december 2005	Inhoudsanalyse nieuwsitems	*Vrouwen minder aandacht en spreektijd *Vrouwen meer aandacht bij vrouwelijke thema's *Vrouwen later in het nieuwsitem *Vrouwen minder aandacht	*Thema *Lengte nieuwsitem *Zender *Geslacht journalist

					en spreektijd op VRT tov VTM *Vrouwen iets meer aandacht bij vrouwelijke journalist	
Van Aelst, Maddens, Noppe & Fiers (2008)	België	Kranten TV	07/04/2003-18/05/2003	Inhoudsanalyse artikels en nieuwsitems	*Vrouwen minder aandacht	*Politieke functie *Niet-politieke bekendheid *Kandidaatstelling Senaat *Plaats op de lijst
Hooghe & De Swert (2009)	België	TV	Januari 2003 – december 2007	Inhoudsanalyse nieuwsitems	*Vrouwen minder aandacht (wel lichte stijging) *Vrouwen meer aandacht bij vrouwelijke thema's	*Thema
Van Aelst & De Swert (2009)	België	TV	2003-2006	Inhoudsanalyse nieuwsitems	*Vrouwen meer aandacht in verkiezingsperiode	*Periode: verkiezingen vs. niet-verkiezingen
Vandenheude (2010)	België	TV	2009-2010	Inhoudsanalyse nieuwsitems	*Vrouwen minder aandacht	

Tabel 1: Overzicht onderzoeken

2.2. Mogelijke oorzaken van de gender bias

Verschillende onderzoeken tonen aan dat vrouwelijke politici niet vaker aanwezig zijn in de nieuwsmedia, ondanks het gestegen aantal vrouwen in de politiek. De nieuwsverslaggeving is dus geen reflectie van de realiteit. Deze *gender bias* is bewezen en de grote vraag blijft waarom dit zo is. Met dit onderzoek gaan we op zoek naar verklaringen. De onderzoeksvraag luidt daarom als volgt: *Waarom krijgen vrouwelijke politici minder media-aandacht in de Vlaamse televisiejournals?* Is er sprake van een discriminatie op basis van geslacht of zijn er andere factoren die de ondervertegenwoordiging van vrouwelijke politici kunnen verklaren? In deze paragraaf bespreken we de mogelijke oorzaken van de *gender bias*, die we later testen om na te gaan waarom de *gender bias* nog steeds bestaat.

De mogelijke verklaringen kunnen enerzijds individuele eigenschappen van de politici zijn en anderzijds kenmerken met betrekking tot de nieuwsmedia zelf. Deze opdeling komt overeen met het onderscheid tussen vraag en aanbod. Aan de vraagzijde bestaat de mogelijkheid dat er een reële

benadeling is ten opzichte van vrouwelijke politici omdat journalisten al dan niet bewust minder voor vrouwen kiezen als nieuwsbron. In dit geval is er een objectieve *gender bias* die geen gevolg is van andere factoren, maar wel gecreëerd wordt door de media-industrie zelf. De kans bestaat echter ook dat het aanbod van politici de ondervertegenwoordiging van vrouwen in de media verklaart. Mannelijke en vrouwelijke politici bezitten namelijk andere persoonlijke en politieke eigenschappen, wat kan leiden tot een verschil in media-aandacht. Als dit het geval is, dan is de *gender bias* geen gevolg van een discriminatie van vrouwen door de media, maar gewoon een gevolg van de realiteit. Vrouwen zijn in de politieke wereld nog steeds niet gelijkwaardig aan mannen, doordat ze bijvoorbeeld minder hoge functies hebben. We moeten dus rekening houden met de verschillen tussen mannen en vrouwen in de politieke wereld vooraleer er sprake kan zijn van een werkelijke *gender bias*, waarbij vrouwelijke politici gediscrimineerd worden omwille van hun geslacht.

2.2.1. Eigenschappen van politici

We bespreken negen eigenschappen die de media-aandacht en de inhoud ervan voor een politicus kunnen beïnvloeden: (1) leeftijd, (2) niet-politieke bekendheid, (3) regeringspartij, (4) vrouwen in een partij, (5) politieke functie, (6) politieke ervaring, (7) plaats op de kieslijst, (8) kandidaatstelling voor de Senaat en (9) eigen communicatie. De eerste acht eigenschappen zullen in de analyse getest worden om na te gaan of ze de *gender bias* kunnen verklaren. De laatste eigenschap – eigen communicatie – wordt voor de volledigheid besproken, maar niet getest in dit onderzoek.

Leeftijd

De leeftijd van een politicus kan een invloed hebben op hoeveel media-aandacht hij of zij krijgt. Uit het onderzoek van Spee en De Swert (2005) blijkt dat er een relatie bestaat tussen leeftijd en *gender*: oudere vrouwelijke politici krijgen gemiddeld meer spreektijd dan jonge vrouwelijke politici (Spee & De Swert 2005: 50). Dit kan uiteraard ook samenhangen met andere variabelen, zoals ervaring en functie. Een oudere politica heeft vaak al meer politieke ervaring en een belangrijk politiek mandaat, wat resulteert in meer televisieaandacht. Dit verband geldt ook voor mannelijke politici, waarbij oudere mannen vaak meer politieke ervaring hebben en dus meer als nieuwsbron verschijnen.

Niet-politieke bekendheid

De bekendheid van een politicus, los van zijn of haar politieke activiteiten, kan een tweede belangrijke factor zijn. Een politicus kan een niet-politieke bekendheid hebben omdat hij of zij de zoon of dochter van een bekende politicus is. We spreken dan van politici met een Bekende Naam, zoals Jean-Jacques De Gucht of Freya Van den Bossche. Deze politici zullen sneller opgemerkt worden door de media en minder introductie nodig hebben door hun impliciete band met de politiek. Een

ander bekend fenomeen zijn Bekende Vlamingen die in de politiek stappen, zoals Jean-Marie Dedecker of Margriet Hermans. Zij krijgen door hun verleden gemakkelijker toegang tot de media en kunnen ook beter omgaan met media-aandacht (Van Aelst 2006: 103).

Regeringspartij

Ten derde kan de media-aandacht bepaald worden doordat een politicus behoort tot een regerings- of oppositiepartij. Uit onderzoek blijkt dat vooral de regeringspartijen veel media-aandacht krijgen, ook wel de 'regeringsbonus' genoemd. De regeringspartijen keuren wetten goed en stellen politieke daden, waardoor ze ook duidelijker aanwezig zijn in het nieuws. Een politica die actief is bij een regeringspartij zal dus eerder in het journaal verschijnen dan haar collega van een oppositiepartij. De invloed van het behoren tot een regeringspartij mag echter niet overschat worden. De aanwezigheid van enkele centrale partijkopstukken beïnvloedt immers ook de kansen van een politica op media-aandacht. Uit onderzoek blijkt dat de regeringsbonus voornamelijk beperkt blijft tot de belangrijkste politici binnen de partij, namelijk de ministers binnen de partij. De regeringsbonus is dus vooral positief voor de regeringspartij in haar geheel en de ministers, maar minder voor de individuele partijleden (Van Aelst 2006: 118-119; Van Aelst, Maddens, Noppe & Fiers 2006: 171-172). Er blijkt dus een interactie te zijn tussen de partij waartoe iemand behoort en diens politieke functie. Behoren tot een regeringspartij levert dan enkel een mediavoordeel op wanneer de politica ook een hoge politieke functie heeft.

Vrouwen in een partij

Ten vierde kan de concurrentie van andere vrouwen in de partij de media-aandacht voor een politica beïnvloeden. Tot een partij met veel vrouwelijke politici behoren, kan zowel een voordeel als een nadeel zijn. Enerzijds zullen de vrouwen in de partij de media-aandacht moeten delen wanneer journalisten een vrouw willen bevragen over een thema. Anderzijds kunnen journalisten bij een partij met veel vrouwen meer geneigd zijn om een vrouw als nieuwsbron te kiezen, wat de kans op media-aandacht voor vrouwelijke politici dan net verhoogt. Hetzelfde geldt voor partijen met weinig vrouwelijke politici. Als journalisten opteren voor een vrouwelijke nieuwsbron, zullen ze steeds moeten kiezen tussen slechts enkele vrouwen, waardoor deze enkele vrouwen meer kans hebben om in de media te verschijnen. Toch kan het ook zijn dat journalisten eerder mannen zullen vragen in een partij met overwegend mannen. Er is nog niet veel onderzoek gedaan naar deze factor zodat we ook niet kunnen voorspellen welk effect het zal hebben op de media-aandacht voor vrouwelijke politici.

Politieke functie

De term politicus is een ruim begrip en dekt vele ladingen: van gemeenteraadslid tot partijvoorzitter en van schepen tot minister-president. Binnen de politieke wereld zijn er dus verschillende elites te onderscheiden. Tot de toelitte van politici behoren de eerste minister, de minister-president, de partijvoorzitters en de ministers van de federale en de Vlaamse regering. Uit onderzoek blijkt dat deze politieke elite meer media-aandacht krijgt, ten gevolge van de 'kanseliersbonus'. Een politica die partijvoorzitster of Vlaams minister is, kan dus rekenen op meer media-aandacht dan bijvoorbeeld een vrouwelijk Kamerlid. Maar vrouwen maken nog altijd in mindere mate deel uit van die politieke toelitte, wat een verklaring kan zijn voor de beperkte media-aandacht die ze krijgen ten opzichte van hun mannelijke collega's, die vaker topfuncties bekleden (Spee & De Swert 2005: 51).

Spee en De Swert (2005) onderzochten of er een verband bestaat tussen de politieke functie en de gemiddelde spreektijd die een persoon krijgt in het televisienieuws. De resultaten combineerden ze ook met de variabele geslacht. Op het niveau van Vlaamse ministers en Europese parlementsleden hebben vrij veel vrouwelijke politici het woord gevoerd, respectievelijk 42,5% en 38,8%. Vrouwelijke Vlaamse ministers kregen gemiddeld zelfs meer spreektijd dan hun mannelijke collega's, respectievelijk 25 seconden en 23 seconden. Senatrices en vrouwelijke Kamerleden hebben daarentegen een veel beperktere spreektijd. De onderzoekers besluiten dat het nieuws vooral gemaakt wordt rond enkele 'toppolitici', waartoe vrouwelijke politici nog niet lijken te behoren. De minister-president is tot nu toe steeds een man geweest en er zijn ook minder vrouwelijke partijvoorzitters en ministers (Spee & de Swert 2005: 51- 54).

Het onderzoek dat Van Aelst en zijn collega's (2006) voerden, toonde aan dat bij de verkiezingen van 2006 slechts 1 op 10 vrouwelijke kandidaten in meer dan 15 krantenartikels verscheen tegenover 1 op 3 mannelijke kandidaten. Opmerkelijk genoeg bleef dit verschil ook significant na controle voor de 'kanseliersbonus'. In hun onderzoek bleek de grotere media-aandacht voor de toppolitici geen verklaring te bieden voor de *gender bias* in de kranten. Wat het televisiejournaal betreft, waren vrouwelijke politici ook ondervertegenwoordigd, maar dat effect verdween na controle voor andere variabelen zoals de 'kanseliersbonus' (Van Aelst, Maddens, Noppe & Fiers 2006: 203-204).

Politieke ervaring

Zoals bij leeftijd al vermeld, kan het verband tussen leeftijd en media-aandacht verklaard worden door de politieke ervaring die politici hebben. Daarom zal politieke ervaring ook beschouwd worden als een mogelijke verklaring voor de *gender bias*. Vrouwelijke politici kunnen misschien ondervertegenwoordigd zijn omdat ze minder politieke ervaring hebben ten opzichte van mannen.

Plaats op de kieslijst

Tijdens de verkiezingsperiode schenken de media het meeste aandacht aan de eerste twee plaatsen op de kieslijst omdat die kandidaten het meeste kans hebben om verkozen te worden. Ook de lijstduwer krijgt meer media-aandacht dan de andere kandidaten op de lijst (Van Aelst, Maddens, Noppe & Fiers 2006: 173). Het is daarom belangrijk om de plaats op de lijst in acht te nemen bij de verklaring van de media-aandacht die politici krijgen tijdens de verkiezingsperiode. Hiertoe onderzoeken we dus ook de media-aandacht tijdens de verkiezingsperiode, wat zal besproken worden bij het onderzoeksopzet.

De plaats die een politicus inneemt op de kieslijst kan ook buiten de verkiezingsperiode van belang zijn. De plaats op de kieslijst kan namelijk een indicator zijn voor de politieke macht van een politicus en zijn of haar populariteit. De kieslijsten zijn dan een soort graadmeter voor journalisten om te beslissen wie de belangrijke politici zijn. Politici met een topplaats worden aanschouwd als de belangrijke en populaire politici, waardoor ze ook meer media-aandacht krijgen. Welke plaats een politicus op de lijst krijgt toebedeeld, hangt op zijn beurt weer af van verschillende elementen: politieke ervaring, niet-politieke bekendheid, politieke functie, quota en het ritsprincipe.

Kandidaatstelling voor de Senaat

Een achtste belangrijke factor is de (bijkomende) kandidaatstelling voor de Senaat bij sommige politieke kandidaten. Kandidaten die op de Senaatslijst staan, hebben meer kans op televisieaandacht door de grotere omvang van de kieskring. Alle kiezers in Vlaanderen en Brussel kunnen voor de Senaatskandidaten stemmen in tegenstelling tot de kleinere kieskringen voor de Kamer. Televisie schenkt meer aandacht aan de nationale campagne van een Senaatskandidaat dan aan een provinciale campagne van een Kamerkandidaat. Het lijkt aannemelijk dat politici die zich kandidaat stellen voor de Senaat, meer televisieaandacht krijgen tijdens de verkiezingsperiode (Van Aelst 2006: 119). Net zoals bij de vorige factor, plaats op de kieslijst, zal ook de media-aandacht voor politici tijdens de verkiezingsperiode gemeten worden om deze oorzaak te testen. Toch kan ook hier de kandidaatstelling voor de Senaat een rol spelen tijdens de rest van het mandaat, waarbij de kandidaatstelling een indicator is voor de macht en de populariteit van een politicus.

Eigen communicatie

Een laatste eigenschap is de eigen communicatie van de politici. Het is mogelijk dat vrouwelijke politici minder en anders communiceren dan hun mannelijke collega's en nieuwsmedia dus wel de werkelijkheid weergeven zoals die is. Wanneer journalisten zich in hun berichtgeving baseren op de politieke communicatie van politici, dan nemen ze ook de communicatieverschillen over, wat

resulteert in verschillende berichtgeving over mannen en vrouwen. Een politica kan zich bijvoorbeeld vooral inzetten voor een 'vrouwelijk' thema als gezondheidszorg en hierover communiceren met haar kiezers en de media. Wanneer de media dit overnemen, weerspiegelen ze de realiteit en is er geen sprake van een vertekening. Ook kan de wijze van communiceren van een politicus meer of minder aansluiten bij de nieuwswaarden. Mannen kunnen in hun communicatie bijvoorbeeld meer de nadruk leggen op conflict en controversie, wat beter aansluit bij de gebruikelijke nieuwswaarden en waardoor ze vaker nieuwsbronnen zijn.

Niven en Zilber (2001) deden een onderzoek om te achterhalen of deze redenering klopt en baseerden zich hiervoor op de officiële, persoonlijke websites van mannelijke en vrouwelijke politici. De websites zijn een geschikte informatiebron voor het onderzoek, aangezien ze onder controle staan van de politicus en/of zijn of haar medewerkers. De politicus beslist zelf welke informatie op de website verschijnt: de thema's, de informatie over het privéleven, etc. De resultaten tonen dat de websites van de politici gelijkend zijn wat betreft de onderwerpen die er vermeld staan. Mannen en vrouwen vermelden ongeveer evenveel thema's - respectievelijk 12 en 13 -, met economie als vaakst genoemde thema bij beide. Vrouwen vermelden wel iets vaker een vrouwelijk thema, al is dit verschil klein: 83% van de vrouwen vermeldt minstens één vrouwelijk thema, tegenover 67% van de mannen. Verder gebruiken mannen en vrouwen ongeveer dezelfde termen om hun toewijding en verwezenlijkingen te verwoorden, ook al benadrukken vrouwen meer hun resultaten en ervaring. Wat het persoonlijke leven betreft, zijn er wel verschillen: vrouwelijke politici schrijven minder over hun persoonlijke leven en familiale situatie (Niven 2005: 278-279). Dus terwijl vrouwen meer over hun verwezenlijkingen schrijven dan mannen en minder over hun privéleven, berichten de media toch meer over hun persoonlijke eigenschappen. Dit onderzoek spreekt het argument dus tegen dat de media gewoonweg de realiteit weerspiegelen door de communicatie van politici over te nemen.

Ook Banwart (2004) deed onderzoek naar de communicatie van politici. Zij ondernam een inhoudsanalyse van de officiële websites van mannelijke en vrouwelijke kandidaten voor de verkiezingen van 2004. Zij besluit eveneens dat er voornamelijk gelijkenissen zijn tussen de websites. Mannen en vrouwen passen hun website vooral aan de institutionele verwachtingen aan en minder aan de gesocialiseerde verwachtingen volgens *gender* (Banwart 2004: 47; 52).

2.2.2. Kenmerken van nieuwsmedia

Naast de individuele eigenschappen van de politici, onderzoeken we ook vier kenmerken van de nieuwsitems zelf die een invloed kunnen hebben op het al dan niet verschijnen van een politica in het nieuws: (1) thema van het nieuwsitem, (2) zender, (3) geslacht van de journalist en (4) periode.

Thema van het nieuwsitem

Onderzoeken tonen aan dat er een verband bestaat tussen het thema van het nieuwsitem en de aanwezigheid van vrouwen in dat nieuwsitem. Banwart, Bystrom en Robertson (2003) onderzochten de berichtgeving gedurende de Amerikaanse verkiezingen van 2003. Vrouwelijke kandidaten werden vaker geassocieerd met 'vrouwelijke' thema's als gezondheidszorg en minder met de dominante, 'mannelijke' thema's als economie en immigratie (Bystrom 2004: 445). Andere onderzoekers bevestigen deze resultaten (zie Craft & Wanda 2004; Niven 2005; Spee & De Swert 2005; Hooghe & De Swert 2007; Hooghe & De Swert 2009). Over het algemeen verschijnen vrouwelijke nieuwsbronnen voornamelijk bij 'vrouwelijke' of 'zachte' thema's als onderwijs, sociaal beleid en gezondheid. Tijdens de periode 2003-2007 was er 92% meer kans dat een nieuwsitem een vrouw toonde wanneer het nieuwsitem handelde over een 'vrouwelijk' thema (Hooghe & De Swert 2009: 5; 16). Vrouwelijke politici worden dus op een stereotiepe manier afgebeeld en gekoppeld aan de traditionele taken van vrouwen zoals zorgen voor het gezin. We verwachten daarom dat vrouwelijke politici meer media-aandacht zullen krijgen in nieuwsitems met een 'vrouwelijk' thema.

Zender

We onderzoeken ook of er een verschil bestaat tussen de nieuwsitems van het journaal van de openbare omroep VRT en het nieuws van de commerciële omroep VTM. Normaal gezien zouden vrouwelijke politici zichtbaarder moeten zijn op de openbare omroep, aangezien die een actieplan heeft om voldoende genderdiversiteit in de programma's te hebben. Verder hebben ze ook een algemene richtlijn met betrekking tot diversiteit op televisie (Hooghe & De Swert 2009: 9). Toch blijkt uit onderzoeken dat de verhouding net omgekeerd is: VTM toont vaker vrouwelijke politici dan VRT (zie Spee & de Swert 2005; Hooghe & De Swert 2007; Hooghe & De Swert 2009). Dit kan een gevolg zijn van het kleinere aandeel 'vrouwelijke' thema's in het VRT-journaal of van een meer mannelijk georiënteerd waardepatroon op de VRT-nieuwsdienst.

Geslacht van de journalist

Ook het geslacht van de journalist kan de media-aandacht voor vrouwelijke politici beïnvloeden. Gedurende de afgelopen decennia is het aantal vrouwelijke journalisten gestegen, wat kan leiden tot een stijging van vrouwelijke nieuwsbronnen. Er is echter onenigheid over de impact van het geslacht van de journalist op de inhoud van het nieuws en de geselecteerde nieuwsbronnen.

Price en Wulff (2005) stellen dat vrouwelijke journalisten omwille van hun gendersocialisatie een ander waardepatroon hanteren, wat leidt tot een grotere diversiteit aan nieuwsbronnen en onderwerpen in het nieuws. In dit geval spreken we van een *gender model*, waarbij een groter aantal

vrouwelijke journalisten zal leiden tot meer vrouwen in het nieuws (Hooghe & De Swert 2007: 155). Uit een onderzoek van Devitt (2002) blijkt inderdaad dat mannelijke en vrouwelijke journalisten op een andere manier berichten over politiek. Vrouwelijke journalisten zullen sneller berichten over vrouwelijke politici dan hun mannelijke collega's. In hun verslag leggen vrouwen zowel bij mannelijke als vrouwelijke politici dezelfde nadruk op persoonlijke elementen. Mannelijke journalisten daarentegen focussen bij vrouwelijke politici meer op hun persoonlijke leven (Devitt 2002: 454-455). Als deze vaststelling klopt, dan draagt het overwicht van mannelijke journalisten inderdaad bij aan de *gender bias*: minder aandacht voor en meer persoonlijke verslaggeving over vrouwelijke politici.

Andere onderzoekers zijn niet overtuigd van het *gender model*, maar gaan eerder uit van een *job model*. Vrouwelijke reporters zouden geen andere nieuwswaarden hanteren of andere onderwerpen belangrijk vinden. Nieuwe journalisten, zowel mannen als vrouwen, zouden gesocialiseerd worden en de reeds bestaande waardepatronen van de redactie overnemen. Aangezien nieuwsredacties voornamelijk gebaseerd zijn op mannelijke nieuwswaarden, krijgen vrouwelijke journalisten dus niet veel ruimte om hun eigen criteria toe te passen (Hooghe & de Swert 2007: 155). Recent Vlaams onderzoek van Hooghe en De Swert (2007) sluit aan bij het *job model*. Er bestaat inderdaad een positieve relatie tussen vrouwelijke journalisten en de aanwezigheid van vrouwen in het nieuws, maar dit is slechts een zeer klein effect. Mannelijke en vrouwelijke journalisten gebruiken grotendeels dezelfde werkmethodes en selectiecriteria. Het lijkt er dus op dat een stijging van het aantal vrouwelijke reporters weinig zal bijdragen aan het aantal vrouwelijke actoren in het televisienieuws (Hooghe & De Swert 2007: 167).

Het aantal vrouwen op de nieuwsredactie blijkt hier ook een rol te spelen. Craft en Wanta (2004) onderzochten de invloed van vrouwelijke journalisten op dertig Amerikaanse krantenredacties. Zij bekwamen gemengde resultaten, die zowel het *gender* als het *job model* ondersteunen. Mannelijke en vrouwelijke journalisten schreven over dezelfde thema's, maar enkel op een krantenredactie waar veel vrouwelijke journalisten werken, vaak met een hogere functie. Ze vonden nog een bewijs voor het *gender model*, namelijk dat krantenredacties met meer vrouwelijke journalisten minder negatief nieuws brengen. Dit kan er op wijzen dat mannen en vrouwen toch andere nieuwswaarden hanteren, waarbij mannelijke journalisten meer nadruk leggen op de traditionele nieuwswaarden zoals conflict en criminaliteit (Craft & Wanta 2004: 135).

Periode

Ten slotte speelt ook de periode een rol en meer specifiek het onderscheid tussen de verkiezingsperiode en de niet-verkiezingsperiode. Nieuwsuitzendingen tijdens de weken voor de verkiezingen verschillen van deze gedurende de rest van het jaar. Dit komt omdat journalisten

strikttere objectiviteitsregels toepassen, de politici actiever worden en het publiek aandachtiger (Van Aelst & De Swert 2009: 152). Eén van de voorspellingen van Van Aelst en De Swert (2009) is dat vrouwelijke politici zichtbaarder zijn tijdens verkiezingsperioden, omdat het aanbod van nieuwsbronnen dan meer divers is. Hun resultaten bevestigen deze hypothese. Tijdens niet-verkiezingsperiodes verschijnen vrouwelijke politici in ongeveer 15,8% van de nieuwsitems van het journaal op VTM en VRT. Tijdens de verkiezingsperioden van 2003, 2004 en 2006 verschenen meer vrouwelijke politici in het nieuws, respectievelijk 23,1%, 16,4% en 23,8%. Na de verkiezingen zakte dat aantal snel terug naar een lager niveau (Van Aelst & De Swert 2009: 161-162).

Tabel 2 geeft een overzicht van alle factoren die onderzocht worden. Met de eerste acht factoren – de eigenschappen van de politici – kunnen we nagaan of vrouwelijke politici nog steeds achtergesteld worden ten opzichte van mannen, ook wanneer we controleren voor de individuele eigenschappen. Wanneer blijkt dat het verschil in media-aandacht voor mannelijke en vrouwelijke politici niet meer geldt bij controle voor de eigenschappen van de politici, dan zijn deze ‘real-life’ kenmerken de oorzaak van de *gender bias*. De vier laatste factoren – de kenmerken van de nieuwsitems – moeten duidelijk maken welke kenmerken van de nieuwsmedia zelf een invloed hebben op de media-aandacht voor vrouwelijke politici, om zo na te gaan of de *gender bias* een gevolg is van de media-industrie zelf.

Factor 1	Leeftijd
Factor 2	Niet-politieke bekendheid
Factor 3	Regeringspartij
Factor 4	Vrouwen in een partij
Factor 5	Politieke functie
Factor 6	Politieke ervaring
Factor 7	Plaats op de kieslijst
Factor 8	Kandidaatstelling voor de Senaat
Factor 9	Thema van het nieuwsitem
Factor 10	Zender
Factor 11	Geslacht van de journalist
Factor 12	Periode

Tabel 2: Overzicht mogelijke oorzaken

Onderzoeksopzet: kwantitatieve analyse

---

1. Inleiding

Uit de besproken onderzoeken blijkt dat vrouwelijke politici moeten opboksen tegen een *gender bias* in de media om gezien en gehoord te worden bij de kiezers. Vrouwen krijgen *minder* media-aandacht en bovendien *andere* media-aandacht wanneer ze toch in politiek nieuws verschijnen. In dit onderzoek staat enkel de hoeveelheid media-aandacht voor vrouwelijke politici centraal en niet de manier waarop vrouwelijke politici aan bod komen. De focus ligt dus op *minder* media-aandacht voor vrouwelijke politici en niet op *andere* media-aandacht. Deze *gender bias* is het vertrekpunt voor de probleemstelling van het onderzoek in deze masterproef: *waarom krijgen vrouwelijke politici minder media-aandacht in de Vlaamse televisiejournals?* We gaan na of journalisten vrouwelijke politici achterstellen en er dus sprake is van een echte *gender bias* of dat andere factoren de vertekening kunnen verklaren. De onderzoeken die eerder aangehaald werden, bevestigen vooral het bestaan van een *gender bias*, maar niet zozeer wat de redenen voor die achteruitstelling van vrouwelijke politici zijn. Veel onderzoekers stelden enkel vast dat er een ondervertegenwoordiging is, zonder op zoek te gaan naar achterliggende verklaringen. Anderen deden dit wel, maar focusten op slechts enkele oorzaken, zonder verschillende elementen te combineren. In de literatuurstudie zijn deze mogelijke oorzaken besproken, maar er is nog geen sluitend bewijs of ze de disproportionele media-aandacht veroorzaken.

Met dit onderzoek combineren we de verschillende mogelijke oorzaken om een verklaring te kunnen bieden voor de *gender bias*. Het doel van het onderzoek bestaat dus uit het achterhalen of er achterliggende oorzaken bestaan voor de *gender bias*. Hiertoe worden voor de eerste keer alle mogelijke oorzaken in één kwantitatieve analyse gegoten.

2. Steekproef

Om een antwoord op de onderzoeksvraag te formuleren, analyseren we een steekproef die op drie manieren afgebakend is: de media, de politici en de onderzoeksperiode.

De eerste afbakening betreft de nieuwsmedia die het onderwerp van dit onderzoek zijn, namelijk televisienieuws en geen kranten- of radionieuws. Het was niet mogelijk om alle nieuwsmedia te onderzoeken binnen de beperkte tijd en opzet van deze masterproef en dus was een selectie noodzakelijk. Er zijn twee redenen waarom we voor televisiejournals gekozen hebben. Ten eerste is het televisiejournaal een heel toegankelijk medium. Het wordt meerdere keren per dag uitgezonden en het niveau is aangepast aan de gemiddelde kijker. De tweede reden waarom we voor

televisiejournals gekozen hebben, is de beschikbaarheid van het ENA-bestand. Over het ENA wordt meer uitleg gegeven in de paragraaf over de dataverzameling.

In Vlaanderen brengen twee zenders een televisienieuws: de openbare omroep VRT (Vlaamse Radio- en Televisieomroep) op Eén en de commerciële omroep VMMA (Vlaamse Mediamaatschappij) op VTM. Van beide zenders wordt het journaal van 19u geanalyseerd, aangezien deze uitzendingen het grootste bereik hebben. Het maximum aantal kijkers in 2010 voor het VRT-journaal was ongeveer 1.279.000 kijkers en voor het VTM-nieuws ongeveer 965.000 (CIM, 2010).

Ten tweede moet er een keuze gemaakt worden wat betreft de politici die de onderzoekseenheden zijn. België heeft verschillende politieke niveaus, wat deze keuze niet makkelijk maakt. Voor dit onderzoek opteren we voor Vlaamse politici die actief zijn op federaal niveau. De voorkeur voor Vlaamse politici vloeit voort uit onze keuze voor de journaals van VRT en VTM. Op de Vlaamse zenders komen Waalse politici niet vaak aan bod en het opnemen van de Waalse politici in de steekproef zou dus geen meerwaarde vormen. Meer specifiek zijn de onderzoekseenheden alle federale parlementsleden die tot de Nederlandstalige taalgroep behoren. Om de variabele functie te kunnen onderzoeken, selecteren we ook alle federale ministers die tot de Nederlandstalige taalgroep behoren, alle Vlaamse ministers en ook de partijvoorzitters van de Vlaamse partijen.

De onderzoeksperiode is een laatste afbakening. De journaals van VRT en VTM worden onderzocht van 2003 tot en met 2010. De ENA-data die we gebruiken, starten vanaf 2003 en daarom is dit het begin van de onderzoeksperiode. Tijdens deze onderzoeksperiode zijn er twee verschillende federale parlementen geweest: van 5 juni 2003 tot en met 5 mei 2007 en van 28 juni 2007 tot en met 13 juni 2010. De media-aandacht zal onderzocht worden voor alle Vlaamse politici die gedurende deze twee perioden actief waren op federaal niveau, als Vlaams minister of als partijvoorzitter. Concreet worden dus tussen 5 juni 2003 en 13 juni 2010 alle nieuwsitems waarin deze politici voorkomen in de steekproef opgenomen. De nieuwsitems beslaan dus een periode van zeven jaar. Toch kunnen we hier niet spreken een longitudinaal onderzoek. De tijdspanne is niet zo ruim en bovendien verwachten we weinig evolutie in deze periode: er zijn geen aanzienlijke institutionele wijzigingen geweest en het aandeel vrouwelijke politici is ongeveer hetzelfde gebleven. De implicaties van deze steekproef worden besproken tijdens de discussie.

3. Variabelen en operationalisering

In het theoretisch kader werden de mogelijke oorzaken van de *gender bias* besproken. Om deze oorzaken te kunnen testen, moeten we ze eerst omzetten naar meetbare variabelen.

3.1. Media-aandacht

De onderzoeksvraag van deze masterproef betreft de oorzaken van de *gender bias* in de nieuwsmedia. Om de oorzaken te achterhalen, moet er eerst en vooral sprake zijn van een ondervertegenwoordiging van vrouwelijke politici in de Vlaamse media. De media-aandacht is hierbij dus de afhankelijke variabele die onderzocht en verklaard wordt. Concreet wordt de media-aandacht gemeten op twee manieren. Eerst onderzoeken we hoe vaak elke politicus verschenen is in de nieuwsitems gedurende de onderzoeksperiode. Dit houdt in dat de politicus genoemd wordt door een journalist, dat zijn of haar naam in beeld verschijnt of dat hij of zij zelf aan het woord is. Wanneer een politicus louter getoond wordt, wordt deze niet als een actor beschouwd. Ten tweede kijken we ook naar de spreektijd die elke politicus gekregen heeft. De spreektijd wordt per nieuwsitem gemeten in seconden en achteraf samengenomen om de totale spreektijd per politicus te bepalen, over de mandaatperiode van vier jaar. Door de afhankelijke variabele op twee manieren te meten, kunnen we eventuele verschillen ontdekken. Het is mogelijk dat vrouwelijke politici niet minder vaak een actor zijn bij controle van andere elementen, maar dat ze wel minder spreektijd krijgen. Een omgekeerd patroon is uiteraard ook mogelijk.

3.2. Geslacht

Terwijl de media-aandacht de afhankelijke variabele is, vormt het geslacht van de politicus de belangrijkste onafhankelijke variabele. Centraal staat immers de invloed van het geslacht van een politicus op de media-aandacht die de politicus krijgt. De operationalisering van de variabele geslacht is vrij voor de hand liggend: de politici worden als man of als vrouw aangeduid.

3.3. Leeftijd

Ook de leeftijd is simpel vast te stellen. Per politicus wordt berekend hoe oud hij of zij was bij de aanvang van het mandaat voor vier jaar, om daarna te kunnen vaststellen of er een effect is van leeftijd op media-aandacht. De leeftijd wordt dus uitgedrukt in jaren.

3.4. Niet-politieke bekendheid

De niet-politieke bekendheid wordt op twee manieren geoperationaliseerd. Enerzijds kan de politicus een Bekende Naam hebben. Dit is het geval als de politicus een vader of moeder heeft die zelf politicus is (geweest). Anderzijds kan de politicus al bekend zijn als Bekende Vlaming. Zulke politici zijn bij het brede publiek bekend als zanger, acteur, sportkampioen, etc. Deze variabele bestaat uit twee waarden: wel niet-politieke bekendheid of geen niet-politieke bekendheid. Op basis van de websites van de politici kunnen we bepalen of ze niet-politieke bekendheid hebben.

3.5. Regeringspartij

Elke politicus in de dataset kan verbonden worden aan een Vlaamse politieke partij, wat leidt tot de volgende categorieën: CD&V, Agalev/Groen!, LDD, N-VA, Open VLD, SLP/SPIRIT, SP.A, Vlaams Belang of onafhankelijk. Belangrijker dan de partij op zich is of de partij tot de oppositie of de regering behoort. Daarom zal per politicus aangegeven worden of hij of zij tot een regeringspartij behoort of niet. Hier bedoelen we de federale regering mee. Voor 2003-2007 was dit de paarse regering van VLD/MR en sp.a-Spirit/PS onder Verhofstadt en voor 2007-2010 de coalitie tussen CD&V/cdH, Open VLD/MR en PS onder Leterme en Van Rompuy.

3.6. Vrouwen in een partij

Het aantal mannen en vrouwen in een partij kan ook een rol spelen voor hun media-aandacht. Daarom zal per partij in percentage worden vastgesteld hoeveel vrouwen een mandaat uitoefenen op federaal niveau of als Vlaams minister of partijvoorzitter.

3.7. Politieke functie

Om de invloed van politieke functie te kunnen testen, is het belangrijk om eerst vast te stellen welke politieke mandaten belangrijk zijn. Dewachter en Das (1991) deden een onderzoek naar de machtshiërarchie in de Belgische politieke wereld. Zij besloten dat er grote machtsverschillen te vinden zijn tussen bijvoorbeeld de premier en een parlementslid. Terwijl de premier met een schaalwaarde van 17,8 op 20 op de eerste plaats komt, staat een parlementslid pas op de zeventiende plaats met 8,2 op 20 (Dewachter & Das 1991: 78-79). Het onderzoek betreft echter enkel de functies op federaal niveau en bijvoorbeeld niet de Vlaamse minister-president. Deze functies willen we ook analyseren en daarom baseren we ons op een onderzoek van Walgrave en De Swert (2005). Zij maakten ook een lijst van politieke posities, met bovenaan de personen met de meeste macht en media-aandacht (Walgrave & De Swert 2005: 91). Op basis van deze lijst krijgt elke politicus zijn hoogste positie tijdens de vier jaar toegewezen om daarna na te gaan of mannen en vrouwen met dezelfde functie ook op dezelfde manier in het nieuws verschijnen.

- 1) Federale premier
- 2) Vlaamse Minister-President
- 3) Federale vice-premier
- 4) Vlaamse vice-premier
- 5) Partijvoorzitter (van een grote, traditionele partij)
- 6) Federale minister
- 7) Vlaamse minister
- 8) Federale staatssecretaris
- 9) Europees commissaris
- 10) Voorzitter Vlaams parlement
- 11) Kamervoorzitter

- 12) Partijvoorzitter van een kleinere partij
- 13) Fractie leider Kamer
- 14) Fractie leider Vlaams parlement
- 15) Senaatsvoorzitter
- 16) Burgemeester van een grote Vlaamse stad
- 17) Kamerlid
- 18) Fractie leider Senaat
- 19) Senator
- 20) Vlaams Parlementslid

3.8. Politieke ervaring

Naast leeftijd, kan politieke ervaring misschien nog een betere indicator voor media-aandacht zijn. Ervaring wordt ook uitgedrukt in jaren. Om de ervaring van de politicus te meten, baseren we ons eveneens op de politieke mandaten op federaal niveau. We gaan na hoe lang een politicus al een federaal mandaat uitoefende bij aanvang van zijn of haar mandaat in 2003 en/of 2007.

3.9. Plaats op de kieslijst

Bij de bespreking van de plaats op de kieslijst werd al aangegeven dat politici op plaats 1, plaats 2 en als lijstduwer het meest in de nieuwsmidia verschijnen. We maken daarom voor deze variabele een onderscheid tussen enerzijds de topplaatsen, namelijk de eerste en tweede plaats op de lijst en de lijstduwer, en anderzijds de overige plaatsen op de lijst. Zo bestaat ook deze variabele uit twee categorieën. Enkel de topplaatsen op de lijst van de effectieven worden als topplaatsen gecodeerd en niet de topplaatsen van de lijst van de opvolgers.

3.10. Kandidaatstelling voor de Senaat

Een politicus kan zich kandidaat stellen voor de Kamer, voor de Senaat of voor beide. Kandidaten voor de Senaat worden verwacht extra media-aandacht te krijgen. Deze variabele kan eenvoudig geoperationaliseerd worden door vast te stellen of de politicus tijdens de verkiezingen kandidaat was voor de Senaat of niet. De variabele bestaat dus eveneens uit twee categorieën: een voor de politici die voor de Kamer verkiesbaar zijn en een voor de politici die (ook) voor de Senaat verkiesbaar zijn.

3.11. Thema van het nieuwsitem

De thema's van de nieuwsitems kunnen benoemd worden als mannelijk, vrouwelijk of genderneutraal. Deze variabele bestaat bijgevolg uit drie categorieën. Om de opdeling te bepalen, baseren we ons op eerder onderzoek van Hooghe & De Swert (zie Hooghe & De Swert 2007; Hooghe & De Swert 2009), die op hun beurt teruggrijpen naar het werk van Van Zoonen (zie Van Zoonen 1998b). Institutionele zaken, defensie, internationale relaties, economie, financiën en justitie worden als mannelijke thema's beschouwd. De vrouwelijke thema's zijn cultuur, gezin, onderwijs,

volksgezondheid en celebrity- en royaltnieuws (Hooghe & De Swert 2007; 160). De overige thema's worden beschouwd als genderneutraal. Volgens de thema's van het ENA, waarover meer in de dataverzameling, komen we dan tot de opdeling in tabel 3. Per politicus wordt vastgesteld hoe vaak hij of zij tijdens het mandaat verschenen is bij een mannelijk, een vrouwelijk of een neutraal thema, alsook de spreektijd per mannelijk, vrouwelijk of neutraal thema.

Mannelijk thema	Vrouwelijk thema	Neutraal thema
Politieke organisatie	Sociale zaken	Verkiezingen en referenda
Gerecht, justitie en criminaliteitsbeleid	Muziek	Criminaliteit
Financiën	Film	Rechten en vrijheden
Economie	Podiumkunsten	Migratie, integratie en asielzoekers
Defensie en wapens	Literatuur	Consument
Oorlog & vrede	Beeldende kunsten	Werk
Internationale contacten	Patrimonium	Demografie
	Andere	Mobiliteit en verkeer
	Onderwijs	Ruimtelijke structuur
	Celebrity	Milieu
	Royalty	Natuur
		Energie
		Landbouw
		Wetenschappen
		Ruimtevaart
		Vermaak
		Toerisme
		Godsdienst
		Media
		Telecommunicatie
		Internationale instellingen
		Europa
		Relaties met Derde Wereld
		Rampen
		Sport

Tabel 3: Opdeling thema's

3.12. Zender

Slechts twee Vlaamse zenders zenden een televisiejournaal uit: VRT en VTM. We gaan voor elke zender na hoe vaak een politicus verschenen is in het nieuws en hoelang deze gesproken heeft.

3.13. Geslacht van de journalist

Net als bij de variabele geslacht van de politicus, zal ook voor de journalist van het nieuwsitem nagegaan worden of dit een man of een vrouw was. Deze variabele bestaat uit twee categorieën:

man of vrouw. Op die manier kunnen we nagaan hoe vaak een politicus een nieuwsbron is en hoeveel spreektijd hij of zij krijgt in een item gemaakt door een man of door een vrouw.

3.14. Periode

De laatste variabele is de periode waarin de nieuwsitems verschijnen. De variabele bevat twee categorieën: verkiezingsperiode en niet-verkiezingsperiode. Per politicus bepalen we hoe vaak hij of zij in het nieuws verschijnt en praat tijdens de niet-verkiezingsperiode en tijdens de verkiezingsperiode. Als verkiezingsperiode nemen we telkens de laatste zes weken voor de verkiezingen, wat overeenkomt met de officiële verkiezingsperiode. In 2007 was dit van 2 mei 2007 tot 10 juni 2007. Voor de federale verkiezingen van 2010 duurde de verkiezingsperiode van 7 mei 2010 tot 13 juni 2010.

4. Dataverzameling

De dataverzameling gebeurde in twee stappen: eerst de ophijsting van de politici en hun kenmerken en daarna de media-aandacht en de kenmerken van de nieuwsitems.

Eerst en vooral moesten we de politici die binnen de steekproef vallen ophijsten, samen met hun eigenschappen. Hiervoor hebben we twee datasets opgesteld: één voor de regeringsperiode van 2003 tot 2007 en één voor de regeringsperiode van 2007 tot 2010. Aan de hand van de websites van de partijen, het federale parlement, Vlaanderen en België konden we alle politici die binnen de steekproef vallen verzamelen. Voor de periode 2003-2007 waren dit 182 politici en de tweede dataset van 2007-2010 telde 178 politici. Daarna vulden we voor elke politici de eigenschappen aan die onderzocht zullen worden. Dit zijn de eerste acht factoren, zoals beschreven in tabel 2. Deze gegevens werden verzameld via de persoonlijke websites van de politici, de website van het federale parlement en de website van de verkiezingsuitslagen.

De tweede stap was het aanvullen van de afhankelijke variabele, namelijk hoe vaak elke politicus een actor is geweest en hoeveel spreektijd hij of zij gekregen heeft. Voor deze gegevens hebben we gebruik kunnen maken van de data van het Elektronisch Nieuwsarchief of kortweg het ENA. Het ENA is in 2003 gestart als een samenwerking tussen de Universiteit Antwerpen en de K.U.Leuven en archiveert sindsdien digitaal alle nieuwsuitzendingen van 19u op VRT en VTM. Deze nieuwsuitzendingen worden ook gedetailleerd bekeken en gecodeerd. Zo wordt per nieuwsitem aangegeven welke journalist het gemaakt heeft, wat het thema is, welke actoren voorkomen, etc. In de periode van 1 januari 2003 tot en met 30 juni 2010, wat ongeveer overeenkomt met de onderzoeksperiode in dit onderzoek, werden maar liefst 108.454 nieuwsitems gearchiveerd en gecodeerd. Het eerste doel van het ENA bestaat uit het analyseren van de nieuwsinhouden voor

wetenschappelijke publicaties of rapporten aan de Vlaamse overheid. Zo verschijnt er bijvoorbeeld op regelmatige basis een nieuwsmonitor over een bepaald thema. Ten tweede stimuleert het ENA ook onderzoek door de data ter beschikking te stellen voor wetenschappelijk onderzoek (De Smedt, Hooghe & Walgrave, 03.2011).

Het grootste voordeel van het ENA is de grootte en de volledigheid van de data. Alle nieuwsitems tijdens de onderzoeksperiode, van 5 juni 2003 en 13 juni 2010, werden gecodeerd. Het is dus geen steekproef van de nieuwsitems, waardoor er geen vertekening kan optreden door de steekproeftrekking. Van alle politici die in de steekproef zijn opgenomen, weten we exact hoe vaak deze in het nieuws verschenen zijn en hoelang ze gesproken hebben. Omdat de onderzoeksperiode zeven jaar overbrugt, wordt de media-aandacht voor politici onderzocht van ongeveer 108.000 nieuwsitems, wat de representativiteit van het onderzoek bevordert.

Toch leverden de data van de ENA geen kant en klare dataset. Per politicus moesten we nagaan hoe vaak deze een actor was tijdens zijn of haar mandaat, maar we moesten ook de media-aandacht nagaan volgens de laatste vier factoren uit tabel 2. Per politicus werd uitgerekend hoe vaak hij of zij een actor was en sprak bij een mannelijke of vrouwelijke journalist, op VRT of VTM, bij een mannelijk of vrouwelijk thema en tijdens de verkiezingsperiode of tijdens een niet-verkiezingsperiode.

De dataverzameling heeft enkele weken in beslag genomen. Toen beide datasets compleet waren, werden deze samengevoegd tot de uiteindelijke dataset voor de analyse. De dataset bevat 360 onderzoekseenheden, bestaande uit 233 mannelijke politici en 127 vrouwelijke politici of 35,3% vrouwen. De gemiddelde leeftijd van alle politici is 44 jaar en de gemiddelde ervaring is 6 jaar. Op basis van deze dataset konden we de mogelijke oorzaken van de *gender bias* testen.

5. Kwantitatieve analyse

Net zoals de mogelijke oorzaken opgesplitst worden in enerzijds de eigenschappen van de politici en anderzijds de kenmerken van de nieuwsitems, worden deze groepen ook apart geanalyseerd. Het was niet mogelijk om alle oorzaken samen te analyseren, aangezien ze andere onderzoekseenheden veronderstellen. Bij de eigenschappen van de politici zijn de 360 politici de onderzoekseenheden, terwijl de andere analyse ook het niveau van de nieuwsitems bevat. Daarom zijn er twee analyses uitgevoerd: een lineaire regressieanalyse van de eigenschappen van de politici en een multilevel regressieanalyse van de kenmerken van de nieuwsitems.

5.1. Analyse van de eigenschappen van de politici: lineaire regressieanalyse

In SPSS werden eerst alle factoren afzonderlijk getest op hun invloed op het verband tussen geslacht en media-aandacht. Dit gebeurde aan de hand van een partiële correlatie die voor elke factor

berekend werd. Met partiële correlaties kunnen we de samenhang tussen twee variabelen meten, gecorrigeerd voor de samenhang die elk van deze variabelen heeft met een derde variabele (Slotboom 2001: 216). In ons geval wordt dus de samenhang tussen geslacht en media-aandacht gemeten, telkens gecontroleerd voor één van acht eigenschappen van de politici.

Voor elke eigenschap berekenden we telkens de correlatiecoëfficiënt tussen geslacht en media-aandacht, gecontroleerd voor die eigenschap. De correlatiecoëfficiënt is een index voor de mate van lineair verband tussen twee variabelen en ligt steeds tussen -1 en +1, waarbij -1 en +1 duiden op een perfect lineaire samenhang. Een correlatiecoëfficiënt tussen 0 en +1 duidt op een positieve samenhang: hoge waarden op de ene variabele gaan samen met hoge waarden op de andere variabele. Een waarde tussen -1 en 0 geeft een negatieve samenhang aan, waarbij hoge waarden op de ene variabele samengaan met lage waarden op de andere variabele (Slotboom 2001: 51-52). In onze analyse verwachten we voor geslacht telkens negatieve waarden, aangezien een man als 0 gecodeerd werd en een vrouw als 1. We verwachten dat wanneer de waarde van de variabele geslacht stijgt, wat op een vrouw duidt, de waarde van actor en spreektijd zal dalen en vrouwelijke politici dus minder media-aandacht krijgen.

Hoe groter de waarde van de correlatiecoëfficiënt, hoe sterker het verband tussen beide variabelen. Maar dit verband mag niet als een oorzakelijk verband geïnterpreteerd worden. Een correlatie duidt enkel op een samenhang tussen twee variabelen en niet op een oorzakelijk verband (Slotboom 2001: 50). Toch kunnen we bij onze analyse vermoeden dat het geslacht van de politicus de oorzaak is van de media-aandacht. Het lijkt immers niet aannemelijk dat de media-aandacht die iemand krijgt zijn of haar geslacht zal bepalen, aangezien dit een vast gegeven is.

We hebben niet enkel de waarde van de correlatiecoëfficiënt geanalyseerd, maar ook het significantieniveau. Het significantieniveau geeft aan of er sprake is van een veelbetekenend effect, dat niet gebaseerd is op toeval. Een uitkomst wordt significant genoemd wanneer er maar een hele kleine kans bestaat dat ze op toeval berust, zoals 1 op 100 of 1% (Slotboom 2001: 256-257). Wanneer het significantieniveau dus laag genoeg is, kunnen we concluderen dat het gevonden effect niet op toeval berust en dus significant is. Wij nemen, zoals gebruikelijk, de volgende significantieniveaus: 5%, 1% en 0,1%. Bij de bespreking van de resultaten wordt sterren geplaatst bij de significante resultaten, waarbij meerdere sterren duiden op meer significantie. Ditzelfde principe werd ook toegepast bij de resultaten van de multilevel regressieanalyse.

De tweede stap in SPSS was de analyse van alle eigenschappen samen aan de hand van een lineaire regressieanalyse. De regressieanalyse die we uitgevoerd hebben, was een meervoudige en stapsgewijze regressieanalyse. We hebben media-aandacht proberen te verklaren door meer dan één variabele, namelijk door negen variabelen en in verschillende stappen, waarbij we telkens meer

variabelen toevoegden. In totaal waren er vijf stappen en dus ook vijf modellen in de regressieanalyse. Het eerste model meet enkel het effect van geslacht op media-aandacht. Daarna voegden we ook leeftijd toe, zodat we de twee demografische variabelen in een model hebben. Het derde model bevat ook niet-politieke bekendheid. In de volgende stap hebben we de partijvariabelen toegevoegd, namelijk regeringspartij en aantal vrouwen in een partij. Het vijfde en laatste model bevat daar bovenop ook nog de politieke eigenschappen: functie, ervaring, plaats op de kieslijst en kandidaatstelling voor de Senaat. Door stapsgewijs te werken, kunnen we telkens nagaan welke groep van variabelen een invloed heeft op de media-aandacht voor vrouwelijke politici en of ze een verklaring kunnen bieden voor de *gender bias*.

Per stap hebben we ook steeds de verklaarde variantie gecontroleerd. De variantie duidt op de verschillen in media-aandacht tussen alle individuele politici. Deze verschillen proberen we te verklaren door de negen eigenschappen van de politici, met als belangrijkste variabele geslacht. De verklaarde variantie duidt aan in hoeverre de variabelen de onderlinge verschillen tussen de politici kunnen verklaren (Slotboom 2001: 314-315).

In tegenstelling tot een correlatie, kan een regressie wel een oorzakelijk verband aantonen. Het verband tussen twee variabelen wordt dan gebruikt om de waarde van één van de variabelen te voorspellen uit de andere (Slotboom 2001: 241). In ons geval is media-aandacht de afhankelijke variabele, die we proberen te voorspellen aan de hand van verschillende onafhankelijke variabelen, namelijk de eigenschappen van de politici. Ook bij een regressieanalyse is er een coëfficiënt die de waarde van het verband beschrijft, namelijk de regressiecoëfficiënt. Deze geeft aan hoeveel verschil we in de afhankelijke variabele kunnen verwachten wanneer een onafhankelijke variabele een eenheid omhoog gaat (Slotboom 2001: 244). In onze analyse, waarbij man 0 is en vrouw 1, verwachten we dus een negatieve regressiecoëfficiënt, waarbij de media-aandacht daalt wanneer de onafhankelijke variabele geslacht een eenheid stijgt.

Het is wel belangrijk dat we vergelijken op basis van de standaardscores en niet op basis van de eigenlijke regressiecoëfficiënt. De grootte van de regressiecoëfficiënt hangt namelijk sterk af van de spreiding van de variabelen: hoe groter de spreiding, hoe kleiner de regressiecoëfficiënt. Aangezien de onafhankelijke variabelen in het onderzoek niet allemaal dezelfde spreiding hebben, vergelijken we daarom op basis van de gestandaardiseerde regressiecoëfficiënt β . Zo hebben we meteen een beeld van welke variabelen de media-aandacht van politici sterk bepalen (Slotboom 2001: 187-188).

5.2. Analyse van de kenmerken van de nieuwsitems: multilevel regressieanalyse

Bij de analyse in SPSS hebben we alle variabelen getest op het niveau van de politici. Het testen van de kenmerken van de nieuwsitems veronderstelt echter een tweede, hoger niveau van gegevens. De

politici zijn de onderzoekseenheden op het eerste niveau, maar zij zijn 'genesteld' in de nieuwsitems waarin ze voorkomen. Wanneer we willen onderzoeken of de kenmerken van die nieuwsitems een invloed hebben op het voorkomen van politici, moeten we de twee niveaus samen kunnen analyseren. Om dit mogelijk te maken, hebben we het statistische verwerkingsprogramma Stata gebruikt voor deze analyse. Het basisniveau in Stata bestond nog steeds uit de 360 politici, alleen werden de waarden van hun media-aandacht opgesplitst volgens bijvoorbeeld zender: per politicus was er een waarde voor VRT en een waarde voor VTM.

Een dergelijke analyse van gegevens op meerdere niveaus wordt een multilevel analyse genoemd. Met een multilevel analyse kunnen we de verbanden meten tussen variabelen die op verschillende niveaus gemeten zijn, zoals in dit onderzoek het geval is (Hox 2010: 4). Meer specifiek hebben we ook een regressieanalyse uitgevoerd, maar dan op meerdere niveaus. We spreken dan van een multilevel regressieanalyse. Zo'n analyse veronderstelt een afhankelijke variabele op het laagste niveau, in dit geval media-aandacht voor politici, en meerdere onafhankelijke variabelen op alle niveaus, in dit geval alle eigenschappen van de politici op het eerste niveau en telkens één kenmerk van de nieuwsitems op het tweede niveau (Hox 2010: 11).

Net als bij de lineaire regressieanalyse, hebben we hier ook een stapsgewijze regressieanalyse uitgevoerd, bestaande uit verschillende modellen. Het eerste model bevatte enkel geslacht als onafhankelijke variabele en actor of spreektijd als afhankelijke variabele. In model 2 werd daar telkens een kenmerk van de nieuwsitems aan toegevoegd en ook de multiplicatie-interactieterm, of korter de interactievariabele. Deze interactievariabele test of een kenmerk van de nieuwsitems, bijvoorbeeld de zender, de aanwezigheid van vrouwelijke politici in televisiejournals verhoogt of verlaagt. Het is dus het effect van geslacht en het kenmerk van het nieuwsitem samen op de media-aandacht voor vrouwelijke politici. In het derde model voegden we ook alle eigenschappen van de politici toe.

De interpretatie van de multilevel regressieanalyse verschilt echter wel een beetje van de regressieanalyse in SPSS. We kijken nog steeds naar de waarde van de coëfficiënt en we controleren het significantieniveau zoals eerder besproken. Maar wat de variantie betreft, is de multilevel analyse moeilijker te interpreteren. We kunnen wel de niet-verklaarde variantie zelf berekenen, zoals die weergegeven staat bij de resultaten, maar het is beter om telkens te kijken naar de Chi 2 van model 2 en model 3. Deze Chi 2 is een maat voor de verbetering van het model ten opzichte van het vorige model. Wanneer de Chi 2 significant is, dus een waarde onder 0,05 heeft, dan verklaart het model beter de verschillen in media-aandacht tussen de politici en heeft het dus een hogere verklaarde variantie. Stata berekent ook telkens de constante en de log likelihood, die we voor de volledigheid ook rapporteren.

Resultaten

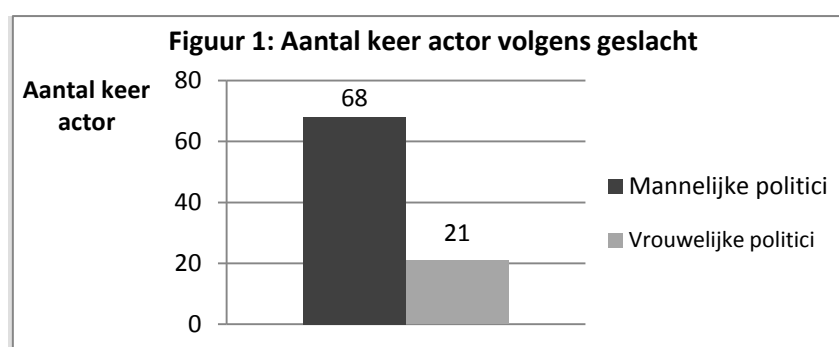

De resultaten moeten duidelijk maken of de onderzochte factoren een verklaring kunnen bieden voor de *gender bias* in het televisienieuws. Maar vooraleer we ons kunnen concentreren op mogelijke oorzaken, moeten we vaststellen of er wel sprake is van een *gender bias* in het Vlaamse televisienieuws. Daarom bespreken we eerst de media-aandacht voor vrouwelijke politici in het algemeen. Daarna wordt de bespreking van de resultaten in twee delen opgedeeld: enerzijds de eigenschappen van de politici en anderzijds de kenmerken van de nieuwsitems. De belangrijkste resultaten worden achteraf samengevat in het besluit.

1. Media-aandacht voor vrouwelijke politici

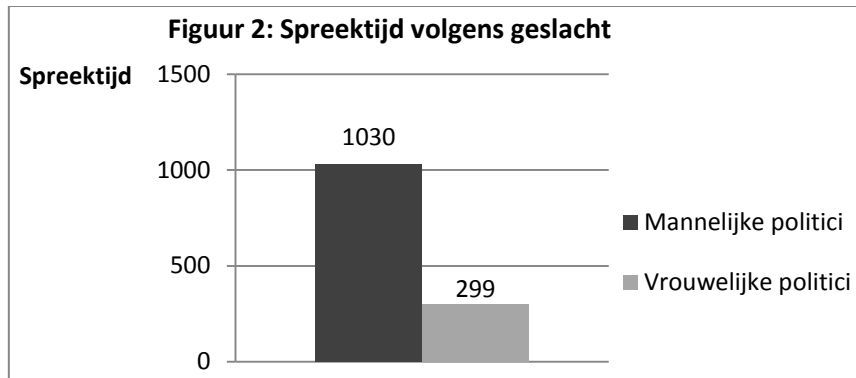
Uit de analyses blijkt dat vrouwelijke politici inderdaad minder media-aandacht krijgen, zowel in frequentie van verschijningen als hoeveel spreekijd ze krijgen. Alle 360 politici samen komen gemiddeld 52 keer per mandaatperiode van vier jaar in een nieuwsitem voor. Mannelijke politici zijn gemiddeld 68 keer een actor gedurende vier jaar, terwijl vrouwelijke politici gemiddeld 21 keer als nieuwsbron verschijnen tijdens diezelfde periode. Dit komt overeen met 85,6% van de media-aandacht voor mannen en 14,4% van de media-aandacht voor vrouwen.

Uit de ANOVA-analyse blijkt dat er een significant verschil tussen beide groepen bestaat ($p = 0,001 < 0,01$). Vrouwelijke politici zijn dus significant minder vaak een nieuwsbron ten opzichte van hun mannelijke collega's. Er is ook een significante correlatie tussen actor en geslacht ($p = 0,001 < 0,01$) van $-0,169$, waaruit blijkt dat vrouwen minder vaak een actor in een nieuwsitem zijn.

Het verschil in spreekijd tussen beide groepen is nog groter. De politici krijgen gemiddeld 772 seconden spreekijd gedurende vier jaar. Mannen krijgen gemiddeld 1030 seconden spreekijd, terwijl vrouwelijke politici 299 seconden praten. Vrouwen nemen dus maar 13,7% van alle spreekijd voor hun rekening, wat nog kleiner is dan het aantal keer dat ze een actor zijn, namelijk 14,4%.

Ook dit verschil tussen mannen en vrouwen is significant ($p = 0,001 < 0,01$). De samenhang tussen spreektijd en geslacht is $-0,180$ en dus groter dan de samenhang tussen actor en geslacht. Vrouwen krijgen nog minder spreektijd dan dat ze een nieuwsbron zijn.

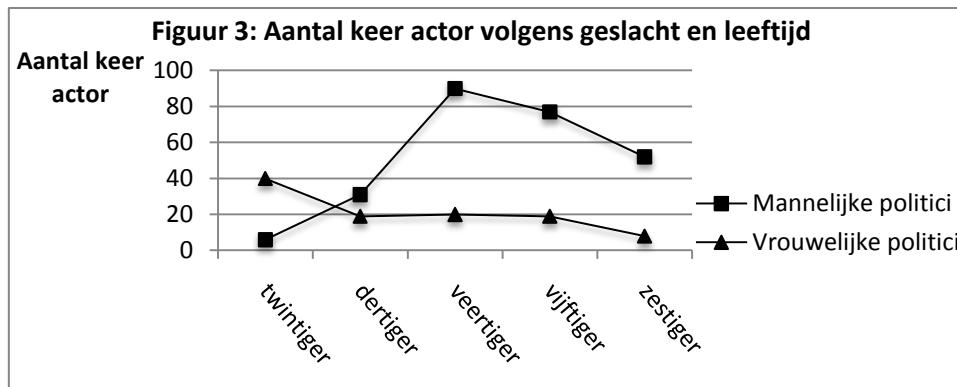

2. Resultaten van de eigenschappen van de politici

2.1. Leeftijd

De lijn met driehoekjes van figuur 3 geeft aan dat vrouwelijke politici minder in het televisienieuws verschijnen naarmate ze ouder worden. De lijn geeft een dalende trend weer waarbij vrouwelijke twintigers het vaakst een actor zijn, waarna de lijn even stabiel blijft op 20 en daarna verder daalt naar 10. Bij de mannen vertoont de lijn een knik. Mannelijke politici zijn steeds vaker een nieuwsbron naarmate ze ouder worden, tot ze een hoogtepunt bereiken als veertiger. Als vijftiger en zestiger dalen hun nieuwsverschijningen weer. Wanneer we beide geslachten bekijken, blijkt de *gender bias* het grootste te zijn bij veertigers en vijftigers. Mannelijke veertigers en vijftigers zijn vier keer vaker een actor dan vrouwelijke veertigers en vijftigers. Opvallend is dat de *gender bias* verdwijnt en vrouwen zelfs vaker als nieuwsbron verschijnen als ze jong zijn. Mannelijke en vrouwelijke dertigers zijn ongeveer even vaak een actor, respectievelijk 31 en 19 keer. Vrouwelijke twintigers verschijnen zelfs 7 keer vaker in het nieuws dan mannen van hun leeftijd. Dit kan verklaard worden door enkele jonge vrouwelijke ministers zoals Freya Vandenbossche en Inge Vervotte, die vaker een actor zijn.

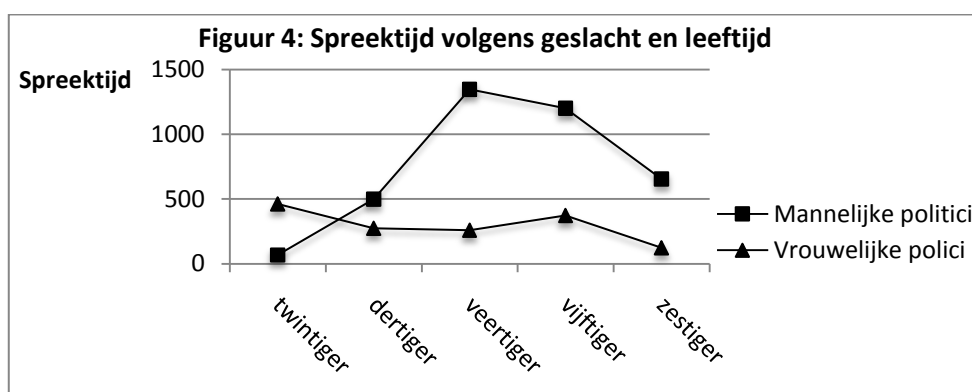
Net zoals figuur 3 al doet vermoeden, wordt de *gender bias* kleiner wanneer we controleren voor leeftijd. De correlatiecoëfficiënt wordt $-0,151$, wat er op duidt dat de ondervetegenwoordiging van vrouwelijke politici verminderd wanneer rekening gehouden wordt met de leeftijd van de politici. Toch blijft de *gender bias* nog steeds bestaan bij controle voor leeftijd, aangezien er nog steeds een significant ($p = 0,004 < 0,01$) negatief verband is tussen actor en geslacht.

Figuur 4 is gelijkaardig aan figuur 3, maar vertoont toch een klein verschil wat vrouwelijke politici betreft. Nog steeds krijgen vrouwelijke twintigers de meeste spreektijd, maar het verdere verloop van de lijn is niet meer louter dalend. Vrouwelijke vijftigers krijgen immers terug meer spreektijd, ook al zijn ze niet vaker een actor. Vijftigers krijgen wel nog steeds minder spreektijd dan twintigers. Deze resultaten komen niet overeen met de bevindingen van Spee en de Swert (2005) dat oudere vrouwelijke politici meer spreektijd krijgen dan jongere vrouwen. Dit onderscheid kan een gevolg zijn van verschillende variabelen die gemeten werden. Spee en de Swert (2005) testten niet voor de politieke ervaring van de politici, wat een betere indicator voor media-aandacht kan zijn dan leeftijd. Dit blijkt ook uit onze resultaten voor de variabele ervaring, zoals in 2.6 besproken wordt.

De evolutie bij de mannelijke politici is gelijkaardig aan die van de vrouwelijke politici, waarbij veertigers en vijftigers het langst mogen praten in het televisienieuws. Net zoals bij actor, verdwijnt bij spreektijd ook de *gender bias* bij jonge politici. Bij de twintigers krijgen vrouwelijke politici zelfs 395 seconden meer spreektijd en zijn het dus eerder de mannen die ondervertegenwoordigd zijn. Maar eens de politici ouder dan veertig zijn, wordt de *gender bias* weer duidelijk.

Dat de *gender bias* nog blijft bestaan, blijkt ook uit de correlatiecoëfficiënt. De samenhang tussen geslacht en spreektijd blijft significant ($p = 0,002 < 0,01$) bij controle voor leeftijd en bedraagt $-0,162$. Het verschil in spreektijd tussen mannen en vrouwen neemt wel af wanneer we controleren voor leeftijd, zodat leeftijd de *gender bias* gedeeltelijk lijkt te verklaren.

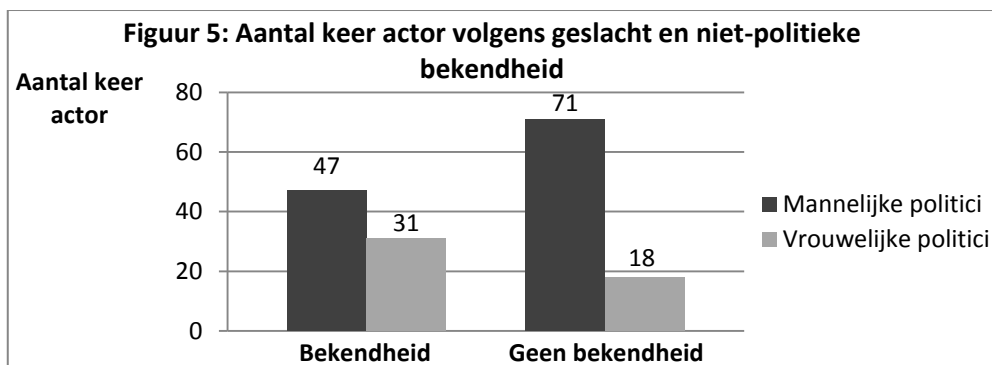

2.2. Niet-politieke bekendheid

Niet-politieke bekendheid lijkt over het algemeen geen positief effect te hebben op het aantal keer dat een politicus een nieuwsbron is. Politici die geen bekendheid hebben zijn gemiddeld 54 keer een actor tegenover gemiddeld 39 keer voor politici die wel al bekend waren bij het publiek. Bekende Vlamingen en Bekende Namen verschijnen dus niet vaker in het nieuws, maar net iets minder dan politici die niet bekend zijn.

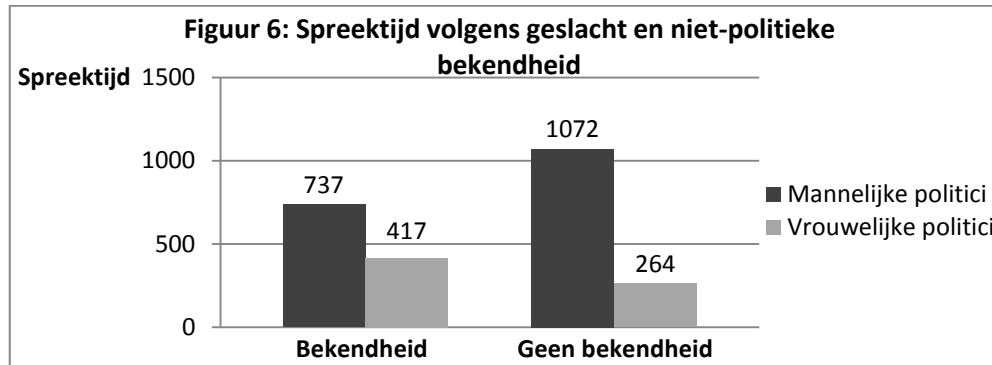
Wanneer we het onderscheid tussen mannelijke en vrouwelijke politici in combinatie met bekendheid analyseren, dan lijkt niet-politieke bekendheid voordelig te zijn voor vrouwen, zoals ook blijkt uit figuur 5. Bij bekende politici krijgen mannen 16 keer meer in een nieuwsitem, terwijl bij politici die geen bekendheid hebben het verschil in aantal tussen mannen en vrouwen veel groter is, namelijk 53. We kunnen hier spreken van een interactie-effect waarbij mannen minder vaak een actor zijn wanneer ze bekend zijn en vrouwen net vaker actor wanneer ze bekend zijn.

De *gender bias* verkleint dus wanneer we enkel naar de politici met bekendheid kijken, maar ze blijft toch nog bestaan. Uit correlatiecoëfficiënt blijkt ook dat de ondervetegenwoordiging van vrouwelijke politici een beetje vermindert wanneer we controleren voor niet-politieke bekendheid. Dit effect is echter klein, aangezien er nu een significante ($p = 0,002 < 0,01$) samenhang van $-0,165$ is, wat maar net iets kleiner is dan de standaardcoëfficiënt $-0,169$. Niet-politieke bekendheid lijkt geen verklaring te bieden voor de *gender bias*.

Ook wat spreekijd betreft, krijgen bekende politici minder spreekijd dan politici die niet bekend zijn, respectievelijk 577 seconden en 810 seconden. Voor vrouwelijke politici betekent niet-politieke bekendheid meer spreekijd, terwijl het bij mannen leidt tot minder spreekijd. Ook hier treedt er dus een interactie-effect op tussen geslacht en niet-politieke bekendheid. Het verschil in gemiddelde spreekijd bedraagt 808 seconden bij politici die niet bekend zijn en slechts 320 seconden bij politici die wel bekend zijn. De *gender bias* is dus kleiner bij bekende politici, maar ze blijft nog steeds bestaan.

De correlatie tussen spreektijd en geslacht daalt een klein beetje naar $-0,175$ wanneer we niet-politieke bekendheid als controlevariabele toevoegen, maar blijft nog steeds significant ($p = 0,001 < 0,01$). Vrouwelijke politici krijgen nog steeds significant minder spreektijd in het nieuws, ook al wordt rekening gehouden met niet-politieke bekendheid.

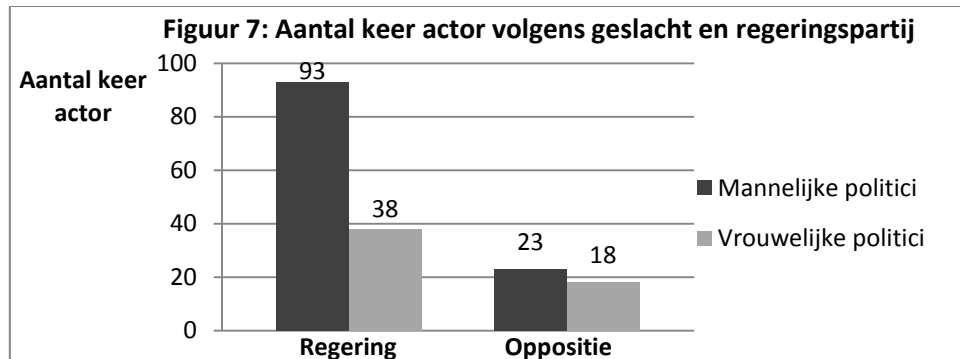
2.3. Regeringspartij

Figuur 7 toont aan dat politici die in een regeringspartij zitten vaker een actor in het televisiejournaal zijn. Zij zijn gemiddeld 67 keer een nieuwsbron ofwel 73,2%, tegenover 31 keer ofwel 26,8% voor een politicus van een oppositiepartij. Wanneer we enkel kijken naar de politici die behoren tot een regeringspartij, dan blijft het verschil tussen mannen en vrouwen nog steeds bestaan en wordt het zelfs iets groter. Mannen in een regeringspartij zijn 93 keer een actor, wat 25 keer meer is dan in de algemene analyse. Vrouwen die behoren tot een regeringspartij zijn 23 keer een nieuwsbron en dus slechts 2 keer meer een actor dan in de algemene analyse. In percentages nemen mannelijke politici in een regeringspartij 63,9% van de media-aandacht voor hun rekening en vrouwelijke politici in een regeringspartij 9,3%. Wat wel een opmerkelijk resultaat is, is dat mannen en vrouwen in een oppositiepartij ongeveer even vaak een actor zijn, respectievelijk 23 keer en 18 keer.

Het lijkt dat tot een regeringspartij behoren nadelig is voor de media-aandacht voor vrouwelijke politici, terwijl het verschil tussen mannen en vrouwen in een oppositiepartij net kleiner wordt. Behoren tot een regeringspartij versterkt het negatieve verband tussen geslacht en actor, terwijl behoren tot een oppositiepartij de negatieve band afzwakt en de *gender bias* verkleint. De verklaring hiervoor kan de functie van de politici zijn. Zoals besproken in het theoretisch kader, treedt er een interactie op tussen regeringspartij en functie, waardoor vooral de ministers en de partijvoorzitters meer media-aandacht krijgen. Aangezien deze topfuncties vaker door mannen worden ingevuld, wordt de ondervertegenwoordiging van vrouwen nog duidelijker.

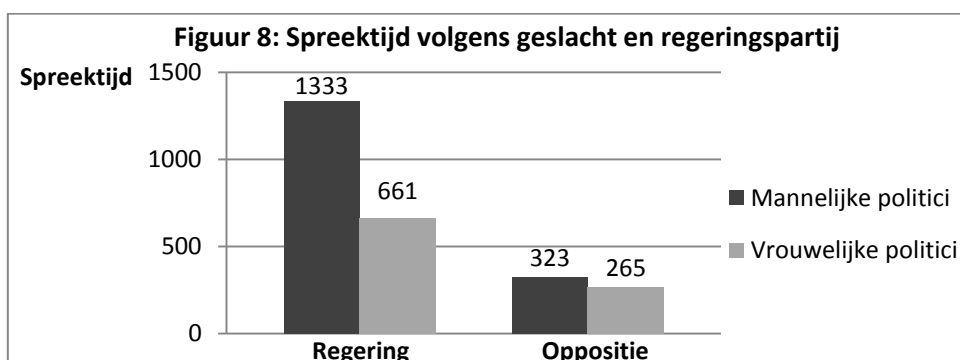
Wanneer we de correlatie berekenen tussen actor en geslacht met controle voor regeringspartij, dan blijkt ook dat de samenhang groter is dan wanneer niet gecontroleerd wordt voor

regeringspartij, namelijk $-0,174$ tegenover $-0,169$. Deze samenhang is significant ($p = 0,001 < 0,01$). Bij de controle voor het behoren tot een regeringspartij zijn vrouwen nog minder vaak een nieuwsbron.

Bij de spreektijd voor de politici zien we hetzelfde patroon waarbij politici van een regeringspartij meer mogen praten. Politici van een regeringspartij krijgen 963 seconden spreektijd, terwijl de andere politici 528 seconden mogen praten. Bij een vergelijking tussen de politici die tot een regeringspartij behoren, krijgen vrouwelijke politici nog steeds minder spreektijd, namelijk 322 seconden ofwel 8,6%, ten opzichte van mannen met 1333 seconden ofwel 61,4%. Wanneer we enkel vrouwen in een regeringspartij beschouwen, stijgt de spreektijd voor vrouwen met 23 seconden. Mannen in een regeringspartij mogen daarentegen 303 seconden meer praten wanneer ze in een regeringspartij zitten. Ook wat spreektijd betreft wordt het onderscheid tussen mannelijke en vrouwelijke politici dus groter wanneer we controleren voor regeringspartij, wat eveneens verklaard kan worden door de functie van de mannen en de vrouwen in de partij.

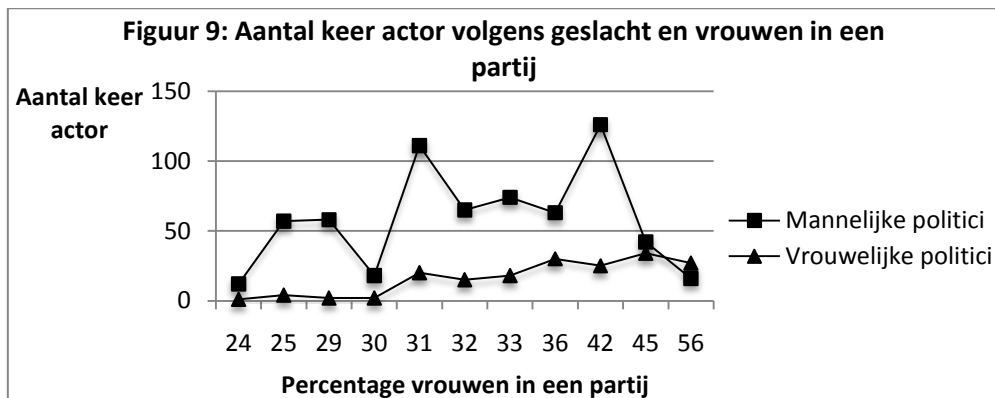
Dat het verschil in spreektijd tussen mannen en vrouwen groter wordt bij controle voor regeringspartij, blijkt ook uit de correlatiecoëfficiënt. Deze is significant ($p = 0,00 < 0,001$) en $-0,184$, wat iets groter is dan $-0,18$. Op het eerste zicht lijkt het behoren tot een regeringspartij dus geen verklaring voor de *gender bias*, maar versterkt het de ondervertegenwoordiging van vrouwen net.

2.4. Vrouwen in een partij

Figuur 9 toont hoe vaak mannen en vrouwen een actor zijn volgens het percentage vrouwen dat er in een partij zit. Bij de mannelijke politici is er geen vast patroon waarbij meer vrouwen in een partij leidt tot meer of net minder media-aandacht voor mannen. Het patroon is heel onregelmatig. Bij de vrouwelijke politici is er wel een trend waar te nemen waarbij meer vrouwen in een partij ook leidt tot het vaker voorkomen als actor. Er is echter geen sprake van een lineair verband, aangezien de lijn tussenin soms ook daalt. Over het algemeen zijn vrouwelijke politici steeds minder vaak een nieuwsbron dan mannen wanneer gecontroleerd wordt voor vrouwen in een partij, uitgezonderd bij 45% en 56% vrouwen in een partij. Vrouwelijke politici zijn ongeveer even vaak een nieuwsbron wanneer 45% van de mandaten van de partij door een vrouw wordt uitgeoefend. Als dat percentage stijgt tot 56% zijn ze zelfs vaker dan mannen een actor in het nieuws. We zouden dus kunnen stellen dat er enkel een effect van percentage vrouwen in een partij optreedt wanneer dit percentage hoog genoeg is en vrouwen ongeveer de helft van de mandaten uitoefenen.

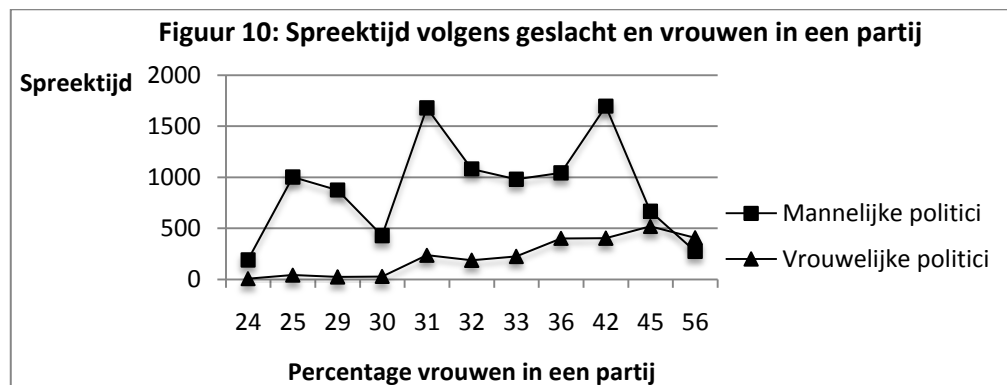
De correlatiecoëfficiënt tussen actor en geslacht is $-0,179$ en blijft significant ($p = 0,001 < 0,01$), ook wanneer we controleren voor het percentage vrouwelijke politici in een partij. De samenhang is nog steeds negatief, waarbij vrouwelijke politici minder vaak een actor in het nieuws zijn. De correlatie is zelfs iets groter dan wanneer niet gecontroleerd wordt voor vrouwen in een partij.

Bij de spreektijd die de politici krijgen, stellen we dezelfde resultaten vast. Bij de mannen bestaat er zeker geen lineair patroon waarbij het aantal seconden systematisch stijgt of daalt. Bij de vrouwelijke politici is er wel enigszins een stijgende lijn zichtbaar. Vrouwen krijgen steeds minder spreektijd dan de mannelijke politici, 45% en 56% uitgezonderd. Wanneer het aantal vrouwen in een partij de helft benaderd of overstijgt, lijkt de *gender bias* te verdwijnen.

Het verband tussen spreektijd en geslacht is $-0,189$ en blijft significant ($p = 0,00 < 0,001$) wanneer gecontroleerd wordt voor het percentage vrouwen in een partij. Ongeacht het aantal vrouwen in een

partij zullen vrouwen minder spreektijd krijgen en zelfs nog iets minder wanneer ook rekening gehouden wordt met het percentage vrouwen in een partij.

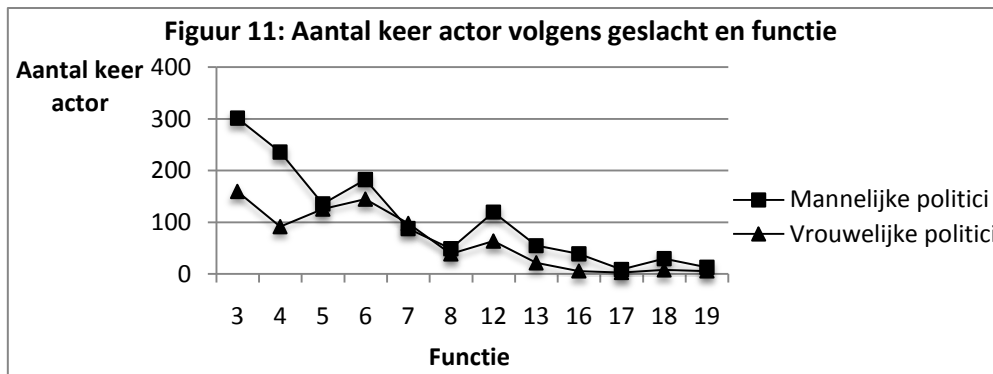

2.5. Politieke functie

In figuur 11 wordt getoond hoe vaak een politicus een nieuwsbron is volgens functie en geslacht. De cijfers op de horizontale as komen overeen met de machtshiërarchie zoals die besproken is bij de operationalisering van de variabelen. Wanneer we enkel kijken naar de politieke functie, zien we een dalende lijn, waarbij politici met een lagere functie minder vaak een actor zijn. Toch is er geen strikt dalende trend aangezien de grafiek terug de hoogte in schiet bij federale ministers (6) en partijvoorzitters van een kleinere partij (12). Dit duidt er op dat de machtshiërarchie in dit onderzoek niet helemaal gevolgd wordt. Zo zijn partijvoorzitters van kleinere partijen zoals Groen! vaker een nieuwsbron dan Vlaamse ministers en federale staatssecretarissen, die hoger gerangschikt staan.

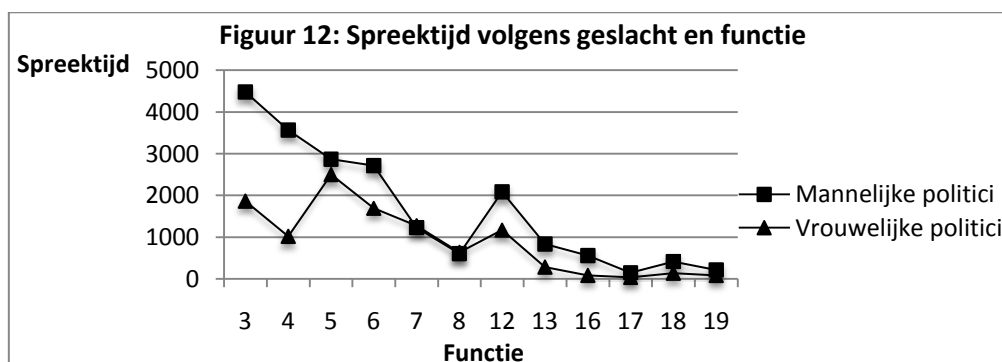
Bij de combinatie van geslacht met functie, lijkt de *gender bias* op verschillende plaatsen te verdwijnen: bij enkele functies zijn vrouwen en mannen ongeveer even vaak een actor in het nieuws. Dit is het geval bij de partijvoorzitters (5), de Vlaamse ministers (7), de federale staatssecretarissen (8), de Kamerleden (17) en de Senatoren (19). De vrouwelijke Vlaamse ministers verschijnen zelfs iets vaker in nieuwsitems dan hun mannelijke collega's. Toch zijn vrouwelijke politici nog steeds ondervertegenwoordigd bij enkele functies, zoals de federale (3) en de Vlaamse (4) vicepremiers. Buiten deze twee functies lopen de twee lijnen parallel en zijn mannen en vrouwen ongeveer even vaak een actor. Het lijkt dat de politieke functie de *gender bias* wel grotendeels kan verklaren.

Dat de variabele functie de *gender bias* deels kan verklaren, blijkt ook uit de correlatiecoëfficiënt tussen geslacht en actor, waarbij we controleren voor de functie. Er blijft een significant negatief verband ($p = 0,028 < 0,05$) bestaan tussen het geslacht en actor, waarbij vrouwelijke politici minder vaak verschijnen. Maar deze samenhang wordt wel minder sterk en minder significant wanneer functie erbij komt, namelijk $-0,116$. Politieke functie zwakt dus het bestaan van de *gender bias* af.

De spreektijd voor de politici vertoont hetzelfde patroon als in figuur 11. Politici met een hogere functie krijgen algemeen gezien meer spreektijd, al verloopt dit niet lineair. Ook hier liggen beide lijnen kort bij elkaar. Vrouwelijke politici krijgen ongeveer evenveel seconden spreektijd wanneer ze een Vlaamse minister (7), een federale staatssecretaris, een Kamerlid (17) of een Senator (19) zijn. Vrouwelijke Vlaamse ministers mogen zelfs 4 seconden langer praten. Dit resultaat komt overeen met de bevindingen van Spee en De Swert (2005) dat bij de Vlaamse ministers vrouwen net iets langer mogen praten dan mannen. Terwijl vrouwelijke partijvoorzitters ongeveer even vaak een actor zijn, blijken ze toch minder spreektijd te krijgen dan hun mannelijke collega's. De vrouwelijke federale (3) en Vlaamse (4) vicepremiers krijgen ook hier minder spreektijd. Na deze functies verlopen beide lijnen ongeveer parallel.

Net zoals bij het aantal keer actor zijn, lijkt de politieke functie de spreektijd voor vrouwelijke politici gedeeltelijk te verklaren. De samenhang tussen geslacht en actor blijft significant ($p = 0,013 < 0,05$), maar wordt wel kleiner, namelijk $-0,130$ ten opzichte van $-0,180$. De ondervetegenwoordiging van vrouwelijke politici neemt dus sterk af als we rekening houden met hun politieke functie.

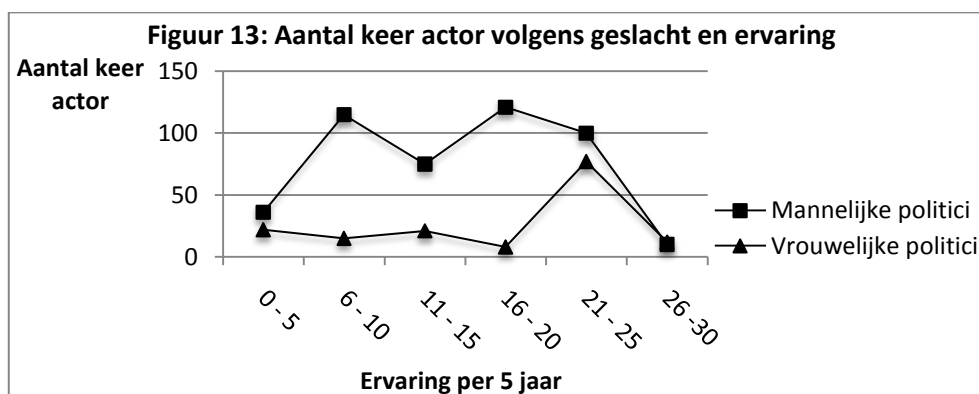

2.6. Ervaring

De grafiek in figuur 13 vertoont een onregelmatig patroon met pieken en dalen. Er is geen sprake van geleidelijk aan meer verschijningen in het nieuws naarmate een politicus meer ervaring heeft. De *gender bias* lijkt te verdwijnen enerzijds bij politici met zeer weinig ervaring en anderzijds bij politici

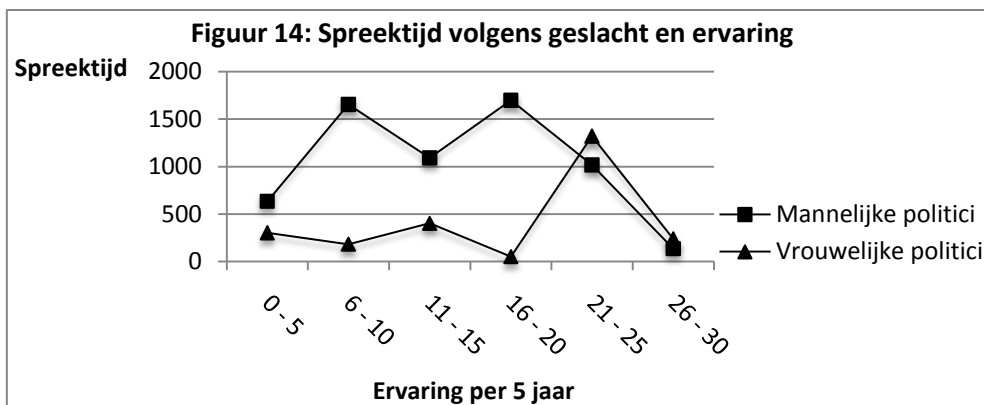
met veel politieke ervaring. Bij politici die minder dan 5 jaar ervaring hebben en die 21 tot 25 jaar ervaring hebben, is het verschil tussen mannen en vrouwen klein, namelijk 14 en 23. Vrouwen die 26 tot 30 jaar ervaring hebben, verschijnen ongeveer even vaak in het televisienieuws dan mannelijke politici met dezelfde ervaring. Dat vrouwen met weinig ervaring ongeveer even vaak een actor zijn, kan samenhangen met hun leeftijd, waar een jonge politica ook vaker een actor is. Maar in tegenstelling tot leeftijd, zijn in dit geval vrouwen met veel politieke ervaring ongeveer even vaak een actor als mannen met veel ervaring. Vrouwen blijken na 20 jaar ook hun strepen verdiend te hebben.

Bij de test voor correlatie blijkt dat ervaring inderdaad een groot effect heeft op het verband tussen actor en geslacht. Bij controle voor ervaring daalt de samenhang van $-0,169$ naar $-0,114$. De media-aandacht voor een politicus wordt dus voor een deel bepaald door de ervaring die de politicus heeft en in mindere mate door zijn of haar geslacht. Toch blijft het geslacht ook nog een voorspeller van de media-aandacht, aangezien er nog steeds een significant ($p = 0,03 < 0,05$) verband bestaat.

Ook de spreektijd die de politici krijgen volgens geslacht en ervaring vertoont geen vast patroon. De grootte van de *gender bias* volgens ervaring blijft ongeveer dezelfde als bij actor. De *gender bias* verkleint bij politici met weinig politieke ervaring en verdwijnt zelfs helemaal bij politici met meer dan 20 jaar ervaring. Vrouwelijke politici met 21 tot 25 jaar ervaring krijgen 304 seconden meer spreektijd dan hun mannelijke collega's met dezelfde ervaring. Vrouwen met 26 tot 30 jaar ervaring mogen dan weer 103 seconden langer praten.

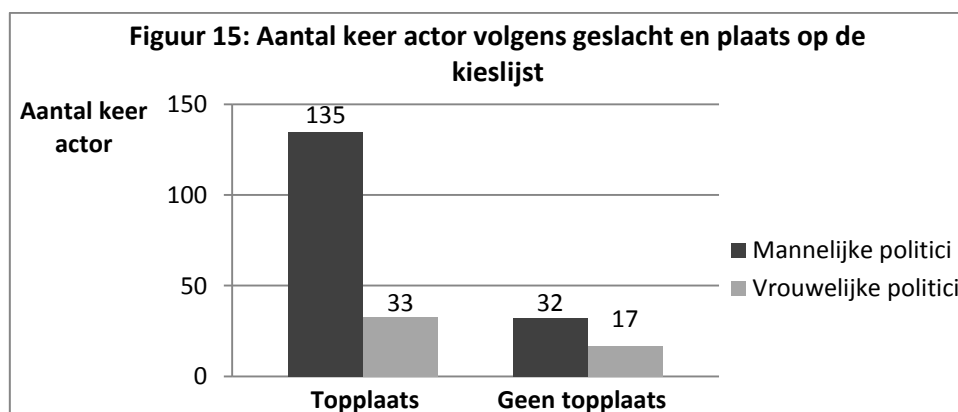
Ondanks het verdwijnen van de ondervertegenwoordiging van vrouwelijke politici in bepaalde categorieën van ervaring, blijft de *gender bias* over het algemeen nog steeds bestaan bij controle voor ervaring. Het verband tussen spreektijd en geslacht is $-0,133$ en dus significant ($p = 0,011 < 0,05$), wat er op wijst dat vrouwen nog steeds significant minder seconden spreektijd krijgen. De ondervertegenwoordiging verkleint wel aanzienlijk wanneer we rekening houden met ervaring. De factor politieke ervaring kan dus een gedeeltelijke verklaring bieden voor de *gender bias*.

2.7. Plaats op de kieslijst

Volgens de literatuur konden we verwachten dat de *gender bias* kleiner zou worden wanneer we rekening houden met de plaats op de kieslijst, maar uit figuur 15 blijkt net het omgekeerd effect. Het verschil in aantal verschijningen is veel groter bij politici die een topplaats op de lijst hebben, dan bij politici met een andere plaats op de lijst, respectievelijk 102 en 15. Mannelijke politici zijn veel vaker een actor wanneer ze een topplaats op de kieslijst hebben, terwijl het aantal verschijningen amper stijgt bij vrouwelijke politici met een topplaats. De *gender bias* vergroot dus bij politici met een topplaats, wat toch wel een opmerkelijk resultaat is. Ook hier kan functie een mogelijke verklaring zijn. De media schenken dan het meest aandacht aan de politici die al een belangrijk mandaat hebben uitgevoerd, dat zijn dus vooral mannen.

De correlatiecoëfficiënt bevestigt de resultaten uit figuur 15. Wanneer we controleren voor de plaats op de kieslijst, dan vergroot de *gender bias*. De correlatie bedraagt nu $-0,191$, wat een significante samenhang is ($p = 0,001 < 0,01$) en groter dan $-0,169$ bij enkel geslacht en actor.

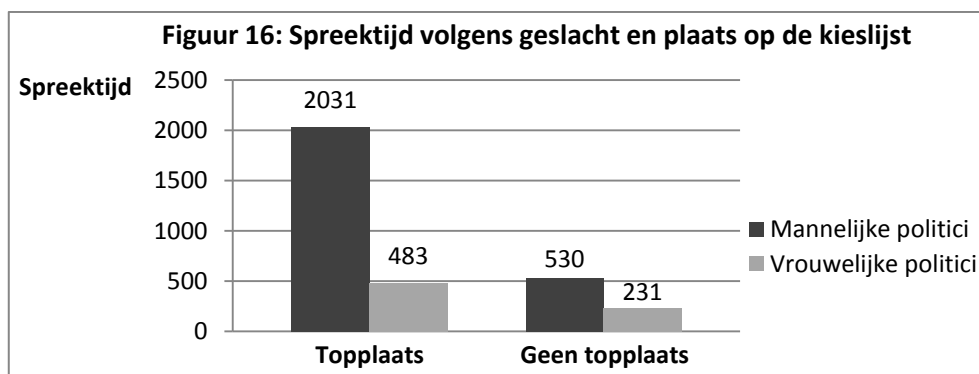

Het verwachte effect, waarbij de *gender bias* kleiner wordt bij politici met een topplaats, vinden we ook niet terug in figuur 16. Het verschil in spreektijd voor mannen en vrouwen wordt niet kleiner bij politici met een topplaats op de lijst, maar net groter. Vrouwelijke politici zijn dus nog meer

ondervertegenwoordigd wanneer we controleren voor plaats op de kieslijst. Bij de politici met een topplaats krijgen mannen 1548 seconden meer spreektijd en bij politici die geen topplaats hebben krijgen mannen 299 seconden meer spreektijd. De plaats op de kieslijst vergroot dus de *gender bias*.

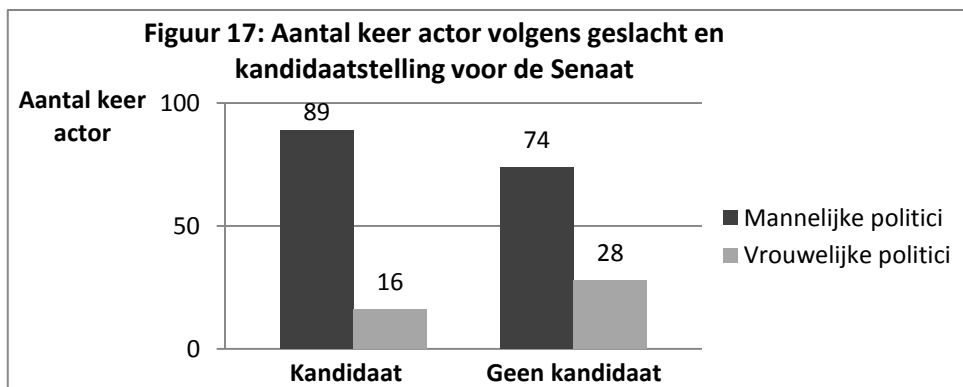
Dit laatste blijkt ook uit de berekende correlatiecoëfficiënt. Het verband tussen geslacht en spreektijd is significant ($p = 0,000 < 0,001$) en bedraagt $-0,206$, wat groter is dan $-0,180$ wanneer we niet controleren voor de plaats op de kieslijst. De variabele plaats op de kieslijst lijkt dus geen oorzaak te zijn van de *gender bias*, maar eerder een versterker ervan.

2.8. Kandidaatstelling voor de Senaat

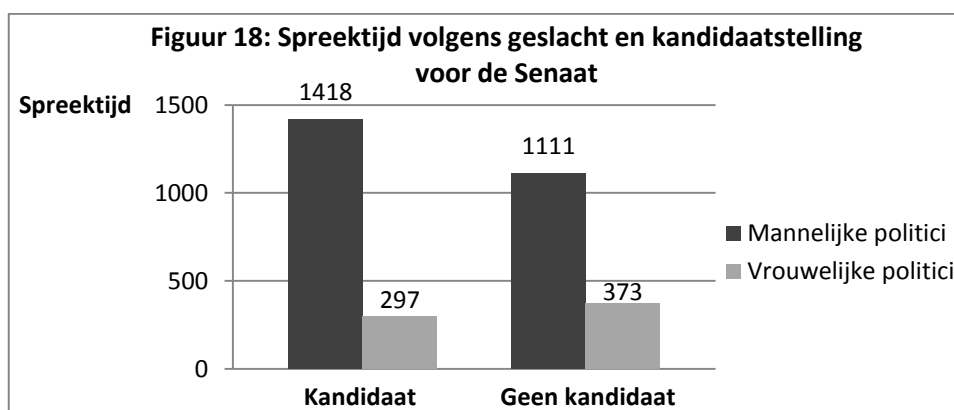
Net zoals bij de plaats op de kieslijst, verkrijgen we niet het verwachte effect bij de kandidaatstelling voor de Senaat. De ondervertegenwoordiging van vrouwelijke politici wordt groter wanneer we enkel politici in acht nemen die verkiesbaar zijn voor de Senaat. Kandidaatstelling voor de Senaat als controlevariabele versterkt de *gender bias*: het verschil in aantal keer actor zijn tussen mannen en vrouwen die verkiesbaar zijn voor de Senaat bedraagt 72, terwijl het verschil bij politici die enkel voor de Kamer verkiesbaar slechts 46 is. In tegenstelling tot de factor plaats op de kieslijst, treedt er in dit geval ook een interactie-effect op. Kandidaatstelling voor de Senaat heeft een positief effect op de mediaverschijningen van mannen, maar een negatief effect op de mediaverschijningen van vrouwen. Vrouwelijke politici die enkel verkiesbaar zijn voor de Kamer zijn vaker een nieuwsbron dan vrouwelijke politici die verkiesbaar zijn voor de Senaat. Deze variabele lijkt de *gender bias* dus niet te verklaren.

Bij controle voor kandidaatstelling voor de Senaat bedraagt de correlatie tussen geslacht en actor $-0,178$. Dit verband is significant ($p = 0,002 < 0,01$) en groter dan de standaardcoëfficiënt van $-0,169$. Kandidaatstelling voor de Senaat is dus een versterker van de *gender bias*.

Bij figuur 18 zijn er eveneens grote verschillen tussen de spreektijd voor mannelijke en vrouwelijke politici. Het verschil is het grootst bij de politici die kandidaat zijn voor de Senaatsverkiezingen, namelijk 1121 seconden. Bij de politici die verkiesbaar zijn voor de Kamer bedraagt het verschil 738 seconden. Er is hier ook sprake van hetzelfde interactie-effect als bij plaats op de kieslijst, ook al is het effect in dit geval minder uitgesproken. Mannen die kandidaat zijn voor de Senaat krijgen duidelijk meer seconden spreektijd, terwijl vrouwen die verkiesbaar zijn voor de Senaat net minder lang mogen praten. Mannen die kandidaat zijn voor de Senaat krijgen 307 seconden meer spreektijd dan mannen die geen kandidaat zijn. Vrouwelijke kandidaten voor de Senaat krijgen daarentegen 76 seconden minder spreektijd dan vrouwen die niet verkiesbaar zijn voor de Senaat.

De correlatiecoëfficiënt toont dat de samenhang tussen spreektijd en geslacht, gecontroleerd voor kandidaatstelling voor de Senaat, $-0,193$ is en ook significant ($p = 0,001 < 0,01$). Wanneer we controleren voor kandidaatstelling voor de Senaat, krijgen vrouwen nog minder spreektijd in het televisienieuws. Deze variabele lijkt dus een versterker van de *gender bias* te zijn.

2.9. Alle factoren: regressieanalyse

De aparte analyses, waarbij telkens gecontroleerd werd voor één factor, tonen aan dat sommige factoren de *gender bias* beïnvloeden, terwijl andere factoren weinig invloed hebben. Bij controle voor regeringspartij, vrouwen in een partij en niet-politieke bekendheid blijft het verband tussen geslacht en media-aandacht ongeveer gelijk. Deze factoren vergroten of verkleinen de ondervertegenwoordiging van vrouwelijke politici dus nauwelijks. De overige vijf factoren beïnvloeden de samenhang tussen geslacht en media-aandacht wel, zoals blijkt uit tabel 4.

Politieke functie, leeftijd en politieke ervaring verkleinen de *gender bias*. Het negatieve verband tussen geslacht en media-aandacht verkleint, wat er op duidt dat de ondervertegenwoordiging van vrouwelijke politici daalt wanneer elk van deze factoren apart worden bijgevoegd. De functie, de leeftijd en de ervaring van een politicus verklaren dus deels de *gender bias* in het televisienieuws. Toch blijft de *gender bias* bestaan, aangezien het verband tussen geslacht en media-aandacht nog steeds significant blijft, ook al wordt het kleiner.

Verbazend genoeg bleken twee factoren de *gender bias* net te vergroten: plaats op de kieslijst en kandidaatstelling voor de Senaat. Vrouwen met een topplaats op de lijst en die verkiesbaar zijn voor de Senaat krijgen net minder media-aandacht. Een mogelijke verklaring hiervoor is de politieke functie. Van de kandidaten die verkiesbaar zijn voor de Senaat en die een hoge plaats hebben op de kieslijst schenken de media dan het meeste aandacht aan de politici die al een belangrijk mandaat uitoefenden, voornamelijk mannen dus.

Factor	Actor	Spreektijd
	-0,169	-0,180
Leeftijd	-0,151	-0,162
Niet-politieke bekendheid	-0,165	-0,175
Regeringspartij	-0,174	-0,184
Vrouwen in een partij	-0,179	-0,189
Functie	-0,116	-0,130
Ervaring	-0,114	-0,133
Plaats op de kieslijst	-0,191	-0,206
Kandidaatstelling voor de Senaat	-0,178	-0,193

Tabel 4: Overzicht correlaties per factor

In de echte wereld komen de verschillende factoren uiteraard niet apart voor, maar interageren ze met elkaar. Daarom is het noodzakelijk om alle factoren samen te analyseren aan de hand van een lineaire regressieanalyse, zoals besproken in het onderzoeksopzet. Op die manier kunnen we voor elke factor nagaan welke invloed ze heeft op de media-aandacht voor politici, terwijl ook rekening gehouden wordt met alle andere factoren. We kunnen controleren of er nog steeds een *gender bias* blijft bestaan als we controleren voor alle acht kenmerken van de politici.

2.9.1. Afhankelijke variabele: actor

	Model 1	Model 2	Model 3	Model 4	Model 5
Geslacht	-0,18 (.002)**	-0,15 (.01)*	-0,15 (.01)*	-0,17 (.005)**	-0,08 (.09)
Leeftijd		0,10 (.09)	0,10 (.10)	0,01 (.10)	0,04 (.41)
Niet-politieke bekendheid			0,01 (0.82)	0,03 (.63)	0,01 (.79)
Regeringspartij				-0,15 (.009)**	-0,09 (.04)*
Aantal Vrouwen				0,06 (.33)	-0,03 (.47)
Functie					-0,59 (.00)***
Ervaring					0,06 (.33)
Plaats op de kieslijst					-0,12 (.01)*
Verkiebaar voor Senaat					-0,11 (.02)*
Adjusted R ²	0,032	0,041	0,041	0,068	0,454

Tabel 5: Regressieanalyse met actor als afhankelijke variabele (N=360)

Model 1 van de regressieanalyse bevat enkel de onafhankelijke variabele geslacht. Hieruit blijkt dat er een *gender bias* is in het Vlaamse televisienieuws. Vrouwelijke politici zijn gemiddeld drie keer minder vaak een nieuwsbron dan mannelijke politici en dit is een significant verschil ($p = 0,002 < 0,01$). Dit komt neer op 17,8% minder nieuwsverschijningen voor vrouwen.

De daaropvolgende modellen bevatten telkens meer factoren, gegroepeerd volgens demografische variabelen (model 2), persoonlijke kenmerken (model 3), partijenkenmerken (model 4) en tenslotte politieke kenmerken (model 5). Model 2 bevat de demografische kenmerken geslacht en leeftijd en verklaart 4,1% van de variantie. Leeftijd heeft geen significant effect op het aantal keer dat een politicus een actor is. Het effect van geslacht blijft wel significant: vrouwen zijn 46 keer minder vaak een actor of 15,3%. De ondervertegenwoordiging van vrouwelijke politici neemt dus wel af.

Bij model 3 wordt ook het kenmerk niet-politieke bekendheid toegevoegd. Ook dit kenmerk heeft geen significante invloed op het aantal keer actor zijn. Enkel de invloed van geslacht blijft significant ($p = 0,012 < 0,05$) en ongeveer even groot als in model 2, namelijk dat vrouwelijke politici 15,1% minder vaak een nieuwsbron zijn. Ook de verklaarde variantie blijft even groot met 4,1%.

Model 4 bevat bijkomend nog de partijvariabelen regeringspartij en percentage vrouwen in een partij. Dit model verklaart al meer variantie, namelijk 6,8%. Het effect van geslacht op actor blijft significant ($p = 0,005 < 0,01$) en is ongeveer even groot als model 1, waarin enkel geslacht getest werd. Vrouwen verschijnen 52 keer minder in het nieuws, wat overeenkomt met 17,3%. Ook het behoren tot een regeringspartij heeft een significante ($p = 0,009 < 0,01$) invloed: politici van een regeringspartij zijn 43 keer meer een actor ofwel 15%.

Model 5, met ook de vier politieke kenmerken, vertoont enkele verschillen met de vorige modellen. Ten eerste is de verklaarde variantie veel hoger, namelijk 45,4%. Dit betekent dat we aan

de hand van de negen kenmerken in 45% van de gevallen kunnen voorspellen hoe vaak een politicus een actor in het nieuws is. De sterke stijging van de verklaarde variantie in model 5 toont aan dat de politieke kenmerken dus grotendeels bepalen hoeveel media-aandacht een politicus krijgt.

Een ander verschil met de vorige modellen is het wegvallen van een significant effect van geslacht op actor. Wanneer we alle kenmerken samen analyseren, blijkt er geen sprake meer te zijn van een *gender bias*. De andere factoren verklaren samen zodanig de mate waarin een politicus een nieuwsbron is, dat er geen significant effect meer overblijft van geslacht. Zoals eerder al besproken, verdween ook in het onderzoek van Van Aelst en zijn collega's (2006) het significante verschil tussen mannen en vrouwen wanneer andere factoren in de analyse opgenomen worden. Toch is het effect van geslacht maar net niet significant ($p = 0,093 > 0,05$). Na de vier kenmerken die wel significant zijn, is geslacht de volgende variabele die de nieuwsverschijningen van een politicus verklaart.

Er zijn vier kenmerken die wel een significante voorspeller zijn voor hoe vaak een politicus een actor is. De grootste voorspeller is de functie, aangezien deze de grootste gestandaardiseerd bèta-coëfficiënt heeft van -0,587. Per trap die een politicus omhoogklimt op de machtshierarchie, is hij of zij 16 keer meer een nieuwsbron. Daarna is de plaats op de lijst de grootste voorspeller: iemand met een topplaats verschijnt 35 keer meer in het nieuws. De derde significante voorspeller is de kandidaatstelling voor de Senaat, waarbij een politicus die verkiesbaar is voor de Senaat 34 keer meer een actor is. Zoals al gesuggereerd in de literatuurstudie, zijn kandidaatstelling voor de Senaat en de plaats op de kieslijst een indicator voor de macht en populariteit van een politicus, dat zich vertaalt in het aantal keer dat een politicus een actor is tijdens zijn of haar mandaat. Ten vierde heeft het al dan niet behoren tot een regeringspartij een significante invloed: leden van een regeringspartij verschijnen 27 keer meer in het televisienieuws.

2.9.2. Afhankelijke variabele: spreektijd

	Model 1	Model 2	Model 3	Model 4	Model 5
Geslacht	-,19 (.001)**	-0,16 (.006)**	-0,16 (.007)**	-0,18 (.003)**	-0,10 (.04)*
Leeftijd		0,11 (.06)	0,11 (.06)	0,11 (.07)	0,08 (.14)
Niet-politieke bekendheid			0,02 (.80)	0,03 (.63)	0,02 (.63)
Regeringspartij				-0,13 (.03)*	0,07 (.12)
Aantal Vrouwen				0,06 (.30)	-0,03 (.55)
Functie					-0,61 (.00)***
Ervaring					0,01 (.94)
Plaats op de kieslijst					-0,13 (.01)*
Verkiesbaar voor Senaat					-0,13 (.01)*
Adjusted R ²	0,037	0,048	0,049	0,070	0,467

Tabel 6: Regressieanalyse met spreektijd als afhankelijke variabele (N=360)

De regressieanalyse met spreekijd als afhankelijke variabele ziet er toch iets anders uit dan de regressieanalyse van tabel 9. Eerst en vooral lijkt de *gender bias* nog groter wat de spreekijd betreft. Vrouwelijke politici krijgen 842 seconden minder spreekijd dan mannelijke politici, wat overeenkomt met 19,2% minder seconden spreekijd. Dit is een significant effect ($p = 0,001 < 0,01$) van geslacht op spreekijd. Geslacht alleen verklaart wel slechts 3,7% van de variantie.

In model 2 blijft de invloed van geslacht ook nog significant ($p = 0,006 < 0,01$), maar wordt deze wel iets kleiner. Het verschil in spreekijd tussen mannen en vrouwen wordt kleiner, namelijk 721 seconden of 16,4%. Leeftijd is geen significante ($p = 0,062 > 0,05$) voorspeller voor de spreekijd die een politicus krijgt, maar verkleint de *gender bias* dus wel een beetje. Model 2 verklaart de verschillen in spreekijd voor de politici al iets beter met 4,8%

Net als in de vorige regressieanalyse is het enkel geslacht dat een significante invloed ($p = 0,007 < 0,01$) uitoefent op spreekijd in model 3. Zowel leeftijd als niet-politieke bekendheid zijn niet significant. Ze zorgen er wel weer voor dat de ondervertegenwoordiging van vrouwelijke politici kleiner wordt: vrouwen krijgen dan 16,2% minder spreekijd, wat 3% meer spreekijd is ten opzichte van model 1. De verklaarde variantie blijft ongeveer gelijk met dat van model 2, namelijk 4,9%.

Model 4 bevat de partijvariabelen als extra kenmerken ten opzichte van model 3. Dit leidt ertoe dat de verklaarde variantie stijgt tot 7%. Het effect van geslacht op spreekijd blijft nog steeds significant ($p = 0,003 < 0,01$) en is bijna even groot als in model 1, wanneer we enkel de invloed van geslacht testen. Vrouwelijke politici mogen nu 806 seconden minder lang praten dan mannelijke politici. Dit is 18,4% minder spreekijd. Net als bij de vorige regressieanalyse blijkt ook de variabele regeringspartij significant te zijn ($p = 0,026 < 0,05$). Politici van een regeringspartij krijgen 12,8% seconden meer spreekijd of 542 seconden.

Model 5 bevat alle mogelijke verklaringen. Dit model verklaart 46,7% van de variantie. Met de toevoeging van ook de politieke kenmerken kunnen we dus voor 47% verklaren waarom een politicus veel of weinig spreekijd krijgt. In tegenstelling tot de vorige regressieanalyse, blijft het effect van geslacht op spreekijd wél significant ($p = 0,040 < 0,05$). Ondanks de controle voor de acht kenmerken, krijgen vrouwelijke politici nog steeds 429 seconden minder spreekijd of 9,8%. De *gender bias* blijft dus bestaan, ook wanneer we rekening houden met de eigenschappen van de politici. Het geslacht van een politicus is echter niet de grootste voorspeller voor de tijdsduur dat een politicus mag praten. Net zoals bij actor is het effect van functie het grootst. Telkens een politicus omhoogklimt in de machtshiërarchie, dan krijgt hij of zij 244 seconden meer spreekijd. Naast geslacht en functie zijn er nog twee variabelen die een significante invloed hebben op spreekijd: plaats op de kieslijst en kandidaatstelling voor de Senaat. Een topplaats op de kieslijst en kandidaat zijn voor de Senaat leveren respectievelijk 534 seconden en 587 seconden extra spreekijd op. Terwijl

het behoren tot een regeringspartij nog een significante invloed had op het aantal keer dat een politicus een actor is, heeft deze variabele geen significant effect ($p = 0,115 > 0,05$) op spreektijd.

3. Resultaten van de kenmerken van de nieuwsitems

Om de invloed van de nieuwsitems te testen, hebben we ook een stapsgewijze analyse uitgevoerd, bestaande uit telkens drie modellen. Het eerste model is het basismodel dat enkel het effect van geslacht meet. Het tweede model bevat telkens geslacht, een kenmerk van de nieuwsitems en de interactievariabele van geslacht en dat kenmerk. Vooral de interactievariabele is hier belangrijk omdat deze het effect van het kenmerk van het nieuwsitem op media-aandacht voor vrouwen meet. Model 3 bestaat tenslotte uit de drie variabelen van model 2 en daarbij ook nog alle acht andere eigenschappen van de politici.

De afhankelijke variabele blijft nog steeds actor en spreektijd, maar deze afhankelijke variabele wordt wel bij elke analyse opgesplitst volgens het kenmerk in kwestie. Zo is bijvoorbeeld bij het kenmerk thema de spreektijd per politicus opgedeeld in de spreektijd die hij of zij krijgt bij een mannelijk, een vrouwelijk en een neutraal thema.

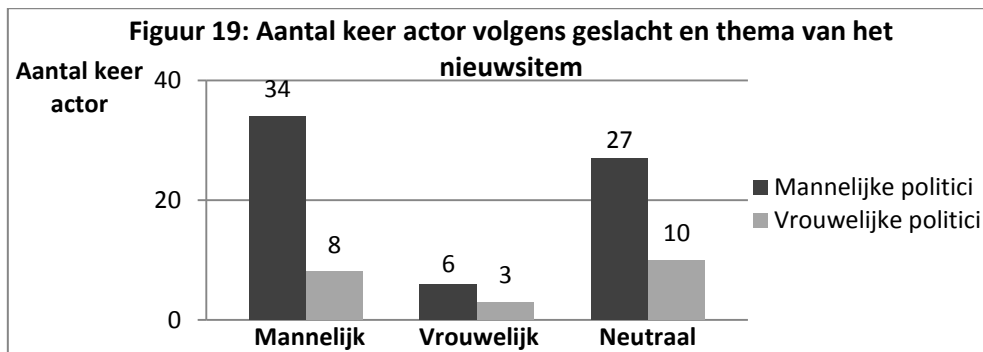
3.1. Thema van het nieuwsitem

De grafiek in figuur 19 maakt duidelijk dat mannelijke politici vooral sterk aanwezig zijn bij mannelijke thema's. Het verschil in gemiddeld aantal keer actor zijn tussen mannen en vrouwen bedraagt 26 keer, ten opzichte van 3 keer bij de vrouwelijke thema's en 17 keer bij de neutrale thema's. Het lijkt dat de *gender bias* inderdaad verdwijnt wanneer we enkel kijken naar de items met vrouwelijke thema's. Maar onze dataset toont aan dat er duidelijk minder nieuwsitems zijn met een vrouwelijk thema, dan met een mannelijk of neutraal thema. De meeste nieuwsitems handelen over een neutraal thema. Dus aangezien vrouwelijke politici nog steeds ondervertegenwoordigd zijn bij mannelijke en neutrale thema's én deze thema's net het vaakste voorkomen, kunnen we verwachten dat de controle voor het thema de *gender bias* niet zal doen verdwijnen.

In tabel 7 bedraagt het interactie-effect van geslacht en thema 0,02. Dit wijst er op dat vrouwelijke politici wel iets vaker een actor zijn in nieuwsitems met een vrouwelijk thema, wat ook al bleek uit figuur 19. Dit verband is echter niet significant ($p = 0,15 > 0,05$). Het effect van geslacht op actor zijn blijft ook significant in model 2 ($p = 0,001 < 0,01$). De Chi 2 van model 2 bedraagt 0,0016 en is dus significant. De toevoeging van de variabele "thema" en de interactievariabele "thema en geslacht" draagt wel bij aan de verklaring van de verschillen in media-aandacht tussen politici.

Model 3 bevat alle eigenschappen van de politici en ook de controle voor het thema. Zelfs bij controle voor al deze variabelen, blijft het effect van geslacht op actor significant ($p = 0,04 < 0,05$). Er

is een negatief verband tussen geslacht en het aantal keer actor zijn, wat er op wijst dat vrouwelijke politici minder vaak een actor zijn. Verder heeft functie het grootste significante ($p = 0,00 < 0,001$) effect op het aantal verschijningen: hoe lager de functie, hoe minder vaak een politicus een actor is. De interactievariabele en regeringspartij zijn maar net niet significant, waarbij de interactievariabele een positief effect heeft en regeringspartij een negatief effect. De Chi 2 is hier 0,000 en dus zeer significant. De toevoeging van de eigenschappen zorgt er dus voor dat het model verbetert.

ACTOR	Model 1	Model 2	Model 3
Geslacht	-0,09 (.001) **	-0,14 (.001) **	-0,08 (.04) *
Thema		-0,02 (.04) *	-0,02 (.44)
Geslacht * Thema		0,02 (.15)	0,02 (.15)
Leeftijd			0 (.37)
Niet-politieke bekendheid			0 (.94)
Regeringspartij			-0,03 (.14)
Aantal Vrouwen			0 (.72)
Functie			-0,01 (.00) ***
Ervaring			0 (.16)
Plaats op de kieslijst			0 (.80)
Verkiebaar voor Senaat			0 (.81)
Constante	0,12 (.00) ***	0,16 (.00) ***	0,57 (.00) ***
Variantie	-0,12	-0,11	-1,51
Log Likelihood	4848,33	4834,10	4855,92
Chi 2		0,0016	0,000

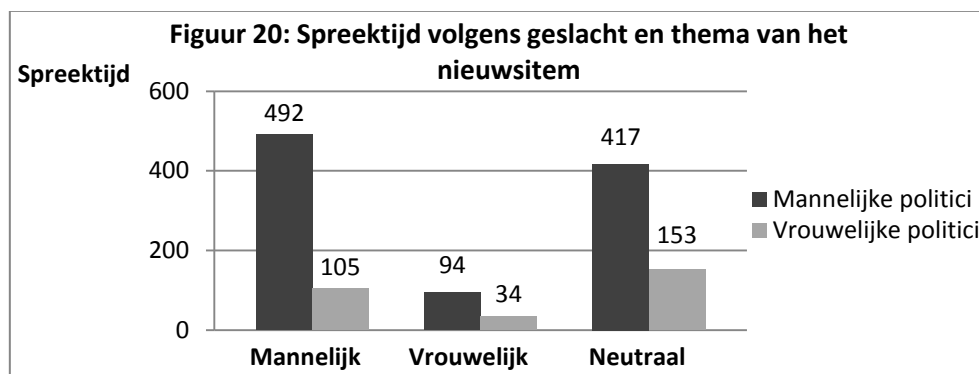
Tabel 7: Multilevel analyse van actor en thema van het nieuwsitem (N=1080)

Bij spreektijd zien we ongeveer hetzelfde patroon: de *gender bias* is het grootst bij mannelijke thema's en het kleinste bij vrouwelijke thema's. Ook hier blijkt de toevoeging van het thema in model 2 het significante effect van geslacht op spreektijd niet weg te werken ($p = 0,001 < 0,01$). Wanneer we rekening houden met de thema's, krijgen vrouwelijke politici nog steeds minder spreektijd. De interactievariabele geeft aan dat vrouwen meer spreektijd krijgen in nieuwsitems met een vrouwelijk thema, maar ook dit effect is weer net niet significant ($p = 0,18 < 0,05$).

Bij model 3 is er wel een verschil in vergelijking met het aantal keer actor. We zien dat er geen significant verschil meer bestaat in spreektijd tussen mannen en vrouwen, wanneer we controleren voor thema en de persoonlijke eigenschappen. Geslacht heeft in dit geval dus geen significant effect meer op de spreektijd die een politicus krijgt. Terwijl bij de regressieanalyse van de eigenschappen van de politici het effect van geslacht op actor niet significant is en het effect op spreektijd wél, zien we hier net het omgekeerde patroon. Het thema van het nieuwsitem bepaalt dus wel of een vrouw een actor zal zijn, maar niet hoeveel spreektijd ze krijgt. Vrouwen verschijnen eerder bij een vrouwelijk thema en krijgen daar ongeveer evenveel spreektijd als mannen.

Zowel model 2 als model 3 heeft een significante Chi 2, respectievelijk 0,0021 en 0,000. Dit wijst er op dat de modellen telkens significant verbeteren ten opzichte van het vorige model en dat de variabelen de media-aandacht telkens beter voorspellen.

SPREEKTijd	Model 1	Model 2	Model 3
Geslacht	-0,09 (.00) ***	-0,13 (.001) **	-0,08 (0.36)
Thema		-0,01 (.17)	-0,01 (.17)
Geslacht * Thema		0,02 (.18)	0,02 (.18)
Leeftijd			0 (.23)
Niet-politieke bekendheid			0 (.87)
Regeringspartij			-0,02 (.22)
Aantal Vrouwen			0 (.81)
Functie			-0,03 (.00) ***
Ervaring			0 (.38)
Plaats op de kieslijst			0 (.84)
Verkiezbaar voor Senaat			0 (.86)
Constante	0,12 (.00) ***	0,15 (.00) ***	0,52 (.00) ***
Variantie	-0,23	-0,22	-1,80
Log Likelihood	4854,33	4839,22	4858,93
Chi 2		0,0021	0,000

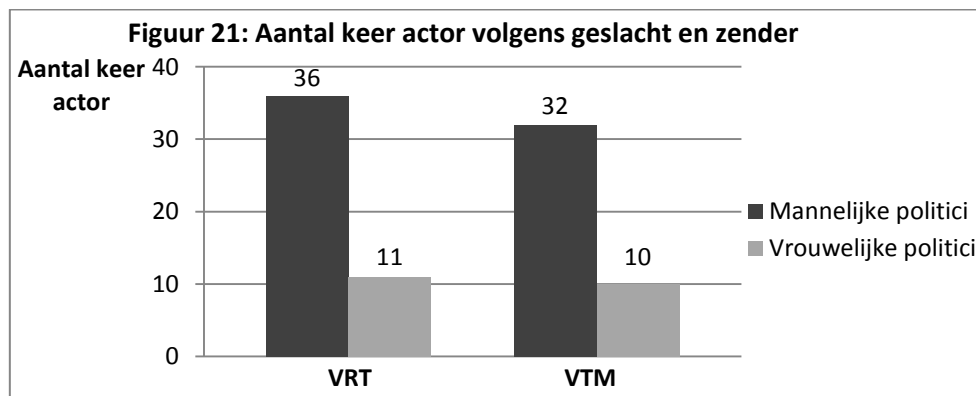
Tabel 8: Multilevel analyse van spreektijd en thema van het nieuwsitem (N=1080)

3.2.Zender

Op het eerste zicht lijkt er niet zoveel verschil te bestaan tussen het televisienieuws op VRT en VTM: vrouwelijke politici zijn gemiddeld 25 keer minder vaak een nieuwsbron dan mannen op VRT en gemiddeld 22 keer minder op VTM.

Model 1 uit tabel 9 toont aan dat vrouwen wel sterk ondervertegenwoordigd zijn wanneer we analyseren voor het aantal keer actor zijn op de twee zenders apart. De coëfficiënt bedraagt -0,26 en is significant ($p = 0,001 < 0,01$). Deze coëfficiënt blijft ongeveer even groot in model 2, wat er op duidt dat het interactie-effect zeer weinig bijdraagt aan de *gender bias*. Dit blijkt ook uit het effect van de interactievariabele, dat niet significant is ($p = 0,61 > 0,05$). Vrouwelijke politici verschijnen dus niet vaker op één van de twee zenders en de variabele zender lijkt dus geen verklaring te bieden voor de *gender bias*. Het effect van zender op het aantal keer actor zijn in model 2 bedraagt 0 en is niet significant ($0,76 > 0,05$). Dit duidt er op dat er niet meer actoren verschijnen op één van de twee zenders. Toch verklaart model 2 al meer dan model 1, aangezien de Chi 2 0,0096 is en dus significant.

In model 3 verdwijnt het significante effect van geslacht op verschijningen in het journaal op VRT en het nieuws op VTM. Ook hier is enkel een significant effect van politieke functie op het aantal keer actor zijn, namelijk -0,09. Ook regeringspartij en ervaring hebben bijna een significante invloed ($p = 0,13$ en $0,16 < 0,05$). Iemand die niet tot een regeringspartij behoort, is duidelijk minder vaak een nieuwsbron. Het aantal jaren ervaring bevordert het aantal keer dat iemand een actor is lichtjes. Model 3 heeft een zeer significante Chi 2, namelijk 0,000. Dit model verklaart het aantal keer actor zijn dus nog veel beter dan model 2.

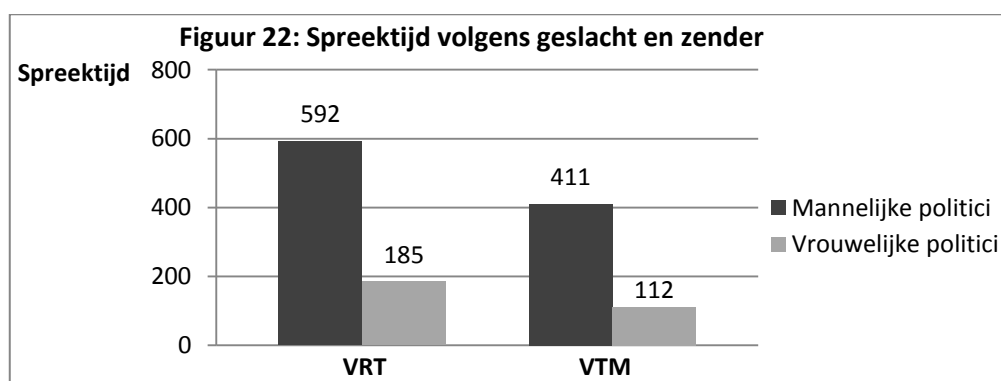

ACTOR	Model 1	Model 2	Model 3
Geslacht	-0,26 (.001) **	-0,25 (.002) **	-0,09 (.20)
Zender		0 (.76)	0 (.76)
Geslacht * Zender		-0,01 (.61)	-0,01 (.61)
Leeftijd			0 (.37)
Niet-politieke bekendheid			0 (.97)
Regeringspartij			-0,09 (.13)
Aantal Vrouwen			0 (.70)
Functie			-0,09 (.00) ***
Ervaring			0,01 (.16)
Plaats op de kieslijst			-0,01 (.77)
Verkiezbaar voor Senaat			0,01 (.78)
Constante	0,37 (.00) ***	0,37 (.00) ***	1,59 (.00) ***
Variantie	0,85	0,85	0,75
Log Likelihood	3161,65	3145,05	3176,73
Chi 2		0,0096	0,000

Tabel 9: Multilevel analyse van actor en zender (N=720)

In tegenstelling tot het aantal keer actor zijn, lijkt het verschil in spreektijd tussen mannen en vrouwen toch iets groter te zijn. Vrouwelijke politici krijgen in het journaal op VRT 407 seconden minder spreektijd dan mannen, terwijl ze in het nieuws op VTM 'slechts' 299 seconden minder lang mogen praten. Toch blijkt uit model 2 dat dit verschil niet significant ($p = 0,40 > 0,05$) is. Er is dus geen interactie-effect tussen geslacht en zender, waarbij vrouwelijke politici vaker een actor zijn op VTM. Wel wordt de ondervertegenwoordiging iets kleiner en iets minder significant ($p = 0,003 < 0,01$) wanneer we controleren voor de zender.

Net zoals bij het aantal keer actor zijn, verdwijnt het significante ($p = 0,21 > 0,05$) effect van geslacht op spreektijd wanneer we alle variabelen toevoegen. Het effect van de functie is zeer significant ($p = 0,00 < 0,001$) en de negatieve invloed duidt op meer spreektijd telkens iemand een stap hoger staat in de machtshierarchie. Bij zowel model 2 als model 3 is de Chi 2 significant. De toevoeging van zender en de persoonlijke eigenschappen van de politici verbetert telkens het model.

SPREEKTIJD	Model 1	Model 2	Model 3
Geslacht	-0,27 (.00) ***	-0,24 (.003) **	-0,09 (.23)
Zender		0,01 (.61)	0,01 (.61)
Geslacht * Zender		-0,02 (.40)	-0,02 (.40)
Leeftijd			0 (.27)
Niet-politieke bekendheid			0,01 (.86)
Regeringspartij			-0,07 (.22)
Aantal Vrouwen			0 (.74)
Functie			-0,09 (.00) ***
Ervaring			0,01 (.31)
Plaats op de kieslijst			-0,01 (.79)
Verkiesbaar voor Senaat			0,01 (.81)
Constante	0,37 (.00) ***	0,37 (.00) ***	1,48 (.00) ***
Variantie	0,96	0,96	0,94
Log Likelihood	3005,92	2990,45	3017,35
Chi 2		0,046	0,000

Tabel 10: Multilevel analyse van spreektijd en zender (N=720)

3.3. Geslacht van de journalist

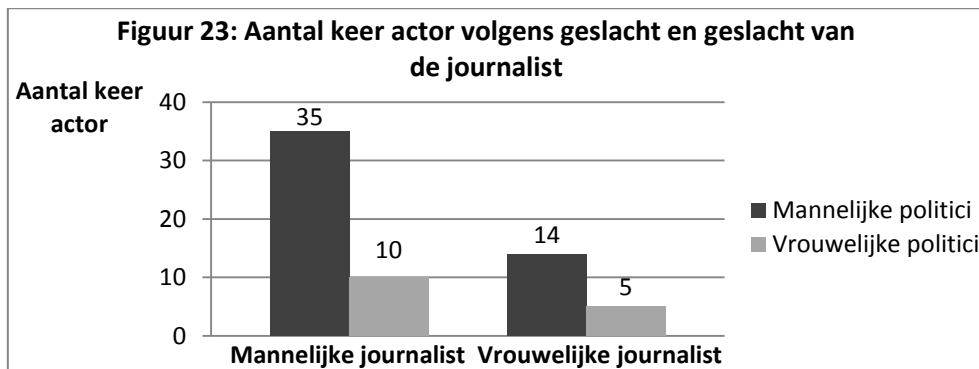
Ten derde controleren we voor het geslacht van de journalist. Eerst en vooral dient opgemerkt te worden dat journalisten over het algemeen mannelijk zijn. Uit de dataset blijkt dat iets meer dan een derde van alle televisiejournalisten een vrouw is. Mannelijke en vrouwelijke politici lijken echter wel niet te verschillen wat betreft het aantal actoren in hun nieuwsitems. Dit blijkt uit de correlatiecoëfficiënt bij journalist in tabel 11. Deze bedraagt 0, wat erop wijst dat mannen noch vrouwen meer nieuwsbronnen tonen. Maar dit verband is niet significant ($p = 0,50 > 0,05$).

Vrouwelijke journalisten lijken inderdaad vaker vrouwelijke politici te vernoemen in de nieuwsitems die ze maken. Terwijl vrouwen 25 keer minder vaak een actor zijn bij mannelijke journalisten, is dit slechts 9 keer minder bij vrouwelijke journalisten. Figuur 23 doet dus vermoeden dat het geslacht van de journalist een gedeeltelijke verklaring voor de *gender bias* is, omdat mannelijke journalisten vaker mannen selecteren als nieuwsbron én er bovendien meer mannelijke journalisten actief zijn bij het televisienieuws.

Uit tabel 11 blijkt dat het interactie-effect inderdaad positief is, waarbij vrouwelijke politici vaker een actor zijn bij vrouwelijke journalisten. Dit verband is echter niet significant ($p = 0,27 > 0,05$). Het verband tussen geslacht en aantal keer actor zijn blijft wel zeer significant ($p = 0,00 < 0,001$). Model 2 verklaart de verschillen wel beter dan in model 1, aangezien de Chi 2 een waarde van 0,0048 heeft. De toevoeging van de variabele journalist en de interactievariabele verbetert het model significant.

Model 3 toont aan dat functie weeral de belangrijkste voorspeller is voor het aantal keer dat een politicus een actor is. Het is de meest significante coëfficiënt ($p = 0,00 < 0,001$). Het effect van

geslacht is wel nog groter, namelijk -0,13, maar niet significant ($p = 0,06 > 0,05$). De coëfficiënt is wel maar net niet significant, dus de kans is groot dat het effect van geslacht toch blijft bestaan. Ervaring is ook bijna significant ($p = 0,12 > 0,05$), maar het effect van ervaring is slechts 0,01. Het effect van het behoren tot een regeringspartij is wel groot met een coëfficiënt van -0,08, maar ook weer net niet significant ($p = 0,15 > 0,05$). De verklaaringswaarde van model 3 is groot, zoals blijkt uit de Chi 2 van 0,000.

ACTOR	Model 1	Model 2	Model 3
Geslacht	-0,26 (.001) **	-0,30 (.00)***	-0,13 (.06)
Journalist		-0,00 (.50)	-0,00 (.50)
Geslacht * Journalist		0,03 (.27)	0,03 (.27)
Leeftijd			0,00 (.45)
Niet-politieke bekendheid			0,00 (1)
Regeringspartij			-0,08 (.15)
Aantal Vrouwen			-0,00 (.61)
Functie			-0,09 (.00) ***
Ervaring			0,01 (.12)
Plaats op de kieslijst			-0,02 (.63)
Verkiezbaar voor Senaat			0,02 (.64)
Constante	0,37 (.00) ***	0,39 (.00) ***	1,62 (.00) ***
Variantie	0,95	0,95	0,92
Log Likelihood	2980,26	2965,21	3001,18
Chi 2		0,0048	0,000

Tabel 11: Multilevel analyse van actor en geslacht van de journalist (N=720)

Figuur 24 toont dat vrouwelijke politici ook meer spreekijd krijgen bij vrouwelijke journalisten dan bij mannelijke journalisten. Mannelijke journalisten geven vrouwen 387 seconden minder tijd om te praten, terwijl vrouwelijke journalisten hen 147 seconden minder spreekijd geven. Het lijkt er dus op dat er sprake is van een interactie-effect van het geslacht van de politici en het geslacht van de journalisten op de spreekijd die politici krijgen. Uit tabel 16 blijkt echter dat dit geen significant effect is ($p = 0,46 > 0,02$). Het effect is wel licht positief, wat bevestigt dat vrouwen inderdaad langer

mogen praten bij vrouwelijke politici. Ondanks de toevoeging van het geslacht van de journalist, blijft het negatieve verband tussen geslacht en spreektijd zeer significant ($p = 0,00 < 0,001$).

Tabel 12 is gelijkaardig aan tabel 11, maar in dit geval is het effect van geslacht op spreektijd wel net significant ($p = 0,05$). Daarnaast is functie ook een belangrijke significante ($p = 0,00 < 0,001$) voorspeller voor de spreektijd die politici krijgen. Bij zowel model 2 als model 3 is de Chi 2 significant. Beide modellen verbeteren dus significant ten opzichte van het vorige model.

SPREEKTIJD	Model 1	Model 2	Model 3
Geslacht	-0,26 (.00) ***	-0,29 (.00) ***	-0,14 (.05) *
Journalist		-0,01 (.66)	-0,01 (.66)
Geslacht * Journalist		0,02 (.46)	-0,02 (.46)
Leeftijd			-0,00 (.24)
Niet-politieke bekendheid			-0,00 (.99)
Regeringspartij			-0,07 (.21)
Aantal Vrouwen			-0,00 (.71)
Functie			-0,08 (.00) ***
Ervaring			-0,00 (.34)
Plaats op de kieslijst			-0,02 (.56)
Verkiezbaar voor Senaat			0,02 (.58)
Constante	0,37 (.00) ***	0,38 (.00) ***	1,50 (.00) ***
Variantie	0,93	0,93	0,87
Log Likelihood	2930,90	2915,9	2951,47
Chi 2		0,0036	0,000

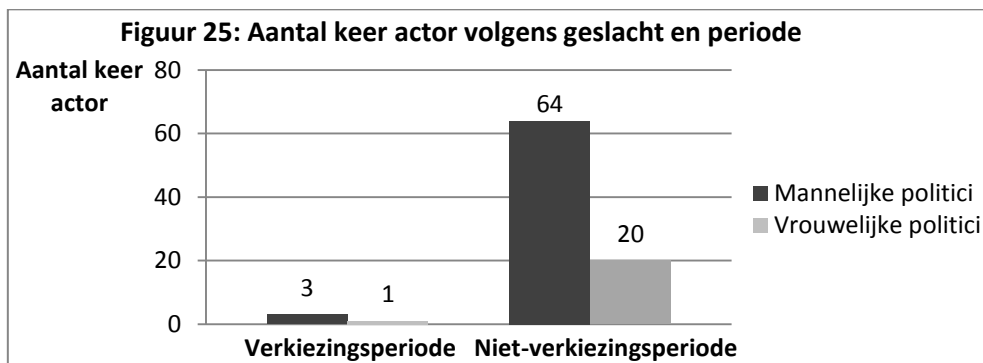
Tabel 12: Multilevel analyse van spreektijd en geslacht van de journalist (N=720)

3.4. Periode

Uit figuur 25 kunnen we afleiden dat vrouwelijke politici niet echt minder vaak een actor zijn tijdens de verkiezingsperiode, namelijk slechts 2 keer minder vaak. De aantallen van de niet-verkiezingsperiode gelijken op die van de basiswaarden, waarbij we enkel kijken naar het effect van geslacht op media-aandacht. De basiswaarde bedraagt 68 voor mannelijke politici en 21 voor vrouwelijke politici. Dit komt ongeveer overeen met de 64 en 20 in figuur 25. Toch moeten deze

aantallen met enige voorzichtigheid geïnterpreteerd worden aangezien de verkiezingsperiode slechts zes weken betrof ten opzichte van drie jaar en 46 weken in de niet-verkiezingsperiode. De verkiezingsperiode bevat daarom misschien onvoldoende nieuwsitems om gefundeerde uitspraken te doen. De korte verkiezingsperiode verklaart ook de lage gemiddelden, namelijk 3 en 1, in vergelijking met de gemiddelden van de niet-verkiezingsperiode.

Model 2 uit tabel 13 toont aan dat er geen significant ($p = 0,51 > 0,05$) interactie-effect is van geslacht en periode op het aantal keer actor zijn. Ook het effect van geslacht op het actor zijn, is niet meer significant ($p = 0,17 > 0,05$). Ten opzichte van de vorige variabelen, is de Chi 2 van model 2 ook groter, namelijk 0,0395. Toch is het nog steeds significant, zodat model 2 meer verklaart dan model 1. Toch blijkt de variabele periode minder bij te dragen aan de verklaring van de verschillen tussen politici, dan de drie andere eigenschappen van de nieuwsitems. Wanneer ook de eigenschappen van de politici erbij komen, heeft enkel hun functie nog een significante invloed op het aantal keer ze in het televisiejournaal verschijnen. Model 3 verbetert wel significant met een Chi 2 van 0,000.

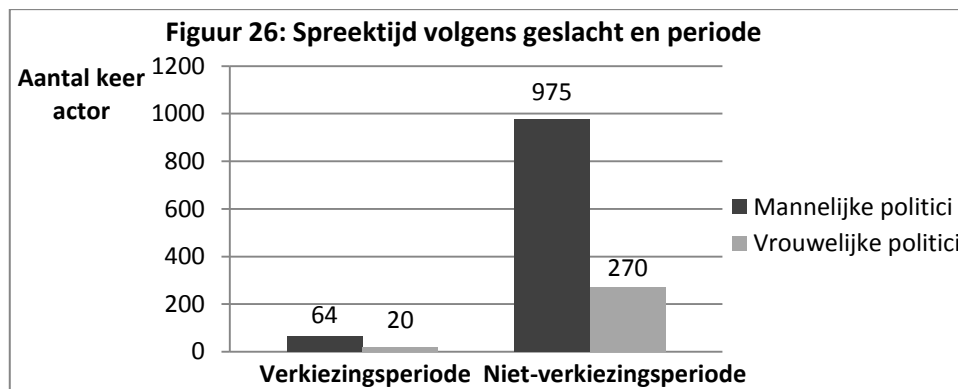

ACTOR	Model 1	Model 2	Model 3
Geslacht	-0,24 (.05) *	-0,18 (.17)	-0,03 (.83)
Periode		0,02 (.69)	0,02 (.69)
Geslacht * Periode		-0,04 (.51)	-0,04 (.51)
Leeftijd			0,00 (.49)
Niet-politieke bekendheid			-0,04 (.69)
Regeringspartij			-0,02 (.77)
Aantal Vrouwen			0 (.92)
Functie			-0,09 (.00) ***
Ervaring			0 (.41)
Plaats op de kieslijst			0 (.96)
Verkiezbaar voor Senaat			0 (.94)
Constante	0,36 (.00) ***	0,34 (.00) ***	1,56 (.00) ***
Niet-verklaarde variantie	0,67	0,67	0,46
Log Likelihood	2467,38	2554	2564
Chi 2		0,0395	0,00

Tabel 13: Multilevel analyse van actor en periode (N=720)

Ook wat spreektijd betreft, is de *gender bias* kleiner tijdens de verkiezingsperiode, dan tijdens de rest van de politici hun mandaat. Maar ook hier geldt dezelfde limiet. De niet-verkiezingsperiode bevat veel minder nieuwsitems waarin politici voorkomen, wat de resultaten kan beïnvloeden. In tegenstelling tot tabel 13, blijkt er uit tabel 14 dat er wat de spreektijd betreft toch een interactie-effect is van geslacht en periode. Het effect is bijna significant ($p = 0,12 > 0,05$) en negatief, wat er op duidt dat de *gender bias* vergroot tijdens de niet-verkiezingsperiode. Vrouwelijke politici mogen langer praten tijdens de weken voor de verkiezingen dan gedurende de rest van het jaar. De Chi 2 is hier eveneens groter dan bij de andere variabelen, maar wel nog steeds significant.

Model 3 heeft wel een zeer kleine Chi 2, namelijk 0,000 en is dus zeer significant. Geslacht heeft geen significant ($p = 0,51 > 0,05$) effect meer op de spreektijd die politici krijgen. De functie heeft wel nog een significant ($p = 0,00 > 0,001$) effect op de spreektijd van politici.

SPREEKTIJD	Model 1	Model 2	Model 3
Geslacht	-0,22 (.01) **	-0,05 (.76)	0,09 (.54)
Verkiezingen		0,04 (.39)	0,04 (.39)
Geslacht * Verkiezingen		-0,12 (.16)	-0,12 (.16)
Leeftijd			0 (.26)
Niet-politieke bekendheid			-0,04 (.66)
Regeringspartij			0,06 (.38)
Aantal Vrouwen			0 (.97)
Functie			-0,09 (.00) ***
Ervaring			0 (.97)
Plaats op de kieslijst			0 (.89)
Verkiesbaar voor Senaat			0 (.87)
Constante	0,36 (.00) ***	0,30 (.001) ***	0,13 (.00) ***
Niet-verklaarde variantie	0,40	0,40	-0,01
Log Likelihood	2484, 31	2472,19	2477,17
Chi 2		0,033	0,00

Tabel 14: Multilevel analyse van spreektijd en periode (N=720)

Besluit

De onderzoeksvraag in deze masterproef is: *waarom krijgen vrouwelijke politici minder media-aandacht in het Vlaamse televisienieuws?* Om deze vraag te kunnen beantwoorden was het noodzakelijk dat er inderdaad een *gender bias* bestaat in de Vlaamse televisiejournals. Deze veronderstelling klopt: vrouwelijke politici zijn 18% minder vaak een actor dan mannelijke politici en krijgen bovendien 19% minder spreektijd. Maar het doel van het onderzoek is nagaan of dit een reële ondervertegenwoordiging van vrouwelijke politici is of dat er andere verklaringen bestaan.

Om de onderzoeksvraag te testen, was het belangrijk dat we verschillende mogelijke oorzaken samen analyseren, om zo hun gezamenlijk effect op de media-aandacht voor politici te meten, aangezien in de politieke wereld ook al deze factoren tegelijkertijd aanwezig zijn. Uit de analyse blijkt dat de functie veruit de grootste voorspeller is voor hoe vaak een politicus een actor is. Maar ook de plaats op de kieslijst, de kandidaatstelling voor de Senaat en het behoren tot een regeringspartij hebben een significante invloed. Deze vier variabelen zijn politieke kenmerken van een politicus en verklaren vrij goed de verschillen in media-aandacht tussen politici. De media selecteren hun nieuwsbronnen dus voornamelijk op basis van de politieke eigenschappen. Na deze vier factoren, is het geslacht van een politicus de vijfde variabele die bepaalt hoe vaak een politicus een actor is. Hoewel dit verband net niet significant is, is het toch opmerkelijk dat geslacht ondanks de andere factoren nog een aanzienlijk effect heeft, waarbij vrouwelijke politici 8% minder vaak een actor zijn.

De analyse van de spreektijd voor politici is gelijkaardig, maar een belangrijk verschil is dat het geslacht hier wél een significant effect heeft: vrouwelijke politici krijgen 10% minder spreektijd dan mannelijke politici, ook wanneer we rekening houden met de andere eigenschappen. De functie, de plaats op de kieslijst en kandidaatstelling voor de Senaat hebben wel nog een groter effect, net zoals bij de analyse van het aantal keer actor zijn. Terwijl bij de analyse van actor de regeringspartij de vierde significante variabele is, neemt bij de analyse van spreektijd het geslacht deze vierde plaats in en is de regeringspartij niet meer significant.

Deze resultaten zetten aan tot nadenken over de redenen waarom het effect van geslacht op spreektijd wél significant blijft en het effect van geslacht op actor niet. Het blijkt dat vrouwelijke politici niet zozeer ondervertegenwoordigd zijn als nieuwsbron, maar wel wat hun spreektijd betreft. Als vrouwen een actor in het nieuws zijn, mogen ze minder lang praten dan mannen. Ook hier kan de verklaring tweezijdig zijn volgens de opdeling vraag en aanbod, zoals al besproken in het theoretisch kader. Aan de vraagzijde hebben journalisten nieuwsbronnen nodig in hun verslaggeving en contacteren daarom politici. De kans bestaat dat zij, al dan niet bewust, vrouwelijke politici minder lang aan het woord laten, wat resulteert in de gevonden *gender bias*. De verklaring kan echter ook

liggen bij het aanbod van mannelijke en vrouwelijke politici en meer bepaald hun eigen communicatie. Het is mogelijk dat vrouwen over het algemeen sneller praten en hun standpunt korter uitleggen, wat zich later weerspiegelt in minder spreektijd. In de literatuurstudie vermeldden we enkele onderzoeken naar de invloed van de eigen communicatie van de politici. Niven en Zilber (2001) en Banwart (2004) concludeerden dat de websites van mannelijke en vrouwelijke politici gelijkend waren wat betreft de thema's, informatie over het privéleven etc. Deze onderzoeken zeggen daarentegen niets over de lengte van de informatie op de websites. Meer onderzoek naar hoe lang politici praten over hun thema's en standpunten kan verklaren waarom vrouwen minder spreektijd krijgen. Dit wordt ook nog besproken in de discussie.

We controleerden ook voor de kenmerken van de nieuwsitems om na te gaan of zij een verklaring kunnen bieden voor de *gender bias*. Er is geen effect van de zender: VRT en VTM tonen ongeveer even vaak vrouwelijke politici. Het blijkt dat vrouwelijke politici wel meer media-aandacht krijgen tijdens de verkiezingsperiode, maar het is moeilijk om daar gefundeerde uitspraken over te doen, aangezien deze periode te kort is en te weinig nieuwsitems bevat. Toch kunnen we verwachten dat deze resultaten kloppen, aangezien Van Aelst en De Swert (2009) deze hypothese ook bevestigden in hun onderzoek. Het thema van de nieuwsitems en het geslacht van de journalist blijken wel een invloed te hebben op de media-aandacht, waarbij er een interactie-effect bij beide variabelen is. Vrouwelijke politici zijn vaker een actor bij vrouwelijke thema's, maar het effect op spreektijd is niet significant. Vrouwen zijn vaker een nieuwsbron én krijgen meer spreektijd wanneer het nieuwsitem gemaakt is voor een vrouwelijke journalist.

We kunnen dus besluiten dat voornamelijk de functie van politici de media-aandacht bepaalt die ze krijgen en niet het geslacht. Het effect van functie blijft steeds het grootste, zowel bij controle voor de eigenschappen van de politici als bij controle voor de kenmerken van de nieuwsitems. Maar de *gender bias* kan niet helemaal verklaard kan worden door die politieke functie. De politieke functie, de leeftijd en de ervaring van een politicus, het overwicht van mannelijke thema's en het overwicht van mannelijke journalisten verkleinen de ondervertegenwoordiging van vrouwelijke politici in het Vlaamse televisiejournaal, maar kunnen deze *gender bias* niet volledig wegwerken. De plaats op de kieslijst en de kandidaatstelling voor de Senaat vergroten de *gender bias* zelfs. Er bestaat dus een reële achteruitstelling van vrouwelijke politici door de nieuwsmedia, voornamelijk wat hun spreektijd betreft.

Discussie

---

1. Relevantie van de resultaten

De resultaten die in het besluit besproken werden, moeten ook in hun maatschappelijke en wetenschappelijke context geplaatst worden. In de inleiding haalden we de maatschappelijke en wetenschappelijke relevantie van dit onderzoek al aan en daar komen we nu even op terug.

De *gender bias* is een relevant maatschappelijk thema, aangezien het op verschillende niveaus negatieve gevolgen kan hebben: voor de politica zelf, voor de kiezers en voor onze democratische samenleving. Uit de analyse blijkt dat de functie van vrouwelijke politici de voornaamste reden is dat ze minder in het televisienieuws verschijnen. Dit duidt op een structureel probleem in de maatschappij, waarbij vrouwen in de politieke wereld nog steeds lijken tegengehouden te worden door een glazen plafond. In België en Vlaanderen zijn de hoogste mandaten steeds uitgeoefend geweest door mannen: er is nog geen enkele vrouwelijke premier of minister-president geweest. Wanneer de posities van mannen en vrouwen evenwichtiger wordt, zoals bijvoorbeeld nog meer Vlaamse en federale ministers of een vrouwelijke minister-president, dan zal waarschijnlijk ook de *gender bias* afnemen. Dat vrouwen vaker een actor zijn bij vrouwelijke thema's kan ook een gevolg zijn van de verschillen in de politieke wereld wat de bevoegdheden van de politici betreft. Als vrouwelijke politici bevoegd zijn voor 'vrouwelijke' onderwerpen als gezondheidszorg en onderwijs, dan is het logisch dat ze ook vaker in het nieuws verschijnen met betrekking tot deze thema's. In dit geval maken de journalisten niet zozeer een stereotiepe keuze, maar gebeuren de mandaatverdelingen net op een stereotiepe manier.

Toch is er ook geen geheel eerlijke berichtgeving wanneer we rekening houden met de functie, aangezien bijvoorbeeld vrouwelijke federale ministers minder media-aandacht krijgen dan mannelijke federale ministers. Ook de nieuwsmedia hebben dus hun aandeel in de *gender bias*, door toch nog vaker de voorkeur te geven aan mannelijke politici. Dit kan enerzijds een gevolg zijn van de structuur van de nieuwsmedia zelf, namelijk het overwicht van mannelijke journalisten en mannelijke thema's, zoals eerder al aangehaald. Anderzijds kan de voorkeur voor mannen ook een gevolg zijn van de politieke communicatie van mannelijke politici. In het besluit werd de eigen communicatie van politici al besproken als mogelijke verklaring waarom vrouwen minder spreektijd krijgen. Ook kan de stijl van communiceren verschillen tussen mannen en vrouwen. Binnen het opzet van dit onderzoek werd de communicatie van politici niet onderzocht, maar het zou toch de moeite waard zijn om dit te doen. We zouden aan de hand van speeches, debatten, etc. kunnen onderzoeken hoe lang vrouwen praten en op welke manier ze dat doen. Wanneer blijkt dat ze zelf gemiddeld gezien minder lang en anders praten dan mannen kan dit de *gender bias* misschien verklaren. Er is dan geen

benadeling van vrouwelijke politici door journalisten, maar gewoon een weerspiegeling van de reële verschillen tussen mannen en vrouwen.

Het onderzoek is zeker ook wetenschappelijk relevant gebleken. Terwijl voorgaande onderzoeken telkens één of enkele oorzaken onderzochten, werden in dit onderzoek in het totaal twaalf mogelijke verklaringen van de *gender bias* geanalyseerd. Dit heeft ertoe geleid dat sommige oorzaken uit eerdere onderzoeken toch niet relevant blijken te zijn wanneer ook andere elementen in de analyse worden toegevoegd. Zo kunnen de niet-politieke bekendheid, het aantal vrouwen in een partij en de zender al uitgesloten worden als verklaring voor de *gender bias*. Toch heeft dit onderzoek ook zijn beperkingen en zou vervolgonderzoek de resultaten moeten bevestigen of net verwerpen, zoals besproken wordt in de volgende paragraaf.

2. Beperkingen van het onderzoek en vervolgonderzoek

Bepaalde keuzes bij de steekproef en de manier van dataverzameling kunnen hun gevolgen hebben voor de aanvaardbaarheid en veralgemening van de resultaten. Deze beperkingen en hun gevolgen kunnen getest worden in vervolgonderzoek.

Eerst en vooral hebben we de afhankelijke variabele beperkt tot de hoeveelheid media-aandacht en niet onderzocht op welke manier vrouwelijke politici in het nieuws verschijnen. De enige bevinding over de inhoud is dat vrouwelijke politici vaker verschijnen in nieuwsitems met een vrouwelijk thema's, wat ook al een indicatie vormt voor de stereotiepe weergave van vrouwelijke politici in de media. Het zou dus interessant zijn als er ook onderzoek gedaan wordt naar de inhoud van de berichtgeving over Vlaamse vrouwelijke politici.

Voor de steekproef hebben we keuzes gemaakt in verband met de onderzochte media, politici en periode. Ten eerste kozen we voor televisienieuws en niet voor het nieuws in kranten of op de radio. Deze keuze kan implicaties hebben voor de bevindingen. Kranten zijn uitgebreider, waardoor meerdere onderwerpen uitvoerig aan bod komen. Hierdoor hebben politici meer kans om te verschijnen in kranten en kunnen ze hun standpunten uitgebreid uitleggen. Het zou dus kunnen dat vrouwelijke politici vaker in kranten verschijnen dan op televisie, omdat deze meer nieuwsbronnen bevatten. Op de radio kunnen we het omgekeerde effect verwachten. Het radionieuws is veel beknopter dan het televisienieuws, waardoor vrouwen misschien nog minder in het radionieuws verschijnen. Door dit onderzoek te herhalen bij andere nieuwsmedia, kunnen eventuele verschillen en gelijkenissen gevonden worden.

Ten tweede namen we enkel Vlaamse politici in de steekproef op. De keuze voor Vlaamse vrouwelijke politici heeft wel gevolgen voor de generalisatie van de resultaten. We kunnen de resultaten van dit onderzoek niet veralgemenen naar alle vrouwelijke politici. Landen verschillen op

verschillende vlakken van elkaar, wat de media-aandacht voor vrouwelijke politici kan beïnvloeden. Zo speelt bijvoorbeeld het medialandschap en de nieuwscultuur op de redacties een rol. Verder kunnen quota de aanwezigheid van vrouwen in de politieke wereld bepalen en bijgevolg ook hun media-aandacht. Ook de politieke en maatschappelijke functies van vrouwen in een land kunnen een invloed hebben. In Duitsland bijvoorbeeld zal het aandeel van media-aandacht voor vrouwen sterk bepaald worden door de aanwezigheid van bondskanselier Angela Merkel in de media. Een internationale vergelijkende studie zou dus een nuttig vervolgonderzoek zijn om de generaliseerbaarheid van de gevonden resultaten te testen.

De derde afbakening was de onderzoeksperiode. Er zijn amper nadelen verbonden aan de keuze voor de periode 2003-2010. De periode is lang genoeg, zodat zeer veel nieuwsitems in de steekproef opgenomen werden. Ook is het aantal vrouwelijke politici ongeveer gelijk gebleven en zijn er geen aanzienlijke institutionele wijzigingen of wijzigingen in het medialandschap geweest.

Ook de wijze waarop de data verzameld zijn, kan de resultaten beïnvloeden. We gebruikten de gecodeerde journaals van het ENA. De voordelen van het ENA werden al besproken: volledig, zeer groot, makkelijk toegankelijk, etc. Toch zijn er ook enkele nadelen aan verbonden. Zo kunnen we nooit volledig zeker zijn dat de nieuwsitems correct gecodeerd zijn. Foute coderingen zullen echter uitzonderingen zijn, aangezien de codeurs een opleiding krijgen en de gecodeerde journaals achteraf ook nog eens gecontroleerd worden. Verder zijn ook niet steeds alle gegevens ingevuld, zoals bijvoorbeeld de journalist die het item gemaakt heeft. Maar dit is niet zozeer een gevolg van slechte coderingen, maar eerder van de nieuwsitems zelf, waarbij niet steeds wordt vermeld welke journalist het gemaakt heeft. Over het algemeen is het ENA een goed databestand en kunnen we verwachten dat dit weinig effect heeft gehad op de resultaten.

Vervolgonderzoeken kunnen nog enkele mogelijke oorzaken onderzoeken, die in deze analyse niet zijn opgenomen vanuit praktische overwegingen. Dit zijn ook eigenschappen van de politici zelf, zoals hun politieke communicatie en hun bevoegdheden. Deze factoren kunnen de media-aandacht voor mannelijke en vrouwelijke politici ook beïnvloeden. Verder zou het ook interessant zijn om diepte-interviews met Vlaamse vrouwelijke politici te doen, om te horen wat hun ervaringen zijn met de media en hun mening daarover. Dit kan bijdragen tot een praktischer beeld en het kan bovendien nieuwe inzichten bieden.

Referentielijst

- Aday, S. & Devitt, J. (2001). Style over Substance: Newspaper Coverage of Elizabeth's Dole Presidential Bid. *The International Journal of Press/politics*, 6 (2), pp. 52-73.
- Banwart, M. C. (2004). Webstyles in 2004: The Gendering of Candidates on Campaign Web Sites? In A. P. Williams & J. C. Tedesco (Reds.), *The Internet Election: Perspectives on the Web in Campaign 2004* (pp. 37-56). Maryland: Rowman & Littlefield Publishers.
- Banwart, M. C., Bystrom, D. & Robertson, T. (2003). From the Primary to the General Election: A Comparative Analysis of Media Candidate Coverage in Mixed-Gender 2000 Races for Governor and U.S. Senate. *American Behavioral Scientist*, 46 (5), pp. 658-676.
- Belgische Federale Overheidsdiensten (2011). *Portaal Belgium.be: Samenstelling en bevoegdheidsverdeling van de federale regeerders*. [02.04.2011, Belgische Federale Overheidsdiensten:http://www.belgium.be/nl/over_belgie/overheid/federale_overheid/federale_regering/samenstelling_regering/].
- Belgische Senaat (2011). *Belgische Senaat*. [07.04.2011, Belgische Senaat: <http://www.senate.be>].
- Bystrom, D. (2004). Women as Political Communication Sources and Audiences. In L. L. Kaid (Red.), *Handbook of Political Communication Research* (pp. 435-459). New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates.
- CIM (2010). *Top 100 programma's Noord – 2010*. [24.03.2011, CIM: <http://www.cim.be/media/televisie/resultaten/openbaar/jaar>].
- Craft, S. & Wanta, W. (2004). Women in the Newsroom: Influences of Female Editors and Reporters on the News Agenda. *J&MC Quarterly* 81 (1), pp. 124-138.
- De Kamer (2011). *De Belgische Kamer van Volksvertegenwoordigers*. [06.04.2011, De Kamer: <http://www.dekamer.be/>].
- De Smedt, J., Hooghe, M. & Walgrave, S. (03.2011). *Nieuwsmonitor 4: Berichten van het Elektronisch Nieuwsarchief. Vlaamse televisiejournals: het buitenland verdwijnt van de radar*. [15.05.2011, ENA: <http://www.m2p.be/upload/1298989608.pdf>].
- Detiège, M. (06.06.2008). *Politica én vrouw*. [15.05.2011, Maya Detiège: <http://www.mayadetiege.be/home/politica-en-vrouw.html>]
- Devitt, J. (2002). Framing Gender on the Campaign Trail: Female Gubernatorial Candidates and the Press. *J&MC Quarterly* 79 (2), pp. 445-463.

- Devos, C. (2006). Democratie. In C. Devos (Red.), *De kleermakers en de keizer: Inleiding tot politiek en politieke wetenschappen* (pp. 455-536). Gent: Academia Press.
- Dewachter, W. & Das, E. (1991). *Politiek in België: geprofileerde machtsverhoudingen*. Leuven: Acco.
- Everitt, J. (2003). Media in the Maritimes: Do Female Candidates Face a Bias? *Atlantis* 27 (2), pp. 90-98.
- Fiers, G., Gerard, E. & Van Uytven, A (2006). De uitverkorenen: de federale en Vlaamse parlementsleden (1946-2004). In S. Fiers en H. Reynaert (Reds.), *Wie zetelt? De gekozen politieke elite in Vlaanderen doorgelicht*, pp. 87-111.
- Fontaine, S. & McGregor, J. (2002). *Reconstructing gender for the 21st century: News media framing of political women in New Zealand*. Paper gepresenteerd op de 23e conferentie de Australian & New Zealand Communication Association van 10-12.07.2002 in Coolangatta, Queensland.
- Gallagher, M. (2005). *Who makes the news?: Global Media Monitoring Project 2005* [02.04.2011, GMMP:http://www.whomakesthenews.org/images/stories/website/gmmp_reports/2005/gmmp-report-en-2005.pdf]
- Gallagher, M. (2010). *Who makes the news?: Global Media Monitoring Project 2010* [02.04.2011, GMMP: http://www.whomakesthenews.org/images/stories/restricted/global/global_en.pdf]
- Gidengil, S. & Everitt, J. (2003). Talking Though: How Television News Covers Male and Female Leaders of Canadian political Parties. *Political Communication* 20 (3), pp. 209-232.
- Gill, R. (2007). *Gender and the media*. Cambridge: Polity Press.
- Hooghe, M. & De Swert, K. (2007). Wie voert het woord? De aanwezigheid van vrouwelijke actoren in het Vlaamse televisienieuws (2003-2005). In M. Hooghe, K. De Swert & S. Walgrave (Reds.), *De kwaliteit van het nieuws: kwaliteitindicatoren voor televisienieuws* (pp. 151-170). Leuven: Acco.
- Hooghe, M. & De Swert, K. (2009). Gender Model or Job Model? Putting the Presence of Female New Sources in Belgian Television News Broadcasts (2003-2007) in Perspective. *Media Report to Women* 37 (1), pp. 1-21.
- Hox, J. J. (2002). *Multilevel Analysis: Techniques and Applications*. New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates, Inc.
- Irwin, K. C. (2009). *Gender bias against Sarah Palin: a content analysis of national newspapers* [masterthesis]. Alabama: Auburn University.

- Niven, D. (2005). Gender Bias? Media Coverage of Women and Men in Congress. In S. Tolleson-Rinehart & J. Josephson (Reds.), *Gender and American Politics: Women, men and the political process* (pp. 264-283). New York: Sharpe.
- Niven, D. & Zilber, J. (2001). Do Women and Men in Congress Cultivate Different Images? Evidence from Congressional Web Sites. *Political Communication* 18 (4), pp. 395-405.
- Niven, D. & Zilber, J. (2002). "How Does She Has Time for Kids and Congress?" Views on Gender and Media Coverage from House Offices. *Women & Politics* 23 (1-2), pp. 147-165.
- QuotaProject (23.03.2010). *QuotaProject: Global Database of Quotas for Women*. [22.03.2011, International IDEA, Stockholm University & Inter-Parliamentary Union: <http://www.quotaproject.org/>]
- Ross, K. (2002). Woman's Place in Male 'Space': Gender and Effect in Parliamentary Contexts. *Parliamentary Affairs* 55 (1), pp. 189-201.
- Ross, K. (2004). Women Framed: The Gendered Turn in Mediated Politics. In K. Ross & C.M. Byerly (Reds.), *Women and Media: International Perspectives* (pp. 60-80). UK: Blackwell Publishing.
- Slotboom, A. (2001). *Statistiek in woorden: de meest voorkomende termen en technieken*. Groningen/Houten: Noordhoff Uitgevers.
- Spee, S. (2004). *Machtige vrouwen in beeld. Beeldvorming van vrouwelijke politici in campagnes en in de media*. [25.11.2010, Steunpunt Gelijkekansenbeleid: <http://www.rosadoc.be/pdf/verslagen/beeldvorming.pdf>]
- Spee, S. & De Swert, K. (2005). De 'mannelijke norm bevestigd? Vrouwelijke politici in het televisienieuws van TV1 en VTM. In M. Hooghe, K. De Swert, S. Walgrave (Reds.), *Nieuws op televisie. Televisiejournals als venster op de wereld* (pp. 39-55). Leuven: Acco.
- Van Aelst, P. (2006). *Toeschouwer, speler of scheidsrechter? Een empirische studie over de rol van de media in de verkiezingscampagne van 2003*. Antwerpen: Universiteit Antwerpen.
- Van Aelst, P. & De Swert, K. (2009). Politics in the news: Do campaigns matter? A comparison of political news during election periods and routine periods in Flanders (Belgium). *Communications* 34 (2), pp. 149-168.
- Van Aelst, P., Maddens, B., Noppe, J. & Fiers, S. (2008). Politicians in the News: Media or Party Logic?: Media Attention and Electoral Succes in the Belgian Election Campaign of 2003. *European Journal of Communication* 23 (2), pp. 193-210.

- Van Zoonen, L. (1998b). One of the girls? The changing gender of journalism. In C. Carter, G. Branston & S. Allan (Reds.), *News, Gender and Power* (pp. 33-46). London: Routledge.
- Vandenhende, M. (2010). *Tabloidisering van het politieke nieuws op televisie. Een vergelijkende analyse van het VRT-journaal en het VTM-nieuws* [masterproef]. Universiteit Gent: Gent.
- Vlaamse overheid (2011). *Vlaanderen.be*. [02.04.2011, Contactpunt Vlaamse infolijn: <http://www.vlaanderen.be>]
- Walgrave, S. & De Swert, K. (2005). *De 'kanseliersbonus' revisited. Over de dominante aanwezigheid van de regering en de premier op het TV-nieuws*. In M. Hooghe, K. De Swert, S. Walgrave (Reds.), *Nieuws op televisie. Televisiejournals als venster op de wereld* (pp. 79-98). Leuven: Acco.